

+

**LIETUVOS RESPUBLIKOS KONTROLĖS INSTITUCIJŲ VIENINGO
INTEGRUOTO DAUGIAMEČIO NACIONALINIO KONTROLĖS
PLANO 2013 METŲ VEIKLOS ATASKAITA**

TURINYS

<i>I. KONTAKTINIAI DUOMENYS</i>	4
<i>II. SANTRAUKA</i>	5
<i>III. VEIKLA</i>	16
1. MAISTO KONTROLĖ.....	16
1.1. Negyvūninio maisto tvarkymas.....	16
<i>Valstybinė viešojo maitinimo įmonių kontrolė</i>	18
<i>Valstybinė didmeninės ir mažmeninės prekybos kontrolė</i>	19
<i>Turgaviečių kontrolės duomenys</i>	20
<i>Valstybinė alkoholinių gėrimų kontrolė</i>	22
<i>Valstybinė nealkoholinių gėrimų kontrolė</i>	23
<i>Valstybinė geriamojo vandens kontrolė</i>	23
<i>Augalinio maisto taršos stebėsena</i>	25
<i>Valstybinė ekologiško maisto kontrolė</i>	26
<i>Valstybinė specialios paskirties maisto produktų kontrolė</i>	27
<i>Valstybinė maisto priedų kontrolė</i>	27
<i>Valstybinė maisto papildų kontrolė</i>	28
<i>Valstybinė maisto produktų vežėjų kontrolė</i>	29
<i>Žmonių susirgimai dėl maisto tvarkymo subjektų veiklos (protrūkiai)</i>	29
1.2. Gyvūninio maisto tvarkymas.....	31
<i>Mėsos sektoriaus kontrolė</i>	32
<i>Skerdžiamų gyvulių ir paukščių valstybinė veterinarinė kontrolė</i>	33
<i>Maisto produktų, įregistruotų į saugomų kilmės vietos nuorodų ir saugomų geografinių nuorodų bei į garantuotų tradicinių gaminių registrus, kontrolė</i>	34
<i>Paukštienos gamybos ir kiaušinių sektoriaus kontrolė</i>	34
<i>Gyvulių skerdenų klasifikavimo ir ženklavimo kontrolė</i>	36
<i>Žuvininkystės sektoriaus kontrolė</i>	36
<i>Pieno sektoriaus kontrolė</i>	40
<i>Medžiagų liekanų gyvūnuose ir jų mėsoje, piene, paukštienoje, kiaušiniuose, žvėrienoje, žuvyse ir meduje 2013 metų stebėsenos ataskaita</i>	43
<i>Medžiagų ir gaminių, skirtų liestis su maistu, kontrolė</i>	45
1.3. Skundai.....	46
2. PASIENIO MAISTO IR VETERINARINĖ KONTROLĖ	46

3. PAŠARŲ KONTROLĖ	50
4. GYVŪNŲ SVEIKATA IR GEROVĖ	52
<i>Gyvūnų užkrečiamųjų ligų prevencija</i>	52
<i>Ūkinių gyvūnų registravimas ir identifikavimas</i>	53
<i>Gyvūnų gerovė</i>	55
<i>Šalutiniai gyvūniniai produktai (ŠGP)</i>	56
<i>Veterinarinių vaistų ir biocidų valstybinė veterinarinė kontrolė</i>	56
1. RASFF	57
2. ŪKIO SUBJEKTŲ PRIEŽIŪRA	59
3. VŠĮ „EKOAGROS“ SERTIFIKAVIMAS IR KONTROLĖ	61
4. AUGALŲ APSAUGA	62
PRIEDAS	73

I. KONTAKTINIAI DUOMENYS

LIETUVOS RESPUBLIKOS KONTAKTINIS ASMUO
(INFORMACIJAI, SUSIJUSIAI SU ŠIA ATASKAITA)

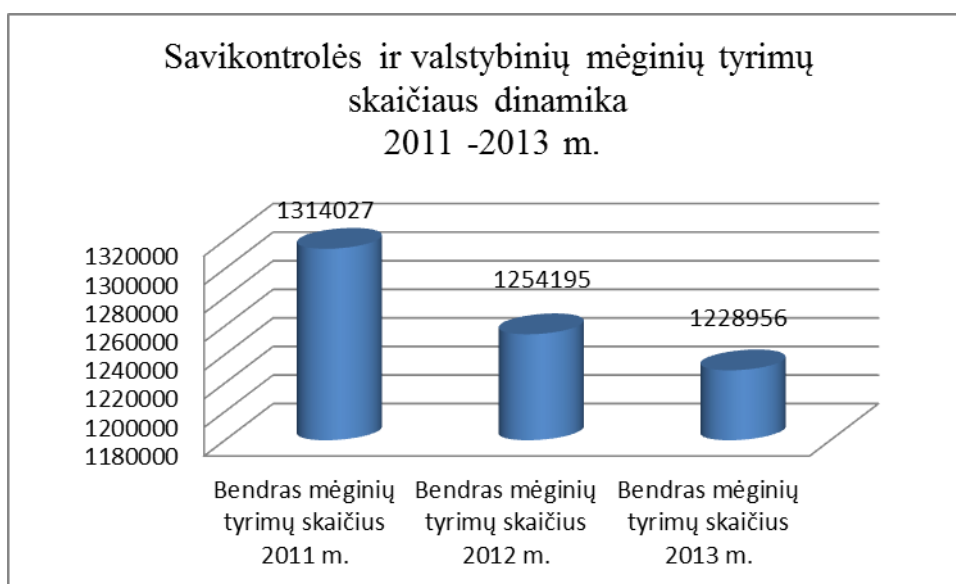
Kontaktinis asmuo: Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos Strateginio planavimo ir kokybės valdymo skyrius	
Adresas:	Siesikų g. 15, LT-08221 Vilnius
El. paštas:	spkvs@vet.lt
Telefonas:	+ 370 5 249 1644

II. SANTRAUKA

1. Bendras kontrolės veiksmingumas 2013 m.

- 2013 m. pabaigoje Europos Komisija informavo VMVT, kad išnagrinėjus VMVT pateiktus dokumentus priimtas teigiamas sprendimas dėl Lietuvos patvirtinimo šalimi, neužkrėsta galvijų brucelioze. Oficialus sprendimas paskelbtas 2014 m. „Laisvos bandos“ programoje dalyvavo 96,8 % Lietuvoje užregistruotų gyvulių bandų (2012 m. – 93 % Lietuvoje esančių gyvulių bandų);
- 2013 m. laboratoriniais tyrimais nenustatytas nei vienas klasikinio kiaulių maro atvejis;
- Žymus pasiutligės atvejų skaičiaus mažėjimas (2013 m. nustatytas tik 1 pasiutligės atvejis, o 2012 m. nustatyti 5 pasiutligės atvejai);
- Paukštinkystės ūkiuose laikomuose paukščių pulkuose ištirti 322 paukščių pulkai, nenustatytas nė vienas teigiamas salmoneliozės atvejis;
- Didžioji dalis veterinarinių vaistų tvarkymo įmonių (85,94 %) veiklą vykdė pagal teisės aktų reikalavimus;
- 5 % sumažėjo ūkinių gyvūnų registravimo ir identifikavimo pažeidimų skaičius (2013 m. – 18 %, 2012 m. – 23 %);
- 2013 m. ŠGP veiklą vykdė 336 subjektai, kurie buvo tikrinti 384 kartus. Palyginus su 2012 m. rezultatais, pastebėta, kad įmonių veiklos vykdymas pagerėjo 11,7 %;
- Pagerėjo pašarų tvarkymo subjektų, tinkamai vykdančių teisės aktų reikalavimus, tai sudaro 84,9 %;
- Peržiūrėti ir atnaujinti 7 neatidėliotųjų priemonių planai dėl ypač greitai plintančių gyvūnų pavojingų užkrečiamųjų ligų;
- Sumažėjo ūmių infekcinių žarnyno susirgimų protrūkių 21,4 % (2013 m. kilo 11 protrūkių, 2012 m. – 14);
- Pagerėjo žalio pieno kokybė, pasiektas rodiklis – 96,5 % ;
- 2013 m. vartotojų skundų skaičius, lyginant su praėjusiais metais, padidėjo 10 % ;
- Patikrinimų, kurių metu nustatyti ženklinimo reikalavimų pažeidimai, skaičius palyginus su 2012 m., sumažėjo 2,6 proc.;
- 2013 m. sumažėjo vaisių ir daržovių ženklinimo reikalavimų pažeidimų, o žuvų ir jos gaminių padidėjo;
- 2013 m. išsiųsti 28 skubūs pranešimai (2012 m. – 52). Daugiausiai skubių pranešimų išsiųsta dėl specialiosios paskirties maisto produktų – 7;
- 2013 m. lyginant su 2012 m., 14 % padaugėjo importuojamų į ES teritoriją gyvūninių produktų ir pašarų siuntų skaičius, nes per Lietuvos pasienio veterinarijos postus importuota daugiau krovinių, skirtų kitoms ES valstybėms narėms;
- 2013 m. tik 0,2 % importuotų siuntų neatitiko teisės aktų reikalavimų;
- 2013 m. išaugo eksporto siuntų kiekis į trečiąsias šalis 18 143 vnt., (2012 m. – 14 394 vnt.);
- 2013 m. gyvūnai, gyvūniniai produktai ir pašarai eksportuoti į 93 trečiąsias šalis (2012 m. – 95, 2011 m. – 86);
- Padidėjo naujai akredituojamų ir įdiegiamų tyrimų metodų skaičius (2013 m. akredituota – 41 metodas, 2012 m. – 40, 2011 m. – 16);
- 2013 m., lyginant su 2012 m., savikontrolės tyrimų sumažėjo 10,91 %; valstybinių tyrimų padaugėjo 2,14 %.

Ūkio subjektų rūšys	Patikrinimai, kurių metu nenustatyti pažeidimai (%)	
	2012 m.	2013 m.
Viešojo maitinimo įmonės	55 %	59%
Prekybos įmonės	72 %	68%
Alkoholinių gėrimų gamybos įmonės	72 %	78%
Nealkoholinių gėrimų gamybos įmonės	74 %	65%
Geriamojo vandens tiekimo subjektai	53 %	52%
Maisto papildų kontrolės subjektai	86 %	73%
Mėsos įmonės	83 %	85%
Kiaušinių tvarkymo įmonės	52 %	59%
Paukštienos įmonės	49%	94%
Žuvų įmonės	69 %	78%
Įregistruoti pašarų tvarkymo subjektai	81 %	85,3 %
Galvijų laikymo vietos	85%	81%
Avių ir ožkų laikymo vietos	76 %	81%
Kiaulių laikymo vietos	81 %	81%
ŠGP tvarkymo įmonės	56 %	69%

Metai	Mėginių skaičius			
	Ištirtų valstybinių gyvūnų užkrečiamųjų ligų mėginių skaičius		Ištirtų valstybinių maisto produktų mėginių skaičius	
	Iš viso	Teigiamų (nepatenkinamų)	Iš viso	Teigiamų (nepatenkinamų)
2011 m.	564976	4110	7428	936
2012 m.	562241	3646	5878	577
2013 m.	461603	2507	4217	547

- Ekoagros tikrina visus ūkio subjektus, pateikusius būtinus dokumentus ekologinės gamybos ūkio ar įmonės sertifikavimui:

Metai	Patikrinimų skaičius	
	Viso	Nesertifikuota sričių / ūkio subjektų
2011 m.	2787	37
2012 m.	2644	27
2013 m.	2609	26

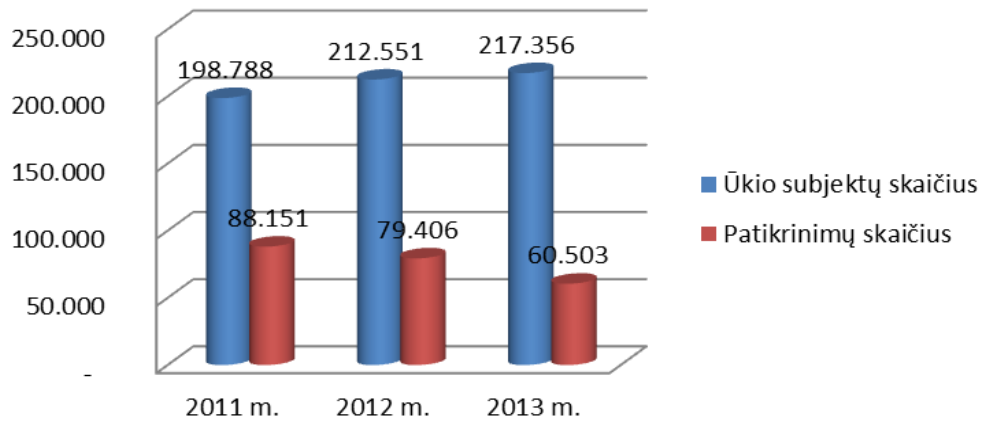
- Vykdamt augalų apsaugos produktų ir trąšų priežiūrą, matomas bendras situacijos pagerėjimas: didėja ūkio subjektų, kurie vykdydami veiklą vadovaujami nustatytais reikalavimais, skaičius; patikrinimų metu nustatoma mažiau pažeidimų; daugelį pažeidimų ūkio subjektai ištaiso iki pakartotino patikrinimo. Didėja ūkio subjektų sąmoningumas, veiksmingai veikia ne tik administracinių baudų taikymas, bet ir kitos ūkio subjekto poveikio priemonės, tokios kaip ūkio subjektų konsultavimas, informavimas, švietimas, pagalbos teikimas, siekiant eliminuoti arba sumažinti pažeidimų atsiradimo tikimybę ir kt.
- Vykdamt augalų apsaugos produktų įvežimo, saugojimo, prekybos, pakavimo, ženklinimo ir naudojimo priežiūrą, stebimas įvykdytų pažeidimų ir surašytų administracinių teisės pažeidimų protokolų bei paskirtų baudų skaičiaus mažėjimas.
- Vykdamt trąšų naudojimo, laikymo ir apskaitos reikalavimų priežiūrą nustatyta, kad didėja ūkio subjektų, pildančių nustatytos formos trąšų naudojimo apskaitos žurnalą, skaičius.
- Stebimas importuojamų ir tranzitu vežamų trąšų kiekio didėjimas.

Ūkio subjektų veiklos rūšys	Patikrinimų dalis, kurių metu nenustatyti pažeidimai (proc.)	
	2012 m.	2013 m.
Augalų apsaugos produktų prekyba	88,4	96,4
Augalų apsaugos produktų naudojimas	79,9	88,5
Augalų apsaugos produktų saugojimas	86,6	97,6
Augalų apsaugos produktų pakavimas ir ženklinimas	95,5	-
Trąšų naudojimas	49,5	58,9

2. Kontrolės tendencijos

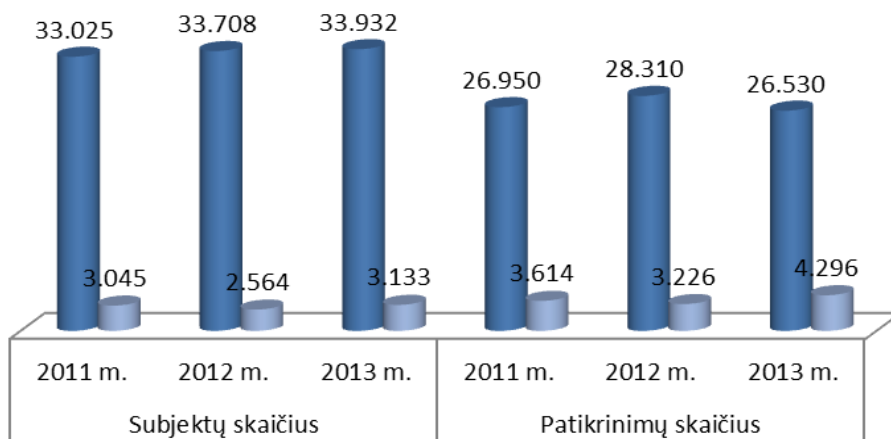
- Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba (toliau – VMVT) ūkio subjektų priežiūrą vykdo remiantis rizikingumo vertinimo sistema. Įvertinus rezultatus nustatyta, kad padidintos rizikos ūkio subjektai tikrinami vidutiniškai 3 kartus dažniau nei mažos ir vidutinės rizikos ūkio subjektai (vertinimo kriterijai: ūkio subjekto pobūdis, tvarkomo produkto rūšis, apimtys, patikrinimų duomenys, RVASVT sistemos įgyvendinimas).
- Didžiausią dalį 68 % prižiūrimų subjektų sudaro mažos ir labai mažos rizikos ūkio subjektai, vidutinei rizikai priskiriama 30 %, o didelės rizikos grupei priskirti ūkio subjektai sudaro apie 2 % visų kontroliuojamų subjektų.
- Atliekamų patikrinimų skaičius mažėja: 2013 m. atlikta 24 % mažiau patikrinimų nei 2012 m. Planinių patikrinimų dalis, palyginus su bendru atliekamų patikrinimų skaičiumi, sudaro apie 58 %.

Kontroliuojamų subjektų ir patikrinimų skaičiaus dinamika 2011-2013 m.

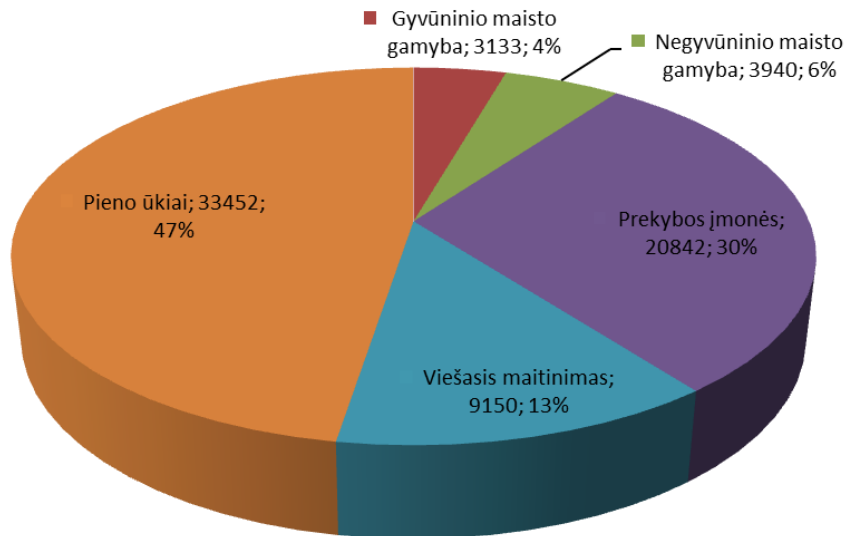

Gyvūninio ir negyvūninio maisto tvarkymo subjektų skaičiaus dinamika 2011-2013 m.

■ Negyvūninio maisto tvarkymo subjektai ■ Gyvūninio maisto tvarkymo subjektai

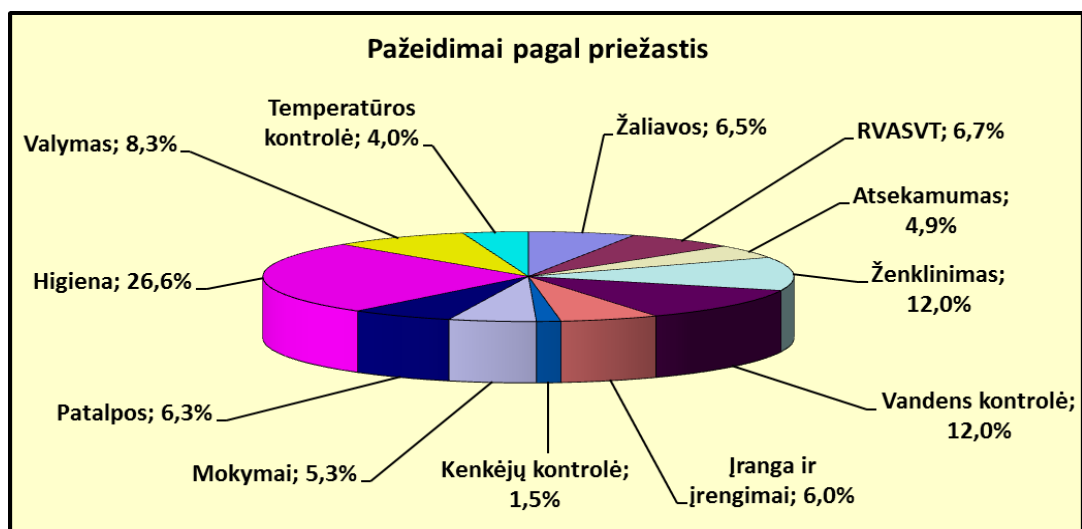
VMVT prižiūrimų subjektų skaičius - 217 356 2013 m.

3. Neatitikčių analizė

Maisto tvarkymo įmonėse didžiausią dalį sudaro bendri higienos, savikontrolės bei maisto produktų pažeidimai:

- daugiausia pažeidimų 7127 (2012 m. - 6853) nustatyta prekybos ir viešojo maitinimo įmonėse (6813). Kaip ir ankstesniais metais, vyravo bendri higienos – 40 % (2012 m. – 36 %); savikontrolės – 21 % (2012 m. – 19 %); produktų pažeidimai – 15 % (2012 m. – 13,5 %);
- gyvūninio maisto produktų gamybos įmonėse 2013 m., kaip ir ankstesniais metais, vyravo bendri higienos bei maisto produktų ženklinimo pažeidimai.

2013 m. atlikti 2193 (2012 m. – 1565) pašarų mėginių laboratoriniai tyrimai:

- 430 mėginių – dėl nepageidaujamo medžiagų nustatymo, iš kurių 16 (3,7 %) teigiamų (neatitiko teisės aktų reikalavimų);
- 488 mėginiai – vykdant pašarų importo kontrolę, iš kurių 5 (1 %) teigiami (neatitiko teisės aktų reikalavimų);
- 647 mėginiai – dėl aruodinių kenkėjų aptikimo, iš kurių 482 (74 %) aptikta aruodinių kenkėjų.

Ūkinių gyvūnų gerovė

Ūkinių gyvūnų laikymo vietų registravimo ir identifikavimo patikrinimų duomenys 2012–2013 m.

Nr.	Pavadinimas	Ūkinių gyvūnų laikymo vietų patikrinimų skaičius		Ūkinių gyvūnų laikymo vietų, kuriose nustatyti pažeidimai, skaičius	
		2012 m.	2013 m.	2012 m.	2013 m.
1.	Galvijų laikymo vietos	3904	3904	556 (14,5 %)	754 (19,3%)
2.	Avių ir ožkų laikymo vietos	1145	1573	280 (24 %)	305 (19,4%)
3.	Kiaulių laikymo vietos	1142	1204	213 (19 %)	234 (19,4%)
4.	Arklių laikymo vietos	466	537	94 (20 %)	176 (32,8%)

2013 m. VMVT ir jos teritoriniuose padaliniuose gauti 763 (2012 m. – 676) pranešimai apie gyvūnų gerovės ir sveikatingumo pažeidimus, t. y. 11 % daugiau nei 2012 m., 44,50 % pranešimų pasitvirtino. Lyginant su 2012–2013 m. gautais pranešimais apie gyvūnus skaičių, išlieka tendencija, kad daugiausia pranešimų gaunama dėl gyvūnų augintinių (60,79 %), ūkinių gyvūnų (28,99 %) bei laukinių gyvūnų (2,81 %). Dažniausia ūkinių gyvūnų ir gyvūnų augintinių gerovės pažeidimų atvejų nustatyta dėl netinkamų jų laikymo vietų. Antroje vietoje pagal dažnumą nustatomi pažeidimai, kai gyvūnai kenčia alkį bei troškulį.

ŠGP tvarkymo įmonės. 2013 m. ŠGP tvarkymo veiklą vykdė 336 (2012 m. – 248) subjektai, kuriuose atlikti 384 (2012 m. – 326) patikrinimai. 142 (2012 m. – 142) subjektuose nustatyti teisės aktų pažeidimai:

Veterinarinių vaistų tvarkymo įmonės. 85,94 % (2012 m. – 85,2) minėtų įmonių veiklą vykdo laikydamiesi teisės aktų reikalavimų. Kontrolės metu nustatomų pažeidimų pobūdis nekito. 2013 m., kaip ir 2012 m., daugiausiai buvo nustatyta apskaitos pažeidimų, nepriklausomai nuo kontrolės subjektų tipo. Pagal patikrinimų statistikos duomenis galima teigti, kad didmeninėse veterinarinių vaistų prekybos įmonėse pažeidimų nustatoma dažniau nei kitose veterinarinių vaistų tvarkymo įmonėse.

Ekoagros. Iš visų 2013 m. pageidaujančių sertifikuotis ūkio subjektų buvo paimti 108 (2012 m. - 102) ėminiai, iš kurių buvo ištirti 101 (2012 m. – 95). Papildomai ištirti 79 (2012 m. – 202) pieno mėginiai.

Augalų apsaugos sektorius.

Vertinant bendras tendencijas augalų apsaugos produktų priežiūros srityse, galima pastebėti pažeidimų nustatytiesiems reikalavimams mažėjimą, nors bendras patikrinimų skaičius beveik nekinta.

Augalų apsaugos produktų tiekimo rinkai kontrolė. Dėl neatitikties teisės aktų reikalavimams prekybos vietoje 2013 m. daugiausia nustatytų pažeidimų buvo dėl prekybos augalų apsaugos produktais, kurių etiketė neatitiko nustatytų etiketės reikalavimų 27,5. 23,5%. Prekiavo augalų apsaugos produktais neturėdami augalų apsaugos kursų baigimo pažymėjimo

Augalų apsaugos produktų saugojimo kontrolė. Didžiąją dalį pažeidimų 2013 metais sudarė pažeidimai dėl augalų apsaugos produktų prekybos paskirties patalpoje laikymo ne pagal nustatytus reikalavimus bei sandėlių nepaženklavimo įspėjimais ženkais 16,5%.

Augalų apsaugos produktų naudojimo kontrolė. Dažniausiai 2013 metais daromų pažeidimų pobūdis nepasikeitė, t.y. 2013 metais, kaip ir 2012 metais, augalų apsaugos produktų naudotojai nepildė arba neteisingai pildė nustatytos formos augalų apsaugos produktų naudojimo apskaitos žurnalą 28,4%. Profesionalūs naudotojai neturėjo arba buvo pasibaigęs augalų apsaugos produktų profesionaliųjų naudotojų kursų baigimo pažymėjimo galiojimo laikas: 23,4%.

4. Veiksmai neatitiktims šalinti

- VMVT patikrinimai, kurių metu nustatyti pažeidimai ir taikytos poveikio priemonės:

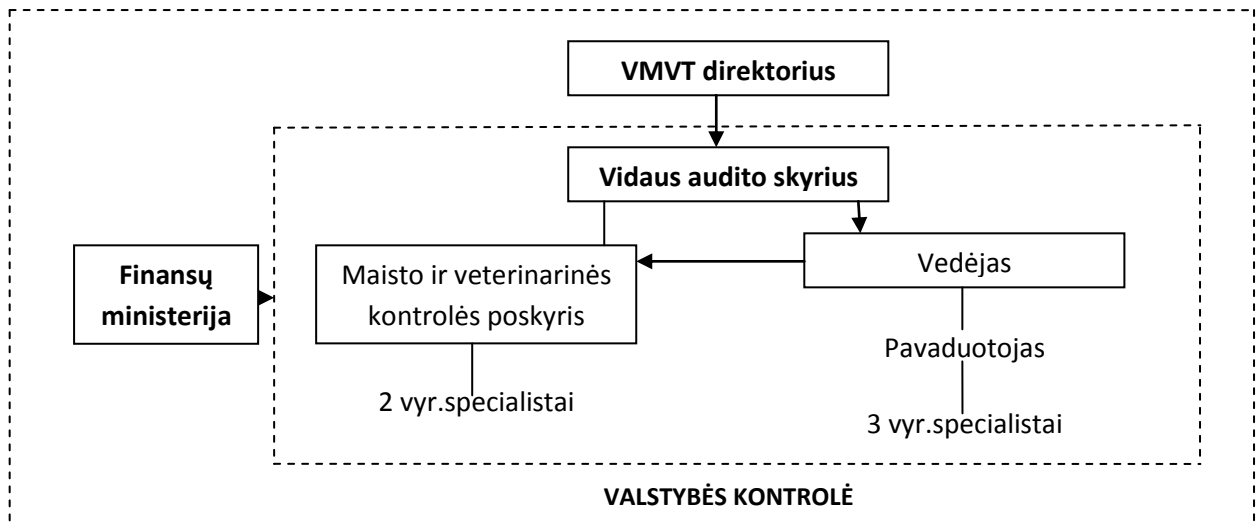
2012 – 2013 m. taikytos poveikio priemonės (pagal veiklos sritis)

Veikla	Poveikio priemonės	Metai	
		2012 m.	2013 m.
Negyvūninio maisto tvarkymas	Nuobaudų skaičius (įspėjimai ir baudos)	2560	2552
	Sprendimų skaičius (dėl ūkio subjekto veiklos sustabdymo, uždraudimo ar sprendimų dėl produkto (-ų) teikimo į rinką sustabdymo, uždraudimo ar sprendimai dėl nesaugaus produkto)	1447	749
Gyvūninio maisto tvarkymas	Nuobaudų skaičius	127	61
	Sprendimų skaičius	34	26
Pašarų tvarkymas	Nuobaudų skaičius	25	15

	Kitos poveikio priemonės	135	106
Augalų apsaugos produktų kontrolė	Surašytų administracinių teisės pažeidimų protokolų ir paskirtų baudų, skaičius	69	65
	Kitos poveikio priemonės (ūkio subjektų konsultavimas, informavimas, švietimas, pagalbos teikimas, siekiant eliminuoti arba sumažinti pažeidimų atsiradimo tikimybę)	436	441

5. Nacionalinė audito sistema

VMVT vidaus audito sistema

Vidaus auditai buvo atliekami vadovaujantis VMVT direktoriaus patvirtintu metiniu Vidaus audito skyriaus veiklos planu (su vėlesniais patikslinimais).

Planinių vidaus auditų, atliktų pagal Reglamento (EB) Nr. 882/2004 reikalavimus, skaičius

Metai	Planinių vidaus auditų skaičius	Audituotų objektų skaičius	Pateiktų rekomendacijų skaičius
2012 m.	7	21	125
2013 m.	11	15	76

2013 m. vykdomos valstybinės maisto ir veterinarinės kontrolės planiniai vidaus auditai (vadovaujantis Reglamentu (EB) Nr. 882/2004):

1. Importuojamų iš trečiųjų šalių ir tranzitu gabenamų gyvūninių produktų siuntų valstybinės veterinarinės kontrolės, vykdomos pasienio veterinarijos postuose, įvertinimo vidaus auditas;

2. Pieno produktų gamybos įmonių valstybinės kontrolės efektyvumo įvertinimo planinis vidaus auditas;

3. Skubiųjų pranešimų apie nesaugų maistą ir pašarus (RASFF) perdavimo ir nagrinėjimo sistemos efektyvumo įvertinimo planinis vidaus auditas;

4. Valstybinės veterinarinės kontrolės ir valstybinės veterinarinės priežiūros vykdomos gyvulių skerdyklose įvertinimo vidaus auditas;

5. Negyvūninio maisto gamybos įmonėse atliekamų savikontrolės sistemų (paremtų rizikos veiksnių analize ir svarbių valdymo taškų procedūromis) auditų įvertinimo planinis vidaus auditas;

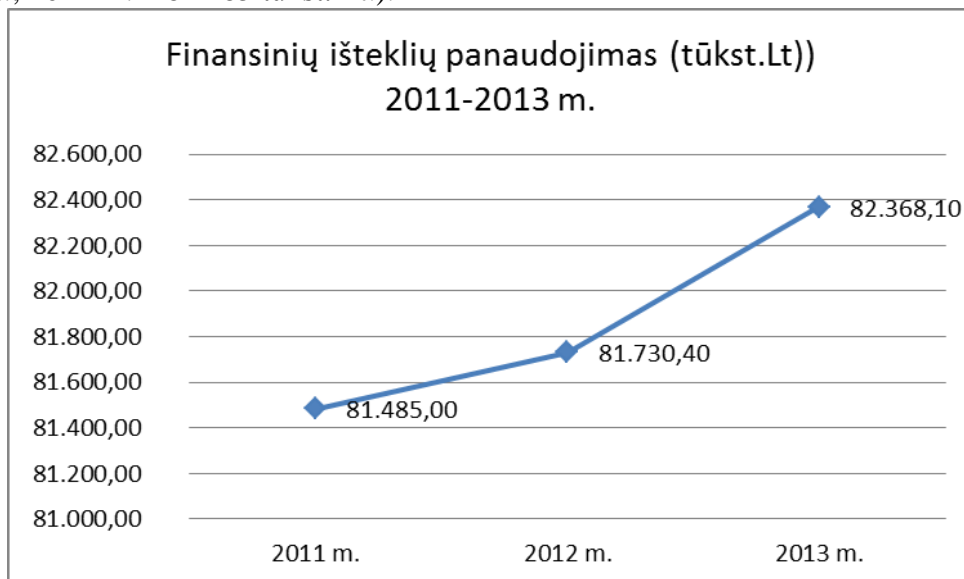
6. Pirminės produkcijos gamybos, perdirbimo ir platinimo valstybinės kontrolės įvertinimo planinis vidaus auditas;

7. Gyvūnų registravimo ir ženklavimo reikalavimų valstybinės veterinarinės kontrolės įvertinimo vidaus auditas.

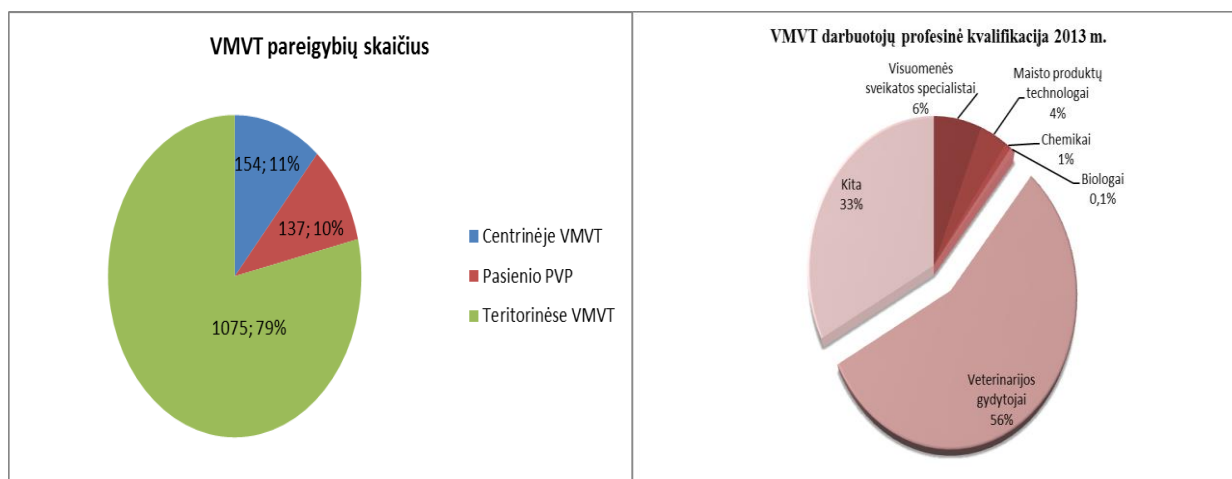
2013 m. atliktas VŠĮ „Ekoagros“ vidinis auditas, kurio metu vertinta veiklos atitiktis LST EN 45011:2000 „Bendrieji produktų sertifikavimo įstaigoms keliami reikalavimai“ reikalavimams. Neatitikčių nei administracijos, nei filialų, nei skyrių vykdomame darbe nenustatyta.

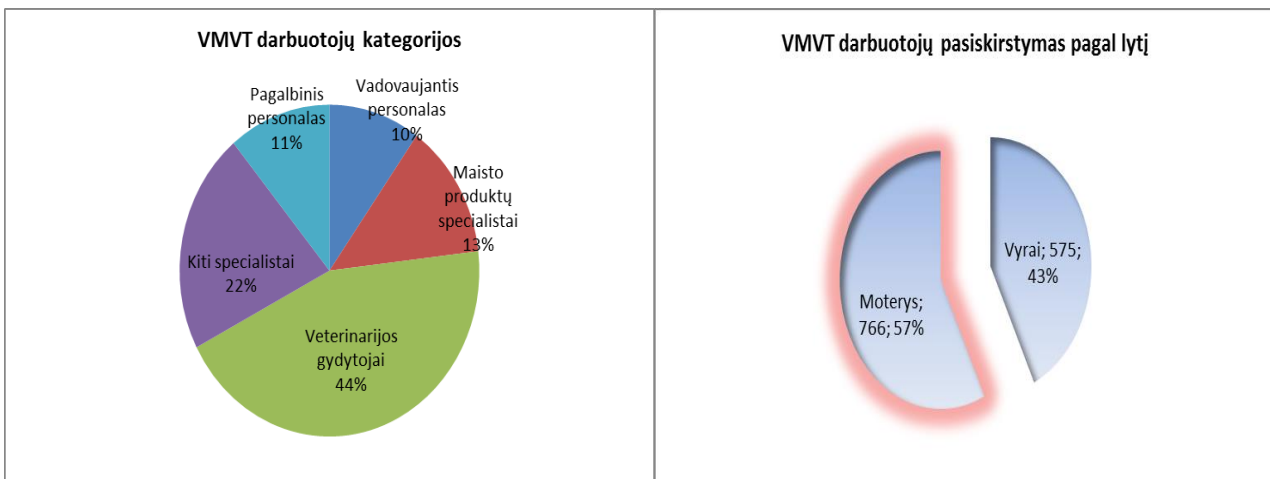
6. Ištekliai

2013 m. VMVT savo veiklai panaudojo 82 368,10 tūkst. Lt biudžeto lėšų. (2012 m. – 81 730,40 tūkst. Lt.; 2011 m. – 81 485 tūkst. Lt.).

VMVT pareigybių skaičius 2013 m. liko nepakitęs, t. y. 1366 pareigybės. VMVT dirbo įvairių sričių specialistai, didžiausią jų dalį sudarė veterinarijos gydytojai, tai 56 % visų dirbančiųjų. Daugiau kaip 80 % dirbančiųjų turi aukštąjį išsilavinimą. VMVT dirbo 57 % moterų ir 43 % vyrų.

7. Veiksmai kontrolės institucijų veiklai pagerinti

Vykdomos ūkio subjektų priežiūros tobulinimas:

- Per 2013 m. atlikti 8 kokybės sistemos auditai ir įvertinti 64 pareigūnai, teiktos 28 rekomendacijos. Parengtos kokybės sistemos programos „Vidinis kokybės vadybos sistemos auditas“ ir „Pareigūnų, atliekančių patikrinimus, vertinimas“.
- 2013 m. buvo pradėta akreditacija, kurią vykdo Nacionalinis akreditacijos biuras. Pageidaujamos akreditacijos sritys yra: negyvūninis maistas (gamyba, prekyba, viešasis maitinimas), gyvūninis maistas (gamyba) ir pasienio importas.
- 2013 m. patvirtinti 6 kokybės sistemos dokumentai, pakeisti/atnaujinti 48 kokybės sistemos dokumentai ir darbo instrukcijos, panaikintos 2 darbo kokybės sistemos programos. Vykdam valstybinės kontrolės efektyvumo vertinimo procedūras, 2013 m. įvertinti 45 valstybinės kontrolės sektoriai, pateiktos ir įgyvendintos 64 veiklos tobulinimo rekomendacijos.

Kvalifikacijos kėlimas:

- Pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 882/2004 2013 m. mokymuose apmokyti 2026 (2012 m. – 1778) VMVT dalyviai.
- Pagal 2012 m. valstybinės maisto ir valstybinės veterinarinės kontrolės specialistų mokymų programą, įvykdyti 27 (2012 m. – 17) mokymai tokiomis temomis: maisto produktų ženklavimas, gyvūnų gerovė, identifikavimas, pasienio kontrolė, veterinarinių vaistų, pašarų kontrolė ir kt. klausimais.
- 117 (2012 m. – 92) VMVT specialistai dalyvavo pagal Europos Komisijos mokymų programą „Geresnis mokymas siekiant užtikrinti saugų maistą“ organizuojamuose 39 (2012 m. – 33) temų mokymuose.

Informacinių sistemų tobulinimas:

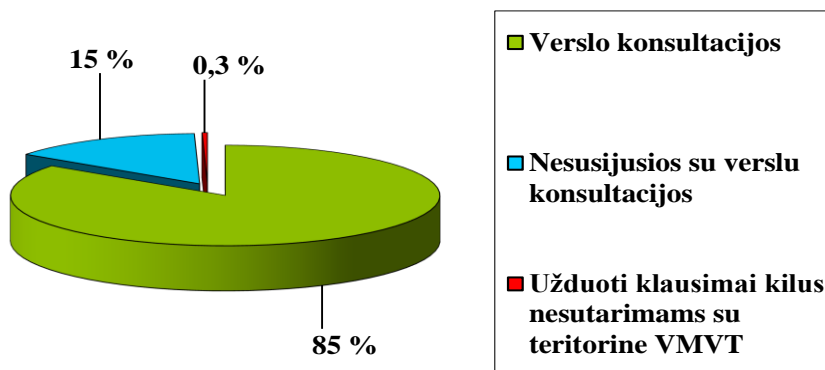
- 2013 m. pirmame pusmetyje pagal 2014-2016 m. Valstybės kapitalo investicijų programos investicijų projektų rengimui taikomų reikalavimų aprašą parengtas investicinis projektas „Valstybinės maisto ir veterinarinės tarnybos informacinių sistemų vystymas ir saugumo stiprinimas“.
- Užbaigtas projekto Nr. VP2-3.1-IVPK-14-K-01-013 „Elektroninės paslaugos maisto ir veterinarinės kontrolės srityje“ analizės etapo įgyvendinimas.
- 2013 pirmame pusmetyje parengta projekto „Valstybinės maisto ir veterinarinės tarnybos veiklos efektyvumo didinimas, diegiant šiuolaikinę personalo ir dokumentų valdymo“.

informacinę sistemą 4 prioriteto „Administracinių gebėjimų stiprinimas ir viešojo administravimo efektyvumo didinimas“ įgyvendinimo priemonės „Viešojo administravimo subjektų sistemos tobulinimas“ paraiška.

- Siekiant optimizuoti Maisto informacinę sistemą (FIS), per 2013 metus išanalizuoti ir aprašyti naujai iškilę FIS naudotojų poreikiai ir įdiegtos naujos FIS funkcijos, leidžiančios vykdyti FIS registruotų viešojo maitinimo subjektų reitingavimą ir peržiūrėti viešojo maitinimo įmonių reitingavimo duomenis viešojo ataskaitoje.
- Per 2013 metus buvo nuolat atliekamas VMVT interneto svetainės informacijos atnaujinimas. Atsižvelgus į afrikinio kiaulių maro (toliau – AKM) riziką, įdiegtos naujos www.vmvt.lt svetainės funkcijos, leidžiančios publikuoti ir lengvai rasti informaciją apie AKM, suvesta informacija apie 583 VMVT darbuotojų atliekamas funkcijas ir specialiuosius reikalavimus pareigybei, parengta ir atnaujinta svetainės informacija anglų kalba, taip pat atnaujinta VMVT svetainės informacija skirta, vidiniam VMVT darbuotojų naudojimui.

8. Veiksmai kontroliuojamų ūkio (maisto tvarkymo) subjektų veiklai pagerinti

- 2013 m. atliktos ūkio subjektų apklausos dėl Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos atliekamų priežiūros funkcijų įvertinimo rezultatai parodė, kad 83 proc. respondentų VMVT teikiamos konsultacijos ir kontroliniai klausimynai buvo naudingi, padėjo suprasti teisės aktus ir jų laikytis; 80 proc. ūkio subjektų 2013 metais pradėjusių veiklą taip pat pažymėjo, kad VMVT teiktos konsultacijos buvo naudingos ir jiems nebuvo taikytos poveikio priemonės;
- 2013 m. nemokama telefono linija suteikta 3153 (2012 m. – 2711) konsultacijų, t. y. 15% daugiau nei 2012 m. Vertinant užduodamus klausimus, daugiausiai teiraujamosi dėl verslo konsultacijų, jos sudaro 85% visų gautų paklausimų. Kiti 15% teirujasi su asmeniniu vartojimu susijusiais klausimais;
- 2013 m. VMVT smulkiems ir vidutiniams šeimos ūkiams 10 veiklos sričių supaprastino reikalavimus ir priskyrė juos mažos rizikos grupei, kurie tikrinami 1 kartą per 2 metus. Naujai įsikūrusiems ūkiams buvo taikomos „Deklaracijos dėl pirmųjų veiklos metų“ nuostatos, t. y. pirmaisiais veiklos metais subjektui už nustatytus pažeidimus netaikomos poveikio priemonės, susijusios su ūkio subjekto veiklos ribojimu. Be to, VMVT teikė konsultacijas, ruošė ir platino informaciją apie galiojančius reikalavimus ir geros praktikos pavyzdžius, organizavo mokymus gyvūnus prižiūrintiems asmenims dėl gyvūnų gerovės reikalavimų, biosaugos priemonių diegimo, dėl kompleksinės paramos reikalavimų įgyvendinimo;
- 2013 m. VMVT sėkmingai pradėjo įgyvendinti viešojo maitinimo įmonių reitingavimo projektą, kuriuo siekiama suteikti vartotojams papildomos informacijos, pasirenkant viešojo maitinimo įmonę, skatinti skaidrą ir sąžiningą, investuojantį į tinkamas higienos ir personalo sąlygas verslą. Tikimasi, kad projektas duos ilgalaikių rezultatų ir leis šiose įmonėse sumažinti higienos pažeidimų bei vartotojų skundų skaičių;

- Parengti 5 informaciniai leidiniai aktualiais maisto saugos bei gyvūnų sveikatingumo ir gerovės klausimais (<http://vmvt.lt/lt/atmintines.verslui/>).
- Paskelbti 430 (2012 m. – 478) pranešimų spaudai; el. paštu išsiųsti 1388 (2012 m. – 1206) atsakymai į pateiktus ūkio subjektų klausimus.
- Organizuoti mokymai gyvūnus prižiūrintiems asmenims dėl gyvūnų gerovės reikalavimų, biosaugos priemonių diegimo, dėl kompleksinės paramos reikalavimų įgyvendinimo;

III. VEIKLA

1. MAISTO KONTROLĖ

1.1. Negyvūninio maisto tvarkymas

Negyvūninio maisto tvarkymo subjektai 2012–2013 m.

Rodiklis	2012 m.	2013 m.
Subjektų skaičius	33708	33932
Patikrinimų skaičius	28310	26530
Patikrinimų be pažeidimų skaičius	17986	12066

Negyvūninio maisto tvarkymo subjektų pasiskirstymas 2012–2013 m.

Rodiklis	2012 m.	2013 m.
Negyvūninių maisto produktų gamybos įmonės	1148	1 229
Prekybos įmonės	20682	20842
Viešojo maitinimo įmonės	9180	9150
Geriamojo vandens tiekimo subjektai	1946	1909
Kiti negyvūninio maisto tvarkymo subjektai	887	802
Iš viso:	33708	33932

2013 m. negyvūninio maisto tvarkymo subjektų patikrinimo metu nustatyti 14464 (2012 m. – 16227) teisės aktų reikalavimų pažeidimai. Daugiausia pažeidimų nustatyta viešojo maitinimo įmonėse 7127 (2012 m. - 6813), prekybos 6393 (2012 m. - 6853), o mažiau - gamybos 829 (2012

m. - 860) įmonėse. Patikrinimų metu viešojo maitinimo įmonėse nustatoma 75 % pažeidimų, gamybos įmonėse – 54 %, o prekyboje – 46 %. Negyvūninio maisto gamybos, prekybos ir viešojo maitinimo įmonėse, kaip ir ankstesniais metais, vyravo:

- bendri higienos – 40 % (2012 m. – 36 %);
- savikontrolės – 21 % (2012 m. – 19 %);
- produktų pažeidimai – 15 % (2012 m. – 13,5 %).

Lyginant su 2012 m., vyraujančių pažeidimų pobūdis nepakito, nors padidėjo higienos (4 %), savikontrolės (2 %) ir produktų pažeidimų (1,5 %).

Išanalizavus nustatytus maisto produktų pažeidimus pagal pažeidimo pobūdį, nustatyta, kad vyrauja maisto produktų saugos, ženklavimo, laikymo sąlygų ir kokybės pažeidimai. Pagal nustatytą atvejų skaičių tinkamumo vartoti terminų buvo 2608, ženklavimo - 718, kokybės - 273, saugos - 14 ir laikymo sąlygų pažeidimų - 213.

Maisto produktai (pagal maisto produktų patikrinimo atvejus) teisės aktų reikalavimų **dėl saugos** neatitiko 17 (2012 m. - 47) patikrinimų atvejais, t. y. 30 atvejų mažiau nei pernai. Iš jų:

- **gamybos įmonėse** – 3 produktų saugos pažeidimų atvejai (2012 m. – 3 atvejai), iš jų: 2 – kiaušiniai ir jų produktai ir 1 – daržovių;
- **rinkoje** – 14 atvejų (2012 m. – 44), iš jų:
 - 4 – maisto papildų,
 - 1 – konditerijos gaminių,
 - 3 – vaisių,
 - 2 – žuvų ir kitų jūros gėrybių,
 - 1 – kiaušinių ir jų produktų,
 - 1 – daržovių ir vaisių produktų,
 - 1 – pieno,
 - 1 – ekologiškų produktų.

2013 m. negyvūninio maisto tvarkymo subjektų atsakingiems darbuotojams už teisės aktų reikalavimų nevykdymą gaminant, laikant, transportuojant ir tiekiant vartotojams maisto produktus taikytos poveikio priemonės:

Nr.	Poveikio priemonės (negyvūninio maisto tvarkymas)	Metai	
		2012 m.	2013 m.
1.	Nuobaudų skaičius:	2560	2552
	- baudų skaičius	2469	2490
	-įspėjimų skaičius	91	62
2.	Sprendimų skaičius:	1447	1530
	- sprendimai dėl ūkio subjekto veiklos sustabdymo	278	211
	- sprendimai dėl ūkio subjekto veiklos uždraudimo	34	66
	- sprendimai dėl produkto (-ų) teikimo į rinką sustabdymo	142	150
	- sprendimai dėl produkto (-ų) teikimo į rinką uždraudimo	962	1071
	- sprendimai dėl nesaugaus produkto	22	22
	- sprendimai laikinai uždrausti teikti, siūlyti teikti į rinką, demonstruoti produktą (taikyti, jei įtariama, kad produktas nesaugus)	9	10

2013 metais, lyginant su 2012 m., skirta 0,8 % daugiau baudų (nors baudų suma buvo 18 025 Lt mažesnė) bei 32% mažiau įspėjimų.

Lyginant su 2012 m., sumažėjo 83 sprendimų arba 5%. Daugiausia nuobaudų skirta tikrinant mažmeninę prekybą (56 %) ir maitinimo bei gėrimų teikimo veiklą (36 %), tai yra 2 ir 4% daugiau nei pernai tuo pačiu metu.

Valstybinė viešojo maitinimo įmonių kontrolė

2013 m. maitinimo ir gėrimų teikimo veiklą (toliau – viešojo maitinimo veikla) vykdė 9150 (2012 m. – 9180) įmonių. Pagal struktūrą 2012 m. (kaip ir 2011 m.) dominavo:

- kavinės, užkandinės – 33% (2012 m. - 34 %),
- bendrojo lavinimo mokyklos – 14% (2012 m. - 14 %),
- ikimokyklinio ugdymo įstaigos – 10% (2012 m. - 9 %),
- restoranai – 8 (2012 m. - 8 %).

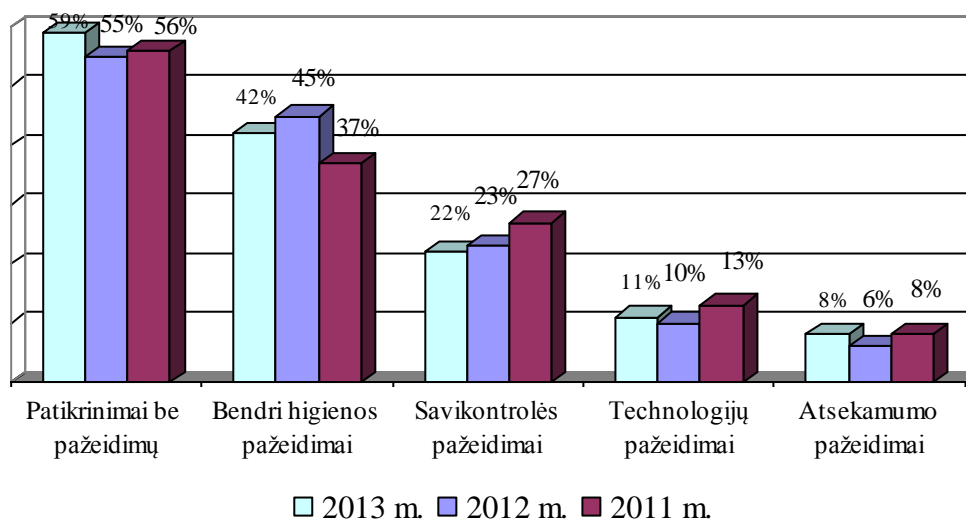
Viešojo maitinimo įmonės 2012–2013 m.

Viešojo maitinimo įmonės	2012 m.	2013 m.
Subjektų skaičius	9180	9150
Patikrinimų skaičius	8503	9570
Patikrinimų be pažeidimų skaičius	4662 (55%)	3954 (41%)

2013 m. viešojo maitinimo įmonėse vyravo:

- bendri higienos pažeidimai – 42 %,
- savikontrolės – 22 %,
- technologijų pažeidimai – 11 %,
- atsekamumo – 8 %.

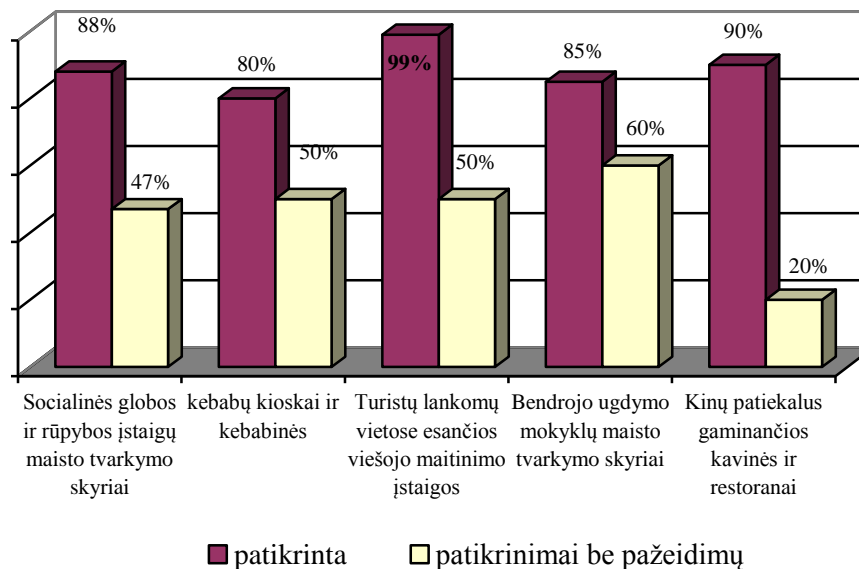
Sustabdyta veikla 96 viešojo maitinimo įmonėms, iš jų atnaujinta veikla – 82.

2013 m. VMVT atliko tikslinius socialinės globos ir rūpybos įstaigų maisto tvarkymo skyrių, kebabų kioskų ir kebabinių, turistų lankomose vietose esančių viešojo maitinimo įmonių ir bendrojo lavinimo mokyklų maisto tvarkymo skyrių patikrinimus.

Patikrinta 240 (88 %) socialinės globos ir rūpybos įstaigų maisto tvarkymo skyrių, iš kurių 47% be pažeidimų. Patikrinta 415 (80 %) kebabų kioskų ir kebabinių, kurių 50 % patikrinimų be pažeidimų. Taip pat buvo patikrinta 299 (99 %) turistų lankomose vietose esančios viešojo maitinimo įmonės, kuriose 50 % patikrinimų be pažeidimų ir 1075 (85 %) bendrojo ugdymo mokyklų maisto tvarkymo skyrių, kuriuose 60 % patikrinimų be pažeidimų, 107 (90 %) kinų patiekalus gaminančių kavinių ir restoranų maisto tvarkymo skyrių, kuriuose 20 % patikrinimų be pažeidimų (8 pav.).

8 pav. Tiksliniai patikrinimai

2013 m. VMVT parengė ir įgyvendino viešojo maitinimo įmonių atitikties higienos reikalavimams vertinimo tvarkos aprašą. 2013-12-31 dienai planinių patikrinimų metu įvertintos 210 viešojo maitinimo įmonės. Vertinimo rezultatai parodė, kad 4 ir 5 balais įvertintos 62 %, 3 balais - 25 %, 1 ir 2 balus - 8 % viešojo maitinimo įmonės (kavinės, užkandinės ir restoranai).

Siekiant įvertinti viešojo maitinimo įmonėse naudojamo aliejaus kepinui ir gruzdinimui saugą ir kokybę, taip pat užterštumą cheminėmis medžiagomis, 2013 m. buvo panaudoti 268 riebalų stebėsenos testai ir atrinkti 23 mėginiai, iš kurių 11-oje (48 %) polinių junginių kiekis nustatytas daugiau nei 25 %.

Prioritetinė 2014 m. sritis – vaikų maitinimo organizavimas viešojo maitinimo įmonėse. Bus ypatingai kreipiamas dėmesys vaikų socialinės globos ir rūpybos, bendrojo ugdymo mokyklų, ikimokyklinių įstaigų maisto tvarkymo skyrių patikrinimams. Pagal nustatytus kriterijus aukščiau nurodytos viešojo maitinimo įmonės suskirstytos į rizikos grupes. Didesnės rizikos grupės subjektai tikrinami dažniau. Planinių patikrinimų metu numatyta imti ir iširti viešojo maitinimo įmonėse (bendrojo ugdymo mokyklų, ikimokyklinių įstaigų maisto tvarkymo skyriuose) gaminamus patiekalus faktiniam kaloringumui nustatyti.

Siekiant įvertinti viešojo maitinimo patiekalų kepinui naudojamo aliejaus saugą ir kokybę, taip pat užterštumą cheminėmis medžiagomis, toliau tęsti tam tikrais metodais vertinimą bei analizuoti gautus duomenis.

Valstybinė didmeninės ir mažmeninės prekybos kontrolė

2013 m. VMVT valstybinę maisto kontrolę vykdė 20842 prekybos (didmeninės ir mažmeninės) įmonės

Prekybos įmonės 2012–2013 m.

Prekybos įmonės	2012 m.	2013 m.
Subjektų skaičius, iš jų:	20682	20842
- didmeninės prekybos įmonės	1667	1784
- mažmeninės prekybos įmonės	19015	19058
Patikrinimų skaičius, iš jų:	16593	14035
- didmeninės prekybos įmonės	1138	
- mažmeninės prekybos įmonės	12288	
Patikrinimų be pažeidimų dalis, iš jų:	11658 (70 %)	69%
- didmeninės prekybos įmonės	73 %	70 %
- mažmeninės prekybos įmonės	70 %	68,1%

2013 m. prekybos įmonėse, kaip ir pernai, vyrauja:

- bendri higienos pažeidimai (mažmeninės – 35 %, o didmeninės – 41 %);
- produktų pažeidimai (mažmeninės – 24 %, o didmeninės – 17 %).

Nr.	Poveikio priemonės (prekybos įmonės)	Metai	
		2012 m.	2013 m.
1.	<i>Nuobaudų skaičius:</i>	1380	1517
	- baudų skaičius	1327	1483
	- įspėjimų skaičius	53	34
2.	<i>Sprendimų skaičius:</i>	1124	1127
	- sprendimai dėl ūkio subjekto veiklos sustabdymo	132	94
	- sprendimai dėl ūkio subjekto veiklos uždraudimo	16	22
	- sprendimai dėl ūkio subjekto veiklos atnaujinimo	104	65
	- sprendimai dėl produkto (-ų) teikimo į rinką sustabdymo	126	121
	- sprendimai dėl produkto (-ų) teikimo į rinką uždraudimo	733	804
	- sprendimai dėl nesaugaus produkto	12	21
	- sprendimai laikinai uždrausti teikti, siūlyti teikti į rinką, demonstruoti produktą (taikyti, jei įtariama, kad produktas nesaugus)	1	4

Turgaviečių kontrolės duomenys

Turgaviečių kontrolės duomenys 2012–2013 m.

Turgavietės	2012 m.	2013 m.
Turgaviečių skaičius	240	245
- laikinosios prekyvietės	76	76

- asmenims, prekiaujantiems turgavietėse, išduotų maisto tvarkymo subjekto patvirtinimo pažymėjimų skaičius	4774	5054
Patikrinimų skaičius:		
- turgavietėse	389	469
- laikinosiose prekyvietėse	63	60
- asmenų, prekiaujančių turgavietėse, kuriems išduoti maisto tvarkymo subjekto patvirtinimo pažymėjimai	2615	1391
Patikrinimų be pažeidimų dalis		
- turgavietėse	62 %	73%
- laikinosiose prekyvietėse	79 %	90%
- asmenų, prekiaujančių turgavietėse, kuriems išduoti maisto tvarkymo subjekto patvirtinimo pažymėjimai	78 %	74%
Vyraujantys pažeidimai		
- turgavietėse	- bendri higienos pažeidimai; - maisto produktų pažeidimai.	
- laikinosiose prekyvietėse	- maisto produktų ženklinimo pažeidimai	

Poveikio priemonių taikymas turgavietėse

Nr.	Poveikio priemonės (turgavietės)	Metai	
		2012 m.	2013 m.
1.	Nuobaudų skaičius:	252	261
	- baudų skaičius	241	258
	- įspėjimų skaičius	11	3
2.	Sprendimų skaičius:	102	106
	- sprendimai dėl ūkio subjekto veiklos sustabdymo	5	10

Poveikio priemonių taikymas laikinosiose prekyvietėse

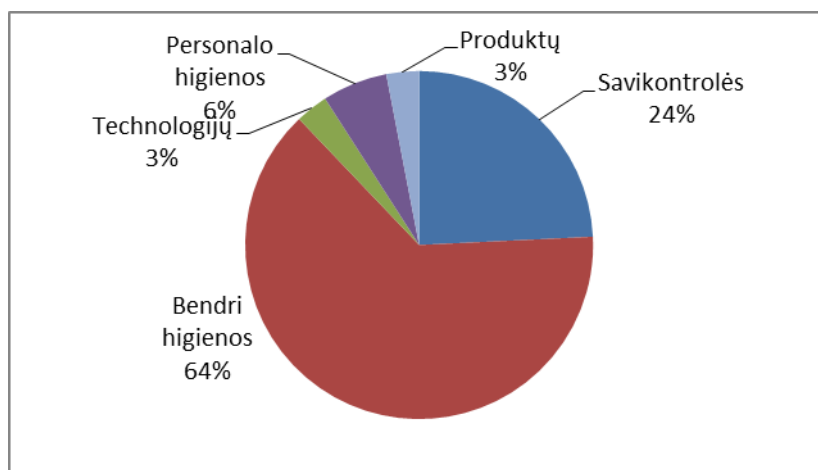
Nr.	Poveikio priemonės (laikinosios prekyvietės)	Metai	
		2012 m.	2013 m.
1.	Nuobaudų skaičius:	5	6
	- baudų skaičius	5	0
	-įspėjimų skaičius	0	0
2.	Sprendimų skaičius:	0	1
	- sprendimai dėl ūkio subjekto veiklos sustabdymo	0	1

Valstybinė alkoholinių gėrimų kontrolė

Alkoholinių gėrimų gamybos įmonių kontrolė 2012–2013 m.

Alkoholinių gėrimų gamybos įmonės	2012 m.	2013 m.
Subjektų skaičius	73	72
Patikrinimų skaičius	109	88
Patikrinimų be pažeidimų dalis	78 (64)	78 %

Pažymėtina, kad pažeidimai nustatomi mažesnėse alaus gamybos įmonėse (76 % nuo visų pažeidimų). Dažniausiai nustatomi pažeidimai: bendri higienos reikalavimai (netinkamas maisto žaliavų laikymas, sandėliavimo patalpų valymas, priežiūra, blogas apšvietimas ar vėdinimas) ir savikontrolės principų (ne laiku pildomi žurnalai, pvz., nepildomas žaliavų priėmimo žurnalas, valymo darbų žurnalas, nepildomas žurnalas korekcijos veiksams, kurių reikia imtis esant temperatūros nuokrypiams) nesilaikymas.

2013 m. valstybinės kontrolės metu nustatyta 5 vyno neatitikimo atvejai. Neatitiko alkoholio kiekis, cukraus kiekis ir ekstrakto be cukraus kiekis. Importo metu nustatytas 2 alaus neatitikimo atvejai, kai neatitiko rūgštingumas ir etilo alkoholis. Už nustatytus pažeidimus buvo pritaikytos administracinio poveikio priemonės.

Poveikio priemonių taikymas alkoholinių gėrimų gamybos įmonėse

Nr.	Poveikio priemonės (alkoholinių gėrimų gamybos įmonės)	Metai	
		2012 m.	2013 m.
1.	Nuobaudų skaičius:	6	2
	- baudų skaičius	6	2
	- įspėjimų skaičius	-	-
2.	Sprendimų skaičius:	2	-
	- sprendimai dėl ūkio subjekto veiklos sustabdymo	1	-
	- sprendimai dėl ūkio subjekto veiklos atnaujinimo	1	-

Valstybinė nealkoholinių gėrimų kontrolė

Nealkoholinių gėrimų gamybos įmonių kontrolė 2012–2013 m.

Nealkoholinių gėrimų gamybos įmonės	2012 m.	2013 m.
Subjektų skaičius	27	30
Patikrinimų skaičius	43	34
Patikrinimų be pažeidimų dalis	32 (74 %)	22 (65%)

Daugiausiai nealkoholinių gėrimų gamybos įmonėse 2013 m. nustatyta bendrų higienos pažeidimų – 10 (83 %) ir 2 (17 %) savikontrolės sistemos reikalavimų pažeidimai. Sankcijų netaikyta, įmonių veiklos sustabdymų nebuvo.

Valstybinė geriamojo vandens kontrolė

Viešai tiekiamo geriamojo vandens kontrolė

2013 m. VMVT kontroliavo 293 (2012 m. – 327) geriamojo vandens tiekėjus, kurie aptarnavo 1909 geriamojo vandens tiekimo subjektus (2012 m. – 1946), iš jų: 62 (3 %) didieji geriamojo vandens tiekimo subjektai (tiekia geriamojo vandens daugiau kaip 1000 m³ per dieną ar aprūpina geriamuoju vandeniu daugiau kaip 5000 gyventojų), 1842 (97 %) mažieji (tiekia geriamojo vandens iki 1000 m³ per dieną), iš jų - didžioji dalis geriamojo vandens tiekimo subjektai, kurie tiekia geriamojo vandens iki 100 m³ per dieną.

Geriamojo vandens tiekimo subjektų kontrolė 2011–2012 m.

Geriamojo vandens tiekimo subjektai	2012 m.	2013 m.
Subjektų skaičius, iš jų:	1946	1909
- didieji geriamojo vandens tiekimo subjektai	64	67
- mažieji geriamojo vandens tiekimo subjektai	1882	1879
Patikrinimų skaičius	1450	1043
Patikrinimų be pažeidimų dalis	770 (53 %)	546 (52 %)

Geriamojo vandens tiekimo subjektų pasiskirstymas pagal riziką 2013 m.:

- 75% - mažos rizikos subjektai (tikrinama vieną kartą per 2 metus);
- 25% - vidutinės rizikos subjektai (tikrinama 1 kartą per metus).

Geriamojo vandens tiekimo subjektų pasiskirstymas pagal riziką 2012 m.:

- 74 % – mažos rizikos subjektai (tikrinama vieną kartą per 2 metus);
- 26 % – vidutinės rizikos subjektai (tikrinama 1 kartą per metus);

Daugiausiai neatitikimų nustatoma labai smulkiuose geriamojo vandens tiekimo subjektuose (tiekiančiuose geriamojo vandens vidutiniškai iki 100 m³ per parą) – vienam patikrintam subjektui vidutiniškai tenka 1,1 (2012 m. – 1,2; 2011 m. – 1,3; 2010 m. – 1,4)

pažeidimas, kai tuo tarpu didžiuosiuose vandens tiekimo subjektuose – 0,4 pažeidimo. Pažymėtina, kad situacija gerėja ir smulkiuose geriamojo vandens tiekimo subjektuose. Programinės priežiūros nevykdo labai smulkūs vandentiekiai (tiekiantys geriamąjį vandenį iki 100 m³/d), nes pagrindinė priežastis – lėšų trūkumas, tačiau pažymėtina ir tai, kad geriamojo vandens tiekėjai neišnaudoja geriamojo vandens higienos normose numatytų galimybių. Išlieka aktualios šios geriamojo vandens saugos ir kokybės problemos: padidintas fluoridų kiekis viešai tiekiamame vandenyje šiaurės vakarinėje Lietuvos dalyje, padidintas geležies, kitų indikatorinių rodiklių (mangano, sulfatų, chlorido) kiekis, padidintas drumstumas, ypač mažų vandenviečių tiekiamame geriamajame vandenyje.

Valstybiniai patvirtinamieji viešai tiekiamo geriamojo vandens mėginių tyrimai 2012–2013 m.:

- Valstybiniai patvirtinamųjų geriamojo vandens mėginių mikrobiologiniai tyrimai:
2012 m. – 218, iš jų teigiami (nepatenkinami) 22 (10 %)
2013 m. – 491, iš jų teigiami (nepatenkinami) 20 (4 %)
- Valstybiniai patvirtinamųjų geriamojo vandens mėginių cheminiai tyrimai:
2012 m. – 418, iš jų teigiami (nepatenkinami) 91 (49 %)
2013 m. – 291, iš jų teigiami (nepatenkinami) 77 (26 %)

Geriamojo vandens, kuriuo apsirūpinama individualiai, kontrolė

Valstybiniai patvirtinamieji šachtinių šulinių geriamojo vandens mėginiai 2012–2013 m.:

- Mėginių skaičius, iš viso :
2012 m. – 731, iš jų teigiami (nepatenkinami) 281 (38 %);
2013 m. – 186, iš jų teigiami (nepatenkinami) 79 (42 %).
- Mėginių skaičius (dėl mikrobiologinių tyrimų):
2012 m. – 367, iš jų teigiami (nepatenkinami) 165 (45 %);
2013 m. – 93, iš jų teigiami (nepatenkinami) 49 (53 %).
- Mėginių skaičius (dėl cheminių tyrimų):
2012 m. – 364, iš jų teigiami (nepatenkinami) 116 (32 %);
2013 m. – 93, iš jų teigiami (nepatenkinami) 30 (32 %).

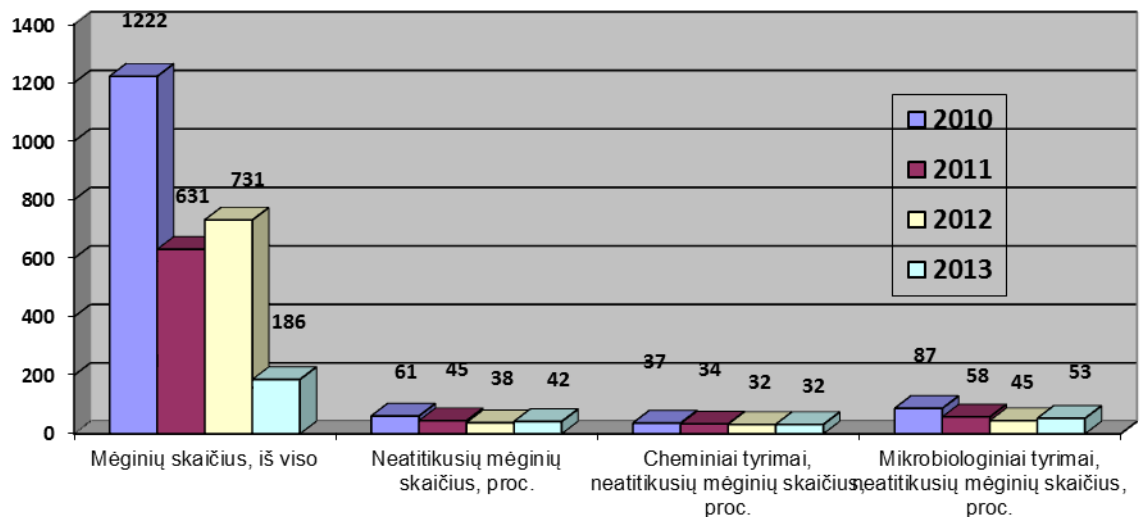
Nustačius, kad vanduo nesaugus, teritorinės VMVT informavo vartotojus, savivaldos institucijas, visuomenės sveikatos centrus. Taip pat vartotojai informuoti apie priemones, kurių būtina imtis užtikrinant jų naudojamo geriamojo vandens saugą ir kokybę.

Geriamojo vandens kontrolės sektoriui būdingas didelis kiekis statistinių duomenų. Siekiant užtikrinti tinkamą duomenų pateikimą, sisteminimą, analizę, numatyta parengti teisės aktų, reglamentuojančių geriamojo vandens sektoriuje teikiamos informacijos turinį, formas, teikimo būdą, terminus, pakeitimus. Siekiant šiuos duomenis padaryti prieinamus vartotojams, numatyta pradėti vykdyti Investicijų projektą „Elektroninės paslaugos maisto ir veterinarijos srityje“ (2013–2015 m.) – įdiegti vandens kokybės tyrimų rezultatų pateikimo elektroninę paslaugą.

Poveikio priemonių taikymas geriamojo vandens tiekimo subjektuose

Nr.	Poveikio priemonės	Metai	
		2012 m.	2013 m.
1.	<i>Nuobaudų skaičius:</i>	9	3

	- baudų skaičius	9	3
	- įspėjimų skaičius	-	-
2.	Sprendimų skaičius:	-	-
	- sprendimai dėl ūkio subjekto veiklos sustabdymo	-	-
	- sprendimai dėl ūkio subjekto veiklos atnaujinimo	-	-

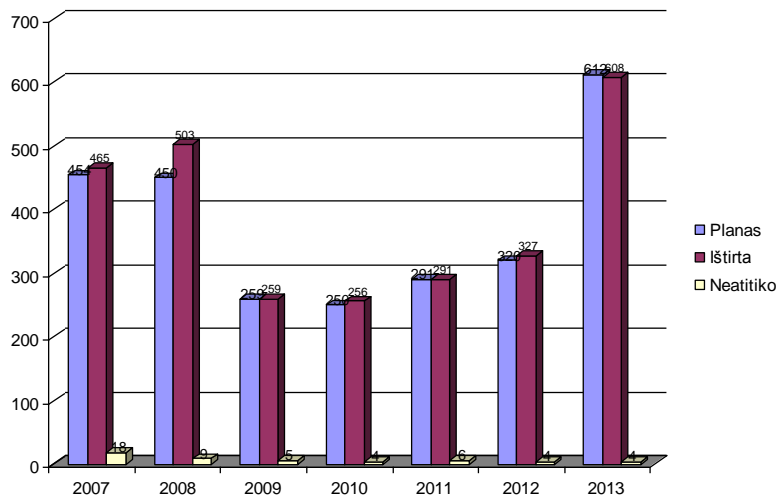

Augalinio maisto taršos stebėseną

Pagal 2013 m. augalinio maisto produktų taršos stebėsenos programą ištirti 608 (2012 m. – 417) mėginiai (pesticidai, akrilamidas, furanas, mikotoksinai), iš jų:

- 392 (2012 m. – 328) mėginiai dėl pesticidų liekanų:
 - 175 (45%) mėginiuose nustatyti pesticidų likučiai, bet neviršytos didžiausios leistinos normos (2012 m. atitinkamai 164 (50 %));
 - 213 (54%) mėginiuose pesticidų likučių nerasta (2012 m. atitinkamai 159 (48,5 %)),
 - 4 (1%) mėginiuose viršytos pesticidų leidžiamos normos (2012 m. - 5 (1,5 %));
- 10 (2012 m. – 10) mėginių dėl furano koncentracijos;
- 40 (2012 m. – 42) mėginių dėl akrilamido kiekio;
- 32 (2012 m. – 40) mėginiai dėl mikotoksinų koncentracijos.

2013 m. augalinio maisto produktų taršos stebėsenos programa įvykdyta 99,4%. Nesaugi produkcija sudaro 1%. Lyginant su 2012 metais, nesaugi produkcija sumažėjo vienu atveju, tai sudarė 0,2%. Pesticidų tyrimų buvo įvykdyta mažiau nei suplanuota: 392 vietoje 417, tačiau akrilamidų ir mikotoksinų tyrimų buvo atlikta daugiau: 42 (vietoj suplanuotų 40) ir 32 (vietoj suplanuotų 28). Furano ir sunkiųjų metalų tyrimai įvykdyti pagal planą.

Valstybinė ekologiško maisto kontrolė

2013 m. 21 ekologiškų produktų perdirbimo ir gamybos įmonėse atlikta 31 (2012 m. – 16) patikrinimų, iš jų 6 atvejais nustatyti ekologinę gamybą ir ženklinimą reglamentuojančių teisės aktų pažeidimai:

- 1 atveju – dėl bendros higienos reikalavimų (2012 m. – 6);
- 3 atvejais – nustatyta tarša pesticidais (2012 m. – 4);
- 1 atveju – dėl ženklinimo pažeidimų (2012 m. – 2);
- 1 atveju – savikontrolės pažeidimai;
- 1 atveju – nesertifikuota veikla.

2013 m. vykdyti tiksliniai ekologiškų produktų prekybos patikrinimai, patikrinta:

- 352 nespecializuotos parduotuvės, iš jų 12 (3 %) nustatyti pažeidimai;
- 14 didmeninės prekybos įmonių, iš jų 2 (14 %) nustatyti pažeidimai;
- 11 specializuotų parduotuvių, iš jų 3 (27 %) nustatyti pažeidimai.

Pagrindiniai pažeidimai, nustatyti tikslinių patikrinimų metu: ekologiškų produktų ženklinimo pažeidimai (nenurodyti ekologiški ingredientai produkto sudėtyje, užklijuotas ar nenurodytas sertifikavimo įstaigos kodas, neteisingai nurodyta produkto kilmė ir t. t.); prekiauta nefasuotais ekologiškais produktais; spaustos ekologiškos sultys, neturint VŠĮ „Ekoagros“ išduoto sertifikato veiklai; nepateikti ekologiškumą įrodantys dokumentai; bendri higienos pažeidimai.

Dėl ekologiškų maisto produktų buvo paskelbti 3 RASFF pranešimai (2 pranešimai – 2012 m.)

2 atvejai – dėl DEET (4 atvejai 2012 m.).

2013 m. patikrintos ir 4 viešojo maitinimo įmonės, iš kurių 2 nustatyta vykdoma nesertifikuota veikla su ekologiškais produktais.

2013 m. gauti 7 vartotojų skundai (8 skundai 2012 m.) dėl ekologiškos produkcijos, iš kurių 4 (2012 m. – 3) buvo pagrįsti – neekologiški produktai parduodami kaip ekologiški, ženklinime neteisingai pateikiama informacija vartotojui.

2013 metais vyko ekologiškų maisto produktų valstybinės ir importo kontrolės mokymai teritorinių VMVT specialistams.

Siekiant informuoti visuomenę buvo atnaujinta VMVT svetainė. Teikta informacija žiniasklaidai, informacija VMVT tinklapyje, fizinių, juridinių asmenų konsultavimas, teritorinių VMVT konsultacijos, keistasi informacija su VŠĮ „Ekoagros“.

Pagrindinė rinkos problema – ekologiškų produktų ženklavimo reikalavimų nepaisymas;

Tiek didmeninės, tiek ir mažmeninės įmonės dažnai nežino ar nenori savo veiklos sertifikuoti ekologiškais produktais. Tam padidintas dėmesys turi būti išlaikomas ir 2014 m.

Valstybinė specialios paskirties maisto produktų kontrolė

2013 m. buvo atliekami tiksliniai patikrinimai visos Lietuvos mastu dėl specialios medicininės paskirties maisto produktų, kurie yra specialiai perdirbti arba paruošti kaip specialios paskirties maisto produktai, skirti pacientų mitybos reguliavimui ir vartojami prižiūrint sveikatos priežiūros specialistams.

Atliktos kontrolės rezultatai parodė, kad dauguma (81 %) tiekiamų Lietuvos rinkai specialios medicininės paskirties maisto produktų atitinka teisės aktų reikalavimus. Atliktų patikrinimų metu rasti 4-ių pavadinimų specialios medicininės paskirties maisto produktai, kurie buvo tiekiami Lietuvos rinkai neregistruoti. Didžioji dalis iš visų nustatytų pažeidimų sudarė specialios medicininės paskirties maisto produktų ženklavimo pažeidimai (77 %). Dažnu atveju nebuvo nurodytas tikslus produkto aprašas, nenurodytos visos veikliosios medžiagos lyginant su gamintojo pateikta informacija ir su informacija pateikta ženklavime ar pakuotėje esančiuose informaciniuose lapeliuose, nurodyta vartojimo instrukcija neatitiko gamintojo nurodytos informacijos, nebuvo tinkamai nurodyti vitaminų ir mineralinių medžiagų, rekomenduojamų suvartoti paros normai procentai, nebuvo tinkamai nurodyti arba nenurodyti visi maisto priedų grupiniai pavadinimai, nenurodytas perspėjimas, kad produktas gali būti vartojamas prižiūrint sveikatos specialistams.

Vykdyt kitų specialios paskirties maisto produktų (pradinių kūdikių mišinių, tolesnio kūdikių maitinimo mišinių, perdirbtų grūdinių maisto produktų ir kūdikiams skirtų maisto produktų) kontrolę, nustatytas vienas netinkamai ženklinamas produktas ir rasti 5-ių pavadinimų maisto produktai, kurių vartojimo terminas pasibaigęs.

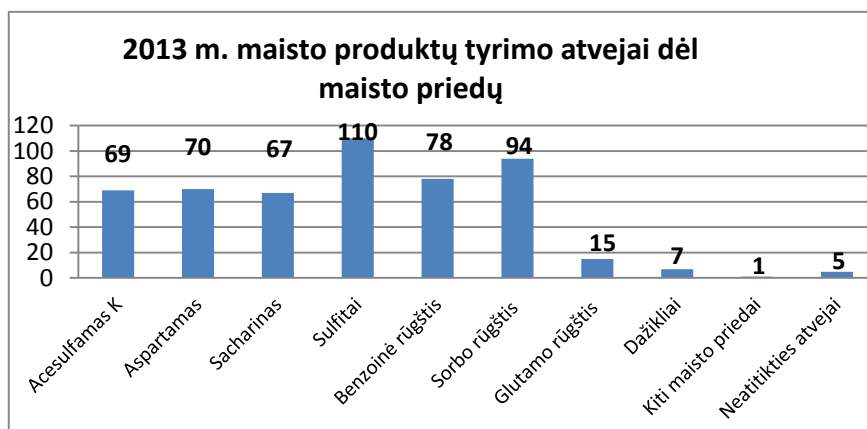
Valstybinė maisto priedų kontrolė

Maisto priedų laboratoriniai tyrimai maisto produktuose 2012–2013 m.

Metai	Inspekciniai mėginiai	Importo mėginiai	Iš viso
2012 m.	463	73	536
2013 m.	152	439	591

Teigiami (nepatenkinami) maisto priedų laboratorinių tyrimų rezultatai maisto produktuose 2012–2013 m.

Metai	Inspekciniai mėginiai	Importo mėginiai	Iš viso
2012 m.	6	-	6
2013 m.	5	0	5

Valstybinė maisto papildų kontrolė

Valstybinė maisto papildų kontrolė 2012–2013 m.

Maisto papildų kontrolės subjektai	2012 m.	2013 m.
Subjektų skaičius, iš jų:	1574	1537
- maisto papildų didmeninės prekybos įmonės	161	166
- maisto papildų gamybos įmonės	14	16
- vaistinės	1401	1355
Patikrinimų skaičius, iš jų:	836	532
- maisto papildų didmeninės prekybos įmonės	200	111
- maisto papildų gamybos įmonės	21	13
- vaistinės	615	408
Patikrinimų be pažeidimų skaičius, iš jų:	716 (86%)	526 (99%)
- maisto papildų didmeninės prekybos įmonės	146 (73 %)	54 (49%)
- maisto papildų gamybos įmonės	17 (81 %)	7 (54%)
- vaistinės	553 (90 %)	326 (80%)

2013 m. surašyta 18 Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo pažeidimo protokolų, 2012 m. – 14.

VMVT per RASFF sistemą 2013 m. išsiuntė 6 (2012 m. – 12) pranešimų dėl nesaugių maisto papildų:

2013 m. atrinktas 21 maisto papildų valstybinis mėginys. 20 maisto papildų mėginiai cheminiams tyrimams, iš jų nustatyti 9 neigiami mėginių rezultatai: 5 atvejais buvo nustatytas konservantas sorbo rūgštis, 3 atvejais – konservantas benzoinė rūgštis, 1 atveju nustatytas alergenas laktozė, kuris nebuvo nurodytas ženklavimo etiketėje.

2013 m. nustatyti 57 maisto papildų, neatitikusių teisės aktų reikalavimų atvejai. Iš jų 4 atvejais nustatyti maisto papildų saugos, 49 – ženklavimo ir 4 – tinkamumo vartoti terminų neatitikimai.

2013 m. buvo pasirašyta bendradarbiavimo sutartis su Maisto papildų gamintojų asociacija.

Valstybinė maisto produktų vežėjų kontrolė

Maisto produktų vežėjų kontrolė 2012–2013 m.

Maisto produktų vežėjai	2012 m.	2013 m.
Subjektų skaičius	393	578
Patikrintų subjektų skaičius	108	77
Patikrinimų skaičius	119	87
Patikrinimų be pažeidimų skaičius	105	80

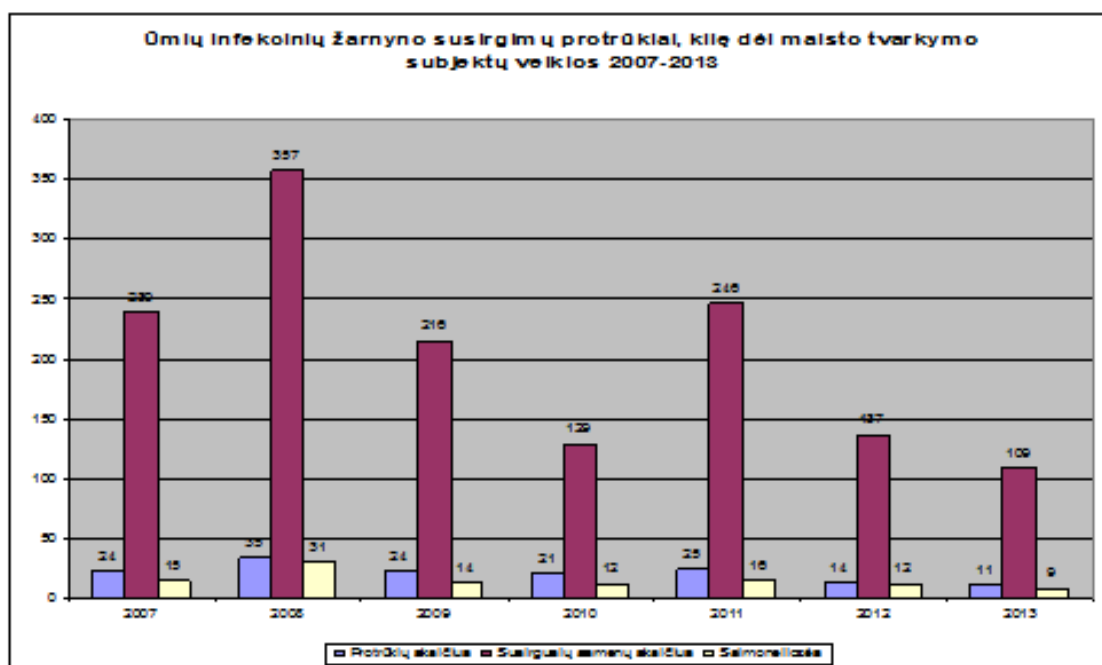
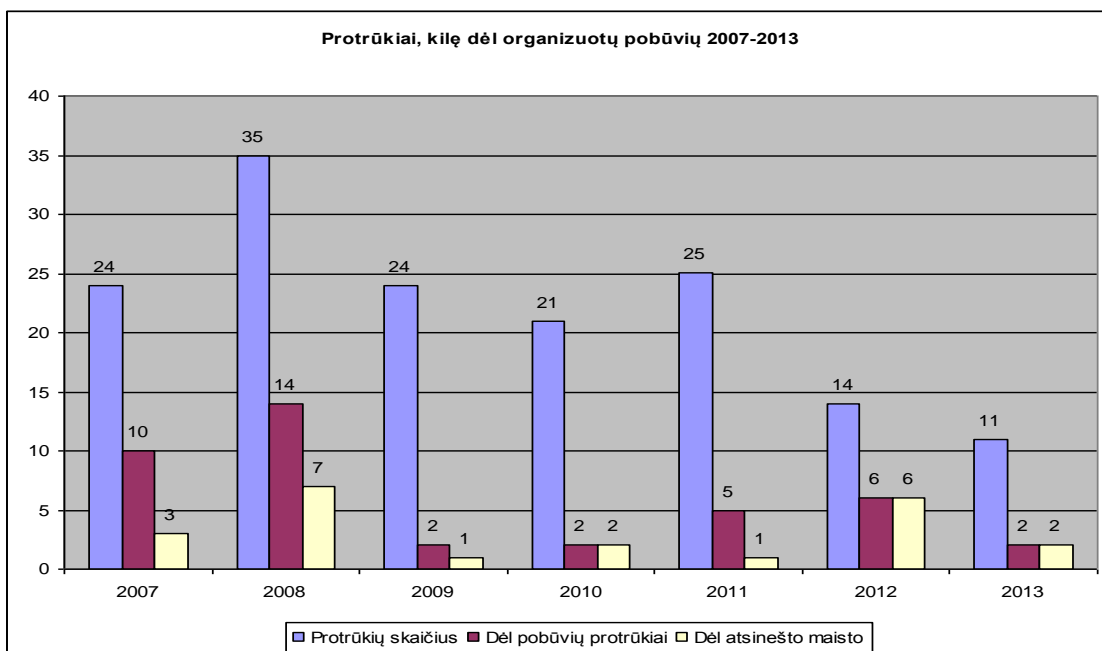
2013 m. kontrolė atlikta geležinkelio, kelių ir vidaus vandenų kroviniame transporte. Lietuvoje 2013 m. laikotarpiu maisto krovinių geležinkelio transportavimą vykdė 1 maisto verslo operatorius, vidaus vandenimis maisto krovinių transportavimą vykdė 2 maisto verslo operatoriai, o maisto krovinių keliu transportavimą vykdė 366 maisto verslo operatoriai. Atsižvelgiant į nustatytus valstybinius maisto kontrolės patikrinimų planus pagal priskirtas rizikos grupes, 2013 m. atlikta maisto kontrolė 80-yje registruotų pervežimo kompanijų. Kontrolės rezultatai parodė, kad daugeliu atvejų (96 %) maisto produktų kroviniai pervežami prisilaikant bendrųjų higienos reikalavimų.

Atsižvelgiant į nustatytus valstybinius maisto kontrolės patikrinimų planus pagal priskirtas rizikos grupes, 2013 m. atlikta maisto kontrolė 80-yje registruotų pervežimo kompanijų. Kontrolės rezultatai parodė, kad daugeliu atvejų (96 %) maisto produktų kroviniai pervežami prisilaikant bendrųjų higienos reikalavimų. Kontrolės metu registruoti neesminiai vienos grupės pažeidimai – bendri higienos, kurie sudarė 4 % ir neturėjo įtakos gabenamo maisto saugai ir kokybei.

Valstybinės maisto kontrolės duomenimis nė vienam maisto krovinių pervežėjui nėra numatyta sugriežtinta kontrolė, t.y. šios veiklos maisto verslo operatoriai įprastai tikrinami rečiau nei vieną kartą per metus, išskyrus nenumatytus neplaninius atvejus (gauta informacija/pranešimai).

Žmonių susirgimai dėl maisto tvarkymo subjektų veiklos (protrūkiai)

2013 m. dėl maisto tvarkymo subjektų netinkamos veiklos užregistruota 11 protrūkių (2012 m. – 14 protrūkių), protrūkių metu susirgo 109 asmenys (2012 m. – 137 asmenys).

Protrūkių skaičius 2011–2013 m.

	2011 m.	2012 m.	2013.
Viešojo maitinimo įmonėse	12	10	3
Vaikų ugdymo įstaigose (darželiuose, mokyklose)	9	3	4
Prekybos objektuose	-	1	2
Ligoninėse	1	-	-
Kituose objektuose	3	-	2
Iš viso:	25	14	11

Pagal etiologiją dominavo salmoneliozė – 82. 2013 m. iš 11 protrūkių 9 sudarė salmoneliozės, (2012 m. iš 14 užregistruotų protrūkių 12 buvo salmoneliozės; 2011 m. iš 25 užregistruoto protrūkio 16 sudarė salmoneliozės).

Pagrindinės protrūkius sukėlusios priežastys:

- vartotojams skirti produktai, kurių tinkamumo vartoti terminas pasibaigęs;
- kryžminė tarša;
- maisto tvarkymo subjektas vykde neleistiną veiklą;
- netinkamos greitai gendančių maisto produktų laikymo sąlygos bei produktų kaimynystė;
- savikontrolės pažeidimai;
- bendri higienos pažeidimai.

2013 m. protrūkių skaičius sumažėjo nuo 2012 m. -14 iki 2013 m. -11, susirgusių asmenų skaičius sumažėjo nuo 2012 m. -137 iki 2013 m. -104. 2013 metais kaip ir 2012 metais dominavo salmoneliozė. 2013 metais sumažėjo patogenų išskyrimas iš atrinktų maisto produktų mėginių.

1.2. Gyvūninio maisto tvarkymas

2013 m. buvo kontroliuojami 38785 (2012 m. – 33724) gyvūninio maisto tvarkymo subjektai, iš jų:

- 449 (2012 m. – 444) subjektai, turintys veterinarinį patvirtinimą,
- 2463 (2012 m. – 2120) pirminės gamybos ir mažų kiekių, parduodamų tiesiogiai vartotojui, gyvūninio maisto tvarkymo subjektai,
- 35873 (2012 m. – 31160) pieno ūkiai.

Pagal veiklos rūšis didžiausią dalį patvirtintų įmonių sudaro:

- 50,6 % (2012 m. - 48,6 %) – mėsos įmonės;
- 16,9 % (2012 m. - 16,9%) – šaltieji gyvūninio maisto saugojimo sandėliai;
- 11,8 % (2012 m. - 11,9 %) – žuvininkystės produktų įmonės;
- 10,7 % (2012 m. - 11,7 %) – pieno produktų gamybos įmonės.

Gyvūninio maisto tvarkymo subjektų pasiskirstymas

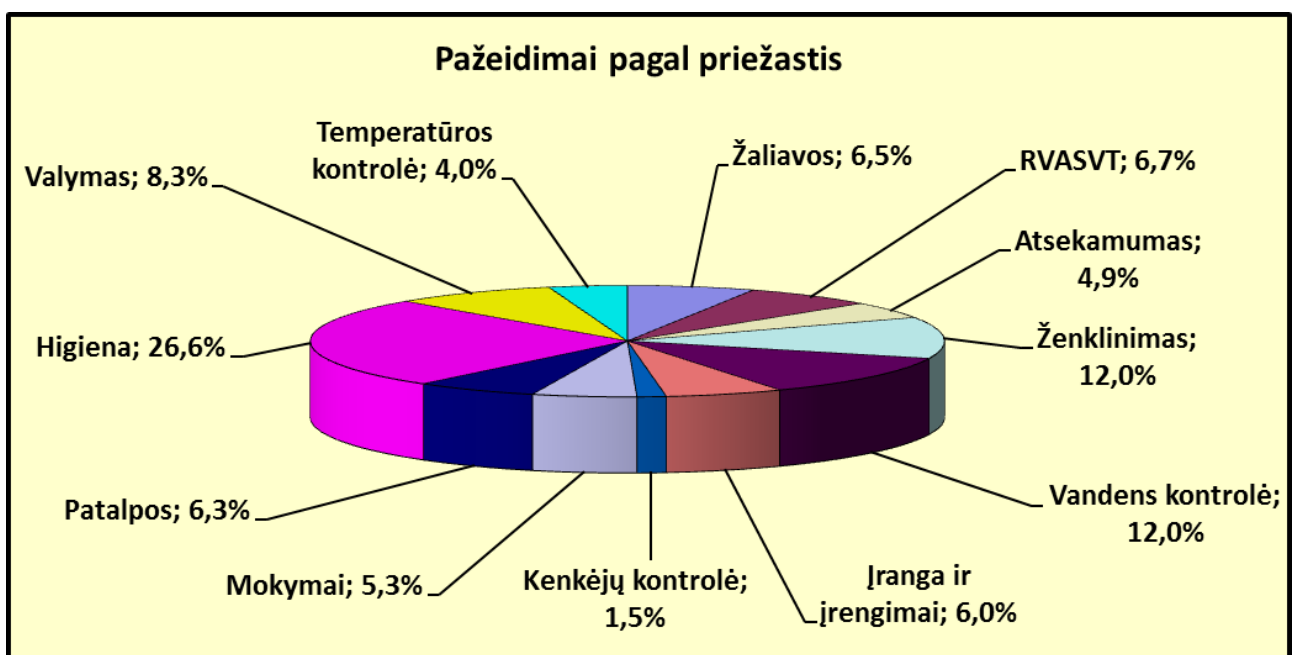
Gyvūninio maisto tvarkymo subjektai	Skaičius		
	2011 m.	2012 m.	2013.
<i>Veterinarinį patvirtinimą turinčios gyvūninio maisto gamybos įmonės:</i>	426	444	450
Mėsos įmonės	202	216	227
Paukštienos įmonės	12	15	14
Žvėrienos įmonės	3	2	1
Triušienos įmonės	1	1	1
Pieno įmonės	53	52	48
Kiaušinių įmonės	16	16	17
Žuvų įmonės / laivai šaldytuvai	53	53	53
Sandėliai	76	75	76
Kitos įmonės	10	14	13
<i>Pirminės gamybos ir nedidelių kiekių gyvūninio maisto tvarkytojai:</i>	37 119	33 280	38336
Mėsinės	358	383	392
Žvejybos laivai	173	186	176
Pieno supirkimo punktai	1652	1135	1497

Gamintojai ūkiuose	436	416	398
Pieno ūkiai	34500	31160	35873
IŠ VISO:	37545	33724	38785

Gyvūninio maisto tvarkymo subjektai 2012–2013 m.

Gyvūninio maisto tvarkymas	Iš viso	
	2012 m.	2013 m.
Subjektų skaičius	33724	38785
Patikrinimų skaičius	19920	13262
Patikrinimų be pažeidimų skaičius	17942 (90,1 %)	12659 (95,5 %)

Gyvūninio maisto produktų gamybos įmonėse 2013 m., kaip ir ankstesniais metais, vyravo bendri higienos bei maisto produktų ženklavimo pažeidimai.

Gyvūninio maisto tvarkymo subjektams taikytos poveikio priemonės 2012–2013 m.

Metai	Atvejų skaičius			
	Uždrausta, laikinai sustabdyta ar apribota veikla	Įspėjimas	Piniginių baudų sk.	Vidutinis baudos dydis (Lt)
2012 m.	34	60	67	113
2013 m.	26	58	61	127

Mėsos sektoriaus kontrolė

Mėsos įmonių kontrolė 2012–2013 m.

Mėsos įmonės	2012 m.	2013 m.
Subjektų skaičius	216	227
Patikrinimų skaičius	520	539
Patikrinimų be pažeidimų	431	474

skaičius	(83%)	(85 %)
----------	-------	--------

VMVT atlieka Lietuvoje pagamintų ir įvežamų mėsos ir mėsos produktų, gaminių saugos, kokybės, ženklinimo kontrolę. 2013 m., vykdant mėsos ir mėsos gaminių įvežimo kontrolę, buvo atlikta:

- 6300 (2012 m. – 6716) siuntų dokumentiniai tikrinimai, nustatyta 10 (2012 m. – 115) pažeidimų;
- 3635 (2012 m. – 4063) siuntų atitikties patikrinimai, nustatyta 10 pažeidimų (2012 m. – 1);
- 3261 (2012 m. – 3684) siuntų fiziniai patikrinimai, nustatyti 8 (2012 m. – 31) pažeidimai;
- atrinkta 80 (2012 m. – 83) siuntų mėginiai laboratoriniams tyrimams, 1 (2012 m. – 3) atveju nustatyta mikrobiologinė tarša (salmonelės).

Mėsos gaminių įvežimas:

Laikotarpis	Įvežta mėsos ir mėsos gaminių (t)					
	jautienos	kiaulienos	paukštienos	subproduktų	mėsos gaminių	Iš viso
2012 m.	893,2	59.565,7	16.818,3	8.616,8	24.753	110.930
2013 m.	796,5	49.287,7	20.041	6.563	13.840,4	90.800,6
Palyginimas t	-96,7	-10.278	3.222,7	-2.053,8	-10.912,6	-20.129,5
Palyginimas, %	-10,8%	-17,3%	19,2%	-23,8%	-44,1%	-18,1%

Skerdžiamų gyvulių ir paukščių valstybinė veterinarinė kontrolė

2013 m. gyvulių ir paukščių skerdyklose buvo atliekamas skerdžiamų gyvulių ir paukščių priešskerdiminis apžiūrėjimas ir poskerdiminis mėsos ir kitų skerdimo produktų tikrinimas. Paukščių paskersta ir patikrinta 47.774.007 vnt. tai yra 2.880.610 vnt. (6 %) daugiau, kiaulių – 878.470 vnt. arba 87.803 vnt. (11 %) daugiau, avių 6.496 vnt. – tai 737 vnt. (13 %) daugiau negu per 2012 metus. Galvijų paskersta 153.376 vnt. tai yra 12.005 vnt. (-7 %) mažiau negu per praėjusius metus.

Skerdžiami gyvuliai ir paukščiai

Paskersta vnt.	Galvijų	Kiaulių	Paukščių	Avių	Arklių	Triušių
2012 m.	165.381	790.667	45.094.360	5.759	1.887	15.503
2013 m.	153.376	878.470	47.974.970	6.496	1.055	16.271
Palyginimas vnt.	-12.005	87.803	2.880.610	737	-832	768
Palyginimas, %	-7%	11%	6%	13%	-56%	5%

Maisto produktų, įregistruotų į saugomų kilmės vietos nuorodų ir saugomų geografinių nuorodų bei į garantuotų tradicinių gaminių registrus, kontrolė.

Saugomų kilmės vietos nuorodų ir saugomų geografinių nuorodų bei garantuotų tradicinių gaminių registravimo kontrolė

Metai	Įmonių, kurioms suteikta teisė gaminti GTG „Skilandis“ skaičius*	Įmonių, kurios gamina GTG „Skilandis“, skaičius	2012 m. pagaminta GTG „Skilandis“, kg	Atliktų patikrinimų skaičius	Nustatyta pažeidimų
2012 m.	3	3	3613,33	3	-
2013 m.	3	3	2875,03	3	-

*ŽŪB „Nematekas“, Dovainonių k., Rumšiškių sen., Kaišiadorių r., veterinarinio patvirtinimo Nr. 49-04.

UAB „Biovela“ Pramonės g. 4, Utena, veterinarinio patvirtinimo Nr. 82-02.

UAB „Grimeda“ Džiaugėnų k., Pajūrio sen., Šilalės r. veterinarinio patvirtinimo Nr. 87-16.

Paukštienos gamybos ir kiaušinių sektoriaus kontrolė

Kiaušinių tvarkymo įmonių kontrolė 2012–2013 m.

Kiaušinių tvarkymo įmonės	2012 m.	2013 m.
Subjektų skaičius	16	17
Patikrinimų skaičius	27	27
Patikrinimų be pažeidimų skaičius	14 (52 %)	16 (59%)

Metai	Kiaušinių pakavimo centrai		Kiaušinių produktų gamybos įmonės	
	Patikrinimų skaičius	Patikrinimų be pažeidimų skaičius	Patikrinimų skaičius	Patikrinimų be pažeidimų skaičius
2012 m.	19	7 (37%)	8	2 (25%)
2013 m.	18	12 (67%)	9	4 (44%)

Vykdamas kiaušinių tvarkymo įmonių valstybinę veterinarinę kontrolę, 2013 m. dažniausiai buvo nustatomi sanitarijos ir valymo pažeidimai, kurie sudarė apie 50 % visų nustatomų pažeidimų. Nors patikrinimų, kurių metu nustatyta pažeidimų, skaičius sumažėjo, tačiau jis išliko pakankamai didelis. Siekiant pagerinti esamą padėtį, įmonės, kuriose buvo nustatyti pažeidimai, vadovaujantis kokybės sistemos darbo instrukcija KT-2-1-D3 „Maisto tvarkymo subjektų suskirstymas į rizikos grupes“, buvo priskirtos padidintos rizikos grupei ir joms taikytas padidintas kontrolės dažnumas.

Paukštienos įmonių kontrolė (2012–2013 m.)

Paukštienos įmonės	2012 m.	2013.
Subjektų skaičius	16	14
Patikrinimų skaičius	61	53
Patikrinimų be pažeidimų skaičius	30 (49 %)	50 (94%)

Vykdamt paukštienos mėsos gamybos sektoriaus kontrolę buvo siekiama užtikrinti Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos 2012 - 2014 metų Strateginiame veiklos plane numatytus uždavinius, kad į rinką būtų tiekiama tik saugi paukštiena bei jos produktai. Todėl per 2013 metus iš Europos Komisijos skubiųjų pranešimų RASFF sistemos nebuvo gauta pranešimų apie nesaugios ir nekokybiškos paukštienos pateikimą į ES šalių rinką atvejus. Žmonių susirgimo protrūkių atvejų dėl nesaugios paukštienos nebuvo nustatyta.

2013 m. paukštienos perdirbimo įmonių skaičius sumažėjo, todėl lyginant su 2012 m., sumažėjo ir atliktų patikrinimų skaičius bei nustatytų pažeidimų kiekis. Įmonės gamybą vykdo laikydamosi galiojančiais teisės aktų reikalavimais.

Vykdamt Patvirtinamųjų valstybinių gyvūninio maisto saugos mėginių planą, atrinkti 165 paukščių kaklo odelių mėginiai, kurių viename buvo rasta Salmonella enteritidis. Paukštienos tvarkymo įmonė pagal savikontrolės programą ėmėsi priemonių, kad mikrobinė tarša būtų pašalinta ir nepasikartotų, sustiprinta higienos kontrolė. Taip pat tirti paukštienos pusgaminiai, mechanškai atskirta mėsa, tačiau nepatenkinamų tyrimų rezultatų nenustatyta

Teritorinėse Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybose buvo organizuojami patikrinimai vasaros laikotarpiu prekybos vietose, kuriose prekiaujama gyvūniniais maisto produktais, dėl šalčio grandinės užtikrinimo. Atlikta daugiau kaip 700 patikrinimų gyvūninio maisto prekybos įmonėse, patikrinta daugiau kaip 60 t gyvūninio maisto. Patikrinimų metu nustatyta 13 % greitai gendančių produktų laikymo sąlygų pažeidimų, 4 % pažeidimų nustatyta dėl ženklavimo, 3 % - atsekamumo, 6 % - kiti pažeidimai: pasibaigę produkcijos tinkamumo vartoti terminai, nustatyta produktų kryžminė tarša, įvairūs higieniniai pažeidimai. Ypatingas dėmesys buvo skiriamas šviežios paukštienos prekybai. Patikrinimų metu buvo patikrinta daugiau kaip 15 t fasuotos ir sveriamos paukštienos. Nustatyta, kad 8 % tikrintos produkcijos neatitiko būtinųjų reikalavimų: šviežia paukštiena buvo laikoma aukštesnėje nei + 4 °C, pasibaigęs produkto tinkamumo vartoti terminas.

Mikrobiologiniai tyrimai 2012–2013 m.

Metai	Mėginių skaičius	Teigiamų (nepatenkinamų) mėginių skaičius	Pastabos
2012 m.	351	20 (5,6 %)	15 mėginių nustatytos salmonelės 5 mėginiuose nustatytos <i>E. coli</i>
2013 m.	246	1 (0,4%)	1 mėginyje nustatyta Salmonella enteritidis

Cheminiai (medžiagų liekanų) tyrimai 2011–2012 m.

Metai	Mėginių skaičius	Teigiamų (nepatenkinamų) mėginių skaičius	Pastabos
2012 m.	307	0	-
2013 m.	299	0	-

Atsižvelgiant į Skubiųjų pranešimų apie nesaugų maistą ir pašarus sistemą, 2013 m. gautus skubius pranešimus dėl patogeniniais mikroorganizmais užkrėstos lenkiškos paukštienos išanalizavus įvežamos paukštienos kiekius iš Europos Sąjungos šalių Vilniaus, Kauno, Kaišiadorių, Kėdainių, Klaipėdos ir Panevėžio valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos atrinko lenkiškos ir latviškos šviežios paukštienos mėginius patogeniniams mikroorganizmams nustatyti. Iš viso buvo atrinkta 50 mėginių ir pristatyta į Nacionalinio maisto ir veterinarijos rizikos vertinimo institutą. Mėginiai tirti vadovaujantis Komisijos reglamentu (ES) Nr. 2073/2005, Salmonella typhimurium ir Salmonella enteritidis atžvilgiu. Nepatenkinamų atvejų nenustatyta.

Gyvulių skerdenų klasifikavimo ir ženklavimo kontrolė

Įgyvendinant Žemės ūkio ministerijos teisės aktais nustatytą tvarką, VMVT nuo 2012 m. gegužės mėnesio vykdė gyvulių skerdenų paruošimo klasifikuoti ir gyvulių skerdenų vertintojų darbo kontrolę:

- Atlikti 22 (2012 m. – 26) galvijų skerdenų paruošimo klasifikuoti patikrinimai, iš kurių 11 (2012 m. – 7) patikrinimų, kai nustatytos nepatenkinamai paruoštos klasifikavimui skerdenos;
- patikrintos 1280 (2012 m. – 1453) skerdenos (suklasifikuotos pagal raumeningumą ir riebalų sluoksnio galvijų skerdenų vertinimo kontrolę) ir nustatyta, kad 18 (2012 m. – 17) skerdenų pagal raumeningumą buvo įvertintos 1 aukštesne klase, o 16 (2012 m. – 12) skerdenų viena žemesne klase. Atliekant skerdenų vertinimo kontrolę pagal riebalinio sluoksnio įvertinimą nustatyta, kad 16 (2012 m. – 16) skerdenų buvo vertintos viena mažesne klase ir 36 (2012 m. – 32) viena didesne klase;
- atlikti 70 (2012 m. – 63) kiaulių skerdenų paruošimo klasifikuoti patikrinimai, kurių metu nepatenkinamai paruoštos klasifikavimui kiaulių skerdenos atvejų nebuvo nustatyta (2012 m. – 2 atvejai). Atliekant suklasifikuotų pagal raumeningumą kiaulių skerdenų vertinimo kontrolę nustatyta, kad:

44 (2012 m. – 44) skerdenų buvo neteisingai parinkta vertinimo vieta,

13 (2012 m. – 13) neteisingas skerdenų atstumas nuo nugaros padalijimo linijos,

26 (2012 m. – 26) skerdenoms vertinimo metu buvo pažeistas zondo įvedimo

vertikalumo reikalavimas.

2013 m. gyvulių skerdenų paruošimo klasifikavimui ir gyvulių skerdenų klasifikavimo kontrolė

	Skerdenų paruošimo klasifikuoti patikrinimas	Skerdenų vertinimo patikrinimas
Galvijų skaičius	22 (2012 m. – 26)	41 (2012 m. – 32)
Kiaulių skaičius	70 (2012 m. – 63)	101 (2012 m. – 90)
IŠ VISO:	92 (2012 m. – 89)	142 (2012 m. – 122)

Žuvininkystės sektoriaus kontrolė

Žuvininkystės įmonių (žuvų įmonės/laivai šaldytuvai) kontrolė (2011–2012 m.)

Žuvų įmonės	2012 m.	2013 m.
Subjektų skaičius	53	53
Patikrinimų skaičius	98	139
Patikrinimų be pažeidimų skaičius	68 (69 %)	119 (86%)

Patikrinimai žuvų perdirbimo įmonėse. 2013 m. žuvų perdirbimo įmonių skaičius buvo 43 (2012 m. – 44 įmonės), lyginant su 2012 metais, sumažėjo 1 įmone. Per 2013 m. atlikti 111 patikrinimų (viena įmonė vidutiniškai tikrinta 2,6 karto), nustatyti 20 pažeidimų atvejai. Daugiausiai pažeidimų nustatyta dėl bendrosios higienos (sanitarijos), ženklavimo, atsekamumo, savikontrolės (RVASVT) kaip ir 2012 m.

Žuvų perdirbimo įmonės 2012–2013 m.

Metai	Patvirtintų įmonių skaičius	Patikrinimų skaičius	Patikrinimų dažnumas	Nustatyta pažeidimų	Taikytų poveikio priemonių skaičius
2012 m.	44	93	2	30	8 (27 % visų nustatytų pažeidimų)
2013 m.	43	111	2,6	20	20 (100% visų nustatytų pažeidimų)

2013 m. visais 20 pažeidimų atvejais (2012 m. tik 8 atvejais – 27 proc. visų nustatytų pažeidimų), lyginant su praėjusiais metais, pažeidimų sumažėjo trečdaliu. 2013 m. taikytos sankcijos: 8 administracinės nuobaudos (610 Lt), 8 įspėjimai, 1 – uždrausta veikla, 2 apribota veikla, 1 laikinai sustabdyta veikla.

2013 m. atlikti 3 (2012 m. – 2) tiksliniai patikrinimai:

- 2013 m. kovo 13-18 d. atliktas tikslinis patikrinimas dėl žuvininkystės ūkių tiekiamų gyvų žuvų: ar prekybos įmonėms tiekiamos gyvos žuvys yra saugios, ar jų nekamuoja ligos ir parazitai, ar naudojami tinkami pašarai ir veterinariniai preparatai. Šiuo tikslu Vilniaus VMVT inspektoriai atliko patikrinimus ir atsitiktine tvarka prekybos centruose UAB „Palink“, „Maxima Lt“, „Rimi Lietuva“, „Norfos mažmena“ atrinko parduodamų gyvų žuvų mėginius tyrimams dėl malachito žaliojo (iš viso 6 mėg.- 5 karpiai ir 1 upėtakis) iš šių žuvininkystės ūkių: UAB Raseinių žuvininkystės ūkio, AB Šalčininkų žuvininkystės ūkio, UAB „Birvėtos tvenkiniai“ Ignalinos r., UAB „Vasaknos“, Zarasų r., UAB „Akvilegija“ Vilniaus r. Tyrimai atlikti akredituotoje Hamburgo (Vokietija) Teršalų ir likučių maisto produktuose laboratorijoje Eurofins W.E.J.GmbH – malachito žaliojo ar kitų kenksmingų medžiagų liekanų mėginiuose nenustatyta. Patikrinimų metu nustatyta keletas atvejų, kai parduodamos žuvys buvo sužalotos, ligotų ar parazitais užsikrėtusių žuvų patikrinimų metu nebuvo nustatyta.
- 2013 m. gruodžio 4 -16 d., vadovaujantis 2013 m. gruodžio 4 d. Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus įsakymu Nr. B1-767 „Dėl žuvininkystės produktų kontrolės“, VMVT teritorinės VMVT atliko žuvininkystės produktų neplaninį tikslinį patikrinimą dėl tiekiamų rinkai žuvininkystės produktų atitikties teisės aktų, reglamentuojančių maisto saugą, kokybę ir ženklumą, reikalavimų. Iš viso atlikta 190 patikrinimų įvairiuose žuvininkystės produktus tvarkančiuose subjektuose (atlikti 99 patikrinimai didžiuosiuose prekybos centruose, pasirinktinai 39 kitose parduotuvėse, 44 turgavietėse, 3 didmeninės prekybos sandėliuose, 5 gamybos įmonėse), patikrintos 4132 partijos įvairių žuvininkystės produktų pavadinimų (šviežių, šaldytų ir gaminių), iš viso daugiau nei 117 tonų, iš kurių 7,1 % nustatyti pažeidimai, daugiausiai dėl ženklavimo ar atsekamumo, nepateiktos reikiamos informacijos vartotojams, netinkamos produktų laikymo sąlygos, pasibaigę vartojimo terminai prekybos įmonėse, ypač turgavietėse. Siekiant įvertinti žuvininkystės produktų saugą ir kokybę, šių patikrinimų metu buvo paimti mėginiai laboratoriniams tyrimams dėl mikrobiologinės taršos (*L. monocytogenes*), histamino, lakiųjų azotinių bazių, parazitų, iš viso 158 mėginiai, iš kurių 4 neatitiko nustatytų reikalavimų: rasti matomi parazitai paruoštoje realizuoti sūdytoje atlantinėje silkėje su galva (400 kg, gamintojas UAB „Rivona“ Rokiškio r.), sandėliuose laikomoje šaldytoje argentininėje jūrinėje lydekoje be galvų (18 484 kg, UAB „Nordnet“,

Kauno r.) ir aliaskinių rudagalvių menkių filė (22 349 kg, UAB „Fudo“, Kaunas) bei nustatytos *L. monocytogenes* bakterijos iš parduotuvėje paimtos siūlomos parduoti sūdytos atlantinės laišos filė (6 kg, gamintojas UAB „Norvelita“, Raseinių r.). Šių produktų tiekimas į rinką buvo uždraustas.

- Pagal 2013 m. sausio 17 d. Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus įsakymu Nr. B1-17 patvirtintą „2013 metų tikslinių maisto tvarkymo subjektų patikrinimo planą“ VMVT Klaipėdos VMVT patikrino, ar nenaudojamos 2011 m. kovo 22 d. Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus įsakymu Nr. B1-121 „Dėl Baltijos jūroje sugaunamų menkių kepenų“ (Žin., 2011, Nr. 37-1793) uždraustos naudoti žmonių maistui Baltijos menkių kepenys dėl padidinto dioksino kiekio. Šiuo tikslu patikrinti 3 žvejojimo laivai žvejojantys menkes, žuvų perdirbimo įmonė UAB „Baltijos konservai“ Klaipėdos r., gaminanti menkių kepenų konservus, mažmeninės prekybos įmonės, prekiaujančios menkių kepenų konservais. Patikrinimų metu nustatyta, kad gamybai naudojamos ir prekiaujama daugiausiai atlantinių menkių kepenimis, gautomis iš Islandijos ir Norvegijos Baltijos menkių kepenys žmonių maistui nenaudojamos.

Pirminė žuvininkystės produktų gamyba. Tolimuosiuose vandenyse (Atlanto vandenyne) žvejojantys laivai šaldytuvai ir gamykliniai žvejojimo laivai yra patvirtinti VMVT, suteikiant jiems veterinarinio patvirtinimo numerį, kiti žvejojimo laivai (botai, valtys), žvejojantys Baltijos jūroje ir jos priekrantėje, vidaus vandenyse, yra registruojami teritorinėje VMVT.

Pirminė žuvininkystės produktų gamyba 2012–2013 m.

Metai	Laivai-šaldytuvai		Gamykliniai žvejojimo laivai	
	Objektų skaičius	Patikrintų objektų skaičius	Objektų skaičius	Patikrintų objektų skaičius
2012 m.	8	4	1	-
2013 m.	8	-	1	1

Įregistruoti žvejojimo laivai (žvejojantys Baltijos jūros priekrantėje ir Kuršių mariose) 2012–2013 m.

Metai	Objektų skaičius	Patikrinimų skaičius	Patikrinimų be pažeidimų skaičius
2012 m.	186	102	102
2013 m.	176	79	79

Žvejojimo laivai priskiriami mažos rizikos grupei, todėl planiniai patikrinimai atliekami kas 2 metus ir rečiau, atsižvelgiant į riziką. Neplaniniai patikrinimai dažniausiai atliekami registruojant naujus žvejojimo laivus.

Baltijos jūroje sužvejotos menkės 80 % parduodamos patvirtintame UAB „Klaipėdos žuvininkystės produktų aukcione“. 2013 m. aukcionas patikrintas 2 (2012 m. – 1 kartą) kartus – pažeidimų nenustatyta. 2013 m. per aukcioną parduota 1051,421 t menkių (2012 m. 1683,800 t menkių. Menkių pardavimai mažėja.

Žuvininkystės produktų valstybinių mėginių laboratorinių tyrimų duomenys, 2012m. ir 2013 m.

Tyrimų pobūdis	Mėginių skaičius		Teigiamų (nepatenkinamų) mėginių skaičius		Teigiamų (nepatenkinamų) mėginių dalis %	
	2012 m.	2013 m.	2012 m.	2013 m.	2012m.	2013m.

Cheminiai viso:	404	560	2	0	0,5	0
inspekciniai	72	85	2	0	3	0
stebėsenos	63	61	0	0	0	0
importuojamų prekių	269	414	0	0	0	0
Mikrobiologiniai viso:	339	351	17	25	5	7
inspekciniai	165	146	6	16	4	11
stebėsenos (<i>L. monocytogenes</i>)	-	-	-	-	-	-
importuojamų prekių	174	205	11 (helmitai)	9 (helmitai)	6	4
Jusliniai viso:	11	4	5	0	45	0
inspekciniai	11	4	5	0	45	0
importuojamų prekių	0	0	0	0	0	0
Radiologiniai viso:	26	13	0	0	0	0
stebėsenos	4	4	0	0	0	0
importuojamų prekių	22	7	0	0	0	0
Iš viso:	780	928	24	25	3	3

Atlikus žuvininkystės produktų laboratorinių tyrimų (radiologinių, juslinių, cheminių, mikrobiologinių) analizę, nustatyta, kad 2013 m. iš viso ištirta 928 mėginių- 148 mėginiais daugiau, negu 2012 m., iš jų (3%) neigiami (neatitiko nustatytų reikalavimų), kaip ir 2012 m.

2013 m. kaip ir 2012 m. neigiami tyrimai nustatyti tik dėl parazitų ir *L. monocytogenes*. Parazitais daugiausiai buvo užterštos sušaldytos skrostos, be galvų, uodegų jūrinės lydekos sužvejotos Atlanto vandenyne. Dėl netinkamo apdorojimo parazitų rasta sūdytoje atlantinėje silkėje su galva (neskrosta) -parazitai buvo randami daugiausiai pilvo ertmėje ir ant vidaus organų likučių (pašalinus parazitus, produkcija realizuota), monocitogeninių listerijų rasta sūdytose, rūkytose Atlantinėse lašišose užaugintose Norvegijoje.

Nustačius nepatenkinamus (neigiamus) rezultatus, žuvininkystės produktai pašalinami iš rinkos, informuojama visuomenė, taikomos poveikio priemonės įstatymų nustatyta tvarka.

Dioksinų kontrolė Baltijos jūroje sugaunamose žuvyse:

2013 m. pagal stebėsenos planą dėl dioksinų ir polichlorintų bifenilų (PCB) Baltijos jūroje sugaunamose žuvyse nustatymo ištirti 6 mėginiai:

- 3 mėginiai – šprotų;
- 3 mėginiai - strimelių

2012 m. Baltijos jūroje sugaunamų žuvų ištirta 10 mėginių:

- 5 mėginiai – šprotų;
- 4 mėginiai – strimelių;
- 1 mėginys – lašišos.

2013 m. dėl šių teršalų paimti 4 mėginiai iš Lietuvos gamintojų perdirbtų žuvininkystės produktų, tiekiamų rinkai, pagal patvirtintą planą: 1 mėginys menkių kepenų konservų (šis mėginys buvo tiriamas siekiant nustatyti, ar gamyboje nenaudojamos Baltijos menkių kepenys, kurios

uždraustos tiekti žmonių maistui dėl padidinto dioksino kiekio), 1 mėginys šprotų konservų, 2 mėginiai karštai rūkytų Baltijos šprotų. (2012 m. ištirti 4 mėginiai: 1 mėginys menkių kepenų konservų, 2 mėginiai rūkytų šprotų konservų ir 1 mėginys karštai rūkytų šprotų). Ištirti mėginiai neviršijo nustatytų normų.

Siekiant apsaugoti vartotojų sveikatą, uždrausta maisto tvarkymo subjektams tiekti žmonių maistui, gyvūnų (išskyrus kailinius žvėrelius) šėrimui Baltijos jūroje sugaunamų Baltijos menkių (*Gadus morhua callarias*) kepenis dėl nuolat nustatomos padidintos dioksinų ir į dioksinus panašių polichlorintų bifenilų didžiausios leistinos liekanų koncentracijos šios rūšies žuvų kepenyse.

Dioksinų ir PCB stebėsenos tyrimai Baltijos jūroje sugaunamose žuvyse tęsiami, siekiant įvertinti šių teršalų kiekius Baltijos jūros regione sugaunamose žuvyse, galimą šių teršalų poveikį bei keliamą riziką vartotojams.

2013 m. dėl žuvininkystės produktų ištirti 186 (2012 m. – 204) skundai, iš jų 65 (34%) (2012 m. - 56 (27 %)) pagrįsti. Daugiausiai pagrįstai vartotojai skundėsi nusipirkę nekokybiškų, pakitusio kvapo, skonio, išvaizdos žuvų bei žuvų produktus, radę parazitų, dėl pasibaigusio vartojimo terminų, netinkamo ženklinimo, laikymo sąlygų.

Pieno sektoriaus kontrolė

Penkti metai vykdoma pieno ūkių ir superkamo pieno kokybės užtikrinimo kontrolės programa, kurios metu atliekama padidinta žalio pieno gamybos ir supirkimo kontrolė, ūkiuose, pieno supirkimo punktuose, taip pat vykdoma supirkto pieno kokybės ir saugos kontrolė perdirbamo pieno įmonėse. 2013 metais buvo tęsiama „Pieno mėginių tapatumo užtikrinimo programa“, kurios metu nuolat buvo vykdoma pieno mėginių atrinkimo kontrolė, bei stebimi supirkto pieno ir produktų gamybos naudojamo pieno kokybės pokyčiai. Atliekant aukščiau minėtų tyrimų bei kontrolės analizę lyginant su 2012 metais pieno mėginių falsifikavimo atvejų sumažėjo (2 kartus).

2013 metais be kontrolės pieno supirkimo punktuose buvo atlikti du supirkto žalio pieno saugos ir kokybės rodiklių tikrinimai imant mėginius pieno supirkimo įmonėse, kurių metu buvo atliekama visų numatytų rodiklių pieno kokybės ir saugos kontrolė. Analizuojant 2013 metais atliktų supirkto pieno kontrolės rezultatus, pieno mėginių atrinkimo bei nustatytų rodiklių ir superkamo pieno kontrolės metu atitikimas keliamiems reikalavimams pastebimai gerėja. Supirkto pieno kokybę atliekant „vartų kontrolę“ pagerėjo, lyginant su 2011 metais 20 % dėl somatinių ląstelių skaičiaus ir 40 % dėl bendro bakterijų skaičiaus. Vykdamas įmonėse žalio pieno mėginių atrinkimą inhibitorinių medžiagų atžvilgiu, 2013 metais kontrolės metu mėginių su inhibitorinėmis medžiagomis nenustatyta.

Pieno kokybės statistika, proc.

r.	Vartų „kontrolė“	SLS proc.		BBU proc.		UT proc.		INH. proc.	
		At itinka	N eatitinka	At itinka	N eatitinka	At itinka	N eatitinka	At itinka	N eatitinka
.	2 011 m. vasaris	38	62	11	89	65	35	99	1
.	2 013 m. gegužė	67	33	50	50	96	4	10 0	-
.	2 013 m.	60	40	63	37	95	5	10 0	-

	lapkritis								
--	-----------	--	--	--	--	--	--	--	--

Pagerinus pieno mėginių atrinkimą, sumažėjo ne tik falsifikavimo atvejų, bet ir gamintojų prašymų dėl pieno tyrimų rezultatų anuliavimo. 2013 metais buvo gauti tik 8 pieno gamintojų prašymai dėl nebūdingų tyrimų anuliavimo. Norint priimti tinkamą sprendimą, buvo organizuoti 6 Pieno sudėties ir kokybės rodiklių vertinimo komisijos posėdžiai. Pieno sudėties ir kokybės rodiklių vertinimo komisijoje išnagrinėti 8 pieno gamintojų prašymai dėl pateiktų pieno sudėties ir kokybės rodiklių anuliavimo, 5 atvejais prašymai buvo patenkinti, tyrimų rezultatai anuliuoti. Pieno sudėties ir kokybės rodiklių vertinimo komisijoje išnagrinėti ir VĮ „Pieno tyrimai“ laboratorijos 28 pranešimai dėl 36 pieno mėginių falsifikavimo atvejų. Teritoriniai padaliniai atliko tikrinimus ir įvertino visus atvejus, taikė teisės aktais numatytas poveikio priemones.

Taikant padidintos kontrolės bei atliekant kiekvieno punkto mėginių atrinkimo kontrolę ir analizuojant jų tapatumą, ypač pagerėjo ir superkamo pieno rodikliai, taikomi atsiskaitymui už superkamą pieną. Tuo pačiu pagerėjo ir produktų gamybai naudojamos žaliavos kokybė ir sauga.

INHIBITORINIŲ MEDŽIAGŲ STATISTIKA PROC.

Mėnuo/m etai	2004 m	2006 m	2007 m	2008 m	2009 m.	2010 m.	2011	2012	2013
Sausis	0,38	0,29	0,37	0,41	0,86	1,03	1,49	2,99	0,27
Vasaris	0,27	0,31	0,4	0,45	1	0,78	1,97	2,69	0,28
Kovas	0,36	0,43	0,44	0,42	1,21	1,41	2,33	0,27	0,25
Balandis	0,51	0,45	0,53	0,47	1,62	1,05	1,93	0,37	0,47
Gegužės	0,43	0,62	0,75	0,61	1,36	2,32	2,02	1,73	0,40
Birželis	0,45	0,94	0,8	0,71	1,3	1,83	2,29	0,77	0,42
Liepa	1	0,83	0,73	0,72	1,86	1,49	2,39	0,78	0,60
Rugpjūtis	0,99	0,65	0,97	0,72	1,76	1,03	1,69	0,58	0,56
Rugsėjis	0,61	0,52	0,49	1,16	1,45	1,63	1,67	0,32	0,38
Spalis	0,53	0,35	0,46	0,3	1,41	1,4	1,59	0,25	0,19
Lapkritis	0,32	0,37	0,5	0,74	1,47	1,37	1,81	0,33	0,14
Gruodis	0,35	0,41	0,42	0,44	1,06	1,96	1,59	0,22	0,15

Somatinių ląstelių skaičius

mėnuo/metai	2004	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
sausis	194	196	223	207	231	224	219	225
vasaris	199	204	228	209	237	221	214	220
kovas	187	210	227	204	237	223	208	213
balandis	182	212	228	203	232	214	206	212
gegužis	182	213	227	220	233	218	214	219
birželis	179	220	226	228	237	220	224	238
liepa	190	228	230	242	244	230	235	258
rugpjūtis	194	234	229	251	255	236	240	263
rugsėjis	188	233	226	237	250	238	243	257
spalis	183	223	215	235	238	226	233	240
lapkritis	177	219	206	221	232	217	225	237
gruodis	186	217	206	225	235	214	222	232

Pieno produktų kontrolė

Pieno produktų kontrolės srityje 2013 metais buvo atlikti 3 tiksliniai patikrinimai. 2013 m. atlikti valgomųjų ledų ženklavimo, jogurto kokybės ir sūrių perpakavimo ir ženklavimo atitikimo galiojančių teisės aktų nuostatomis tiksliniai tikrinimai. Analizuoti valgomųjų ledų, jogurto, sūrių, teikiamų rinkoje ženklavimo, laikymo bei pakavimo klausimai ir problemos.

Valgomųjų ledų tikslinio tikrinimo metu buvo patikrinta 515 pavadinimų partijų ledų, 74 atvejais buvo nustatyti įvairaus sudėtingumo pažeidimai, daugiausi iš jų buvo mažareikšmiai. Pažeidimai dėl netinkamo ženklavimo sudarė net 89.2 proc. Situacijai gerinti 2013 metais yra patvirtintas valgomųjų ledų kokybės reglamentas, numatantis detalesnes ir aiškias nuostatas valgomųjų ledų ženklavimui pagerinti.

Sūrių kontrolės tikslinio tikrinimo metu buvo patikrinti 82 maisto tvarkymo subjektai patikrina 181 pavadinimo sūrio ir jo gaminių partija. Rasta nemaža dalis sūrių kontrolės pažeidimų dėl neteisingai pateikiamos informacijos perpakavimo įmonėse sūrio produktą pateikiant kaip sūrį.

Jogurto kokybės ir ženklavimo kontrolės metu buvo patikrinti 204 maisto tvarkymo subjektų 642 pavadinimų partijų produktai, kurių metu buvo nustatyti 33 netinkamo jogurto ženklavimo atvejai, 2 atvejais neatitiko saugos kriterijų.

Per 2013 metus išanalizuoti 43 vartotojų pateikti klausimai ir pateikti išsamūs atsakymai į vartotojams rūpimus klausimus apie atliekamus darbus bei aktualius klausimus buvo nuolat teikta informacija žiniasklaidoje.

Išanalizavus situaciją pieno sektoriuje ir įgyvendinant naujus teisės aktų pakeitimus 2014 metams, turi būti vykdoma tolesnė pieno supirkimo kontrolė; kaip supirkimo punktuose taip ir vykdant atvežto į įmonę žalio pieno kokybės kontrolę ir analizę. Tikslinga kartoti teikiamų rinkai pieno produktų, t.y. valgomųjų ledų bei jogurtų ženklavimo ir saugos rodiklių tikslinę kontrolę.

Medžiagų liekanų gyvūnuose ir jų mėsoje, piene, paukštienoje, kiaušiniuose, žvėrienoje, žuvyse ir meduje 2013 metų stebėsenos ataskaita.

Vykiant 2013 metų medžiagų liekanų gyvūnuose ir jų mėsoje, piene, paukštienoje, kiaušiniuose, žvėrienoje, žuvyse ir meduje stebėsenos planą per metus, buvo numatyta ištirti **2093** mėginius. Į Nacionalinį maisto ir veterinarijos rizikos vertinimo institutą pristatyti **2116** tiksliniai mėginiai medžiagų liekanų stebėsenai atlikti. Teritorinės VMVT laikosi 2013 metų mėginių ėmimo nurodymų medžiagų liekanų gyvūnuose ir jų mėsoje, piene, paukštienoje, kiaušiniuose, žvėrienoje, žuvyse ir meduje tyrimų numatyto grafiko. Vadovaujantis Kokybės sistemos programa KT-1-5 „Medžiagų liekanų kontrolė gyvūnuose ir jų mėsoje, piene, paukštienoje, kiaušiniuose, žvėrienoje, žuvyse ir meduje“ 2 priedu teikiamos ketvirtines ataskaitos apie Plano vykdymą pagal Nurodymus. Teritorinių VMVT inspektoriai stengiasi prisilaikyti mėginių ėmimo grafikų, tačiau pasitaiko, kai nevykdomi skerdimai, arba negaudoma žuvis, arba nemedžiojami gyvūnai, tada mėginys būna paimamas vėliau arba informuojama, kad nebus galimybės paimti mėginių. Išsiaiškinus, kad ta teritorinė tikrai nepaims mėginių, ieškoma kitos teritorinės VMVT, kuri galėtų padengti numatytų mėginių paėmimą. Dėl Plano vykdymo 2013 m. kovo mėnesį buvo FVO auditas, gavome tris rekomendacijas, visos įvykdytos.

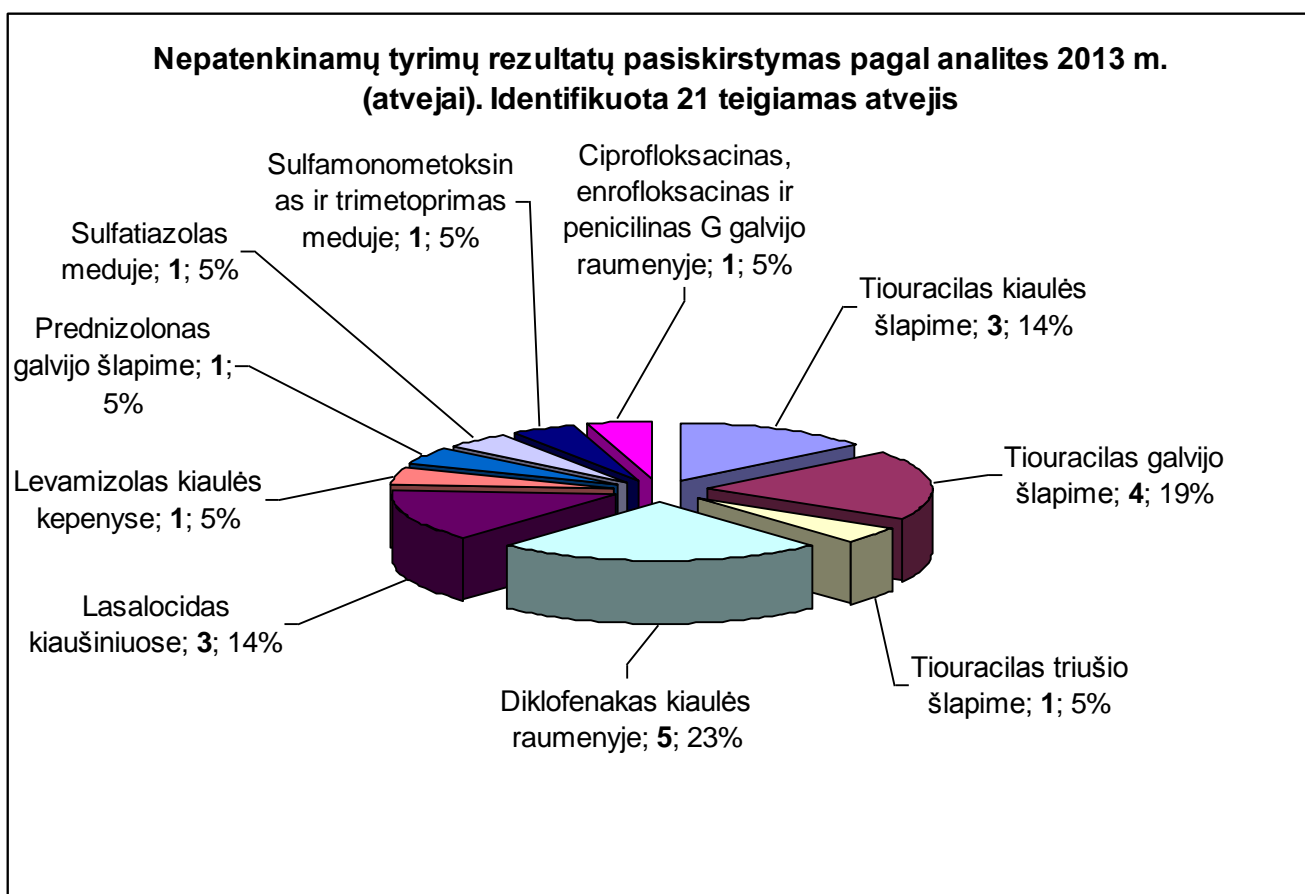
Medžiagų liekanų gyvūnuose ir jų mėsoje, piene, paukštienoje, kiaušiniuose, žvėrienoje, žuvyse ir meduje stebėsenos rezultatai 2008-2013 metais Lietuvoje

Mėginių, kuriuose nustatyti neatitikimai skaičiais

Metai	Ištirtų mėginių skaičius	Nustatytų neatitikimų skaičius
2008 m.	4000	14 (0,35 %)
2009 m.	3462	12 (0,347 %)
2010 m.	3441	10 (0,291 %)
2011 m.	3560	13 (0,365 %)
2012 m.	3084	8 (0,259 %)
2013 m.	2116	21 (0,992 %)

Per 2013 m. nustatyti 21 nepatenkinamas atvejis. Tai didžiausias nustatytas neatitikimų skaičius nuo 2008 metų. Didžiausią nerimą kelia žalia mėsa dėl joje nustatytų antibiotikų ir nesteroidinių medžiagų. Taip pat galvijų, kiaulių ir triušių šlapime nustatyta 2-tiouracilas ir neišaiškinta atsiradimo priežastis, tačiau nustatyti kiekiai šlapime yra labai nedideli ir gali būti siejami su gyvūnų šėrimu kryžmažiedžiais augalais. Kelia nerimą kiaušiniai, kai buvo nustatytas lasalocidas, tačiau tai buvo nustatyta viename ūkyje. Meduje, kur buvo nustatyta sulfatiazolo, sulfamonometoksino ir trimetoprimo. Taip pat šiemet pirmą kartą buvo nustatyta galvijo šlapime buvo rasta prednizolono.

Medžiagų liekanų gyvūnuose ir jų mėsoje, piene, paukštienoje, kiaušiniuose, žvėrienoje, žuvyse ir meduje stebėsenos tiksliniai nepatenkinami rezultatai 2013 metais Lietuvoje

Kelių metų analizė rodo, kad stebint medžiagų lieknas gyvūnuose ir jų mėsoje, piene, paukštienoje, kiaušiniuose, žvėrienoje, žuvyse ir meduje dirbama kryptingai. VMVT teritorinių VMVT inspektoriai geriau atrenka mėginius planų vykdymui, geriau išaiškina kiekvieną teigiamą atvejį, ima įtarimų mėginius, o laboratorijos daugiau įsisavinusios tyrimų metodų įvairioms medžiagų liekanoms nustatyti. Laboratorija diegia naujus, kokybiškus, atitinkančius ES reikalavimus jautrius tyrimo metodus, kuriais sugebama aptikti net mažiausius teršalų kiekius maisto produktuose. Iš 11 tirtų įtarimo mėginių 1 mėginys buvo nepatenkinamas.

Mėginių skaičius, kuriuose medžiagų liekanos viršijo DLK pagal medžiagų grupes 2008–2013 m.

Medžiagų grupės	2008	2009	2010	2011	2012	2013
A2				1	3	8
A3				1		
A6	1	1			1	
B1	6	6	4	7	4	3
B2	2	2	2	2		10
B3	5	3	4	2		

Visi medžiagų liekanų stebėsenos plane numatyti mėginiai imami tikslingai, siekiant nustatyti draudžiamų medžiagų ar leidžiamų naudoti medžiagų neteisėtą naudojimą. Tokie mėginiai vadinami tiksliniais mėginiais. Tačiau mėginiai tyrimui taip pat imami nustačius teisės aktų reikalavimų neatitikimus ir esant pagrįstam įtarimui dėl draudžiamos medžiagos naudojimo ar išlaukos nesilaikymo. Tokie mėginiai vadinami įtarimo mėginiais. Kadangi tikslinių ir įtarimo mėginių ėmimo priežastys yra skirtingos, tyrimo rezultatai nėra lyginami tarpusavyje. 2008-2011 m. įtarimo mėginiuose neatitikimų nebuvo nustatyta. 2012 m. buvo nustatyti 3 neatitikimai. 2 medaus mėginiuose paimtuose Šilalės rajone buvo nustatyta antibakterinė medžiaga sulfatiazolas (11,2 µg/kg ir 16,3 µg/kg), 1 galvijo raumenų mėginyje paimtame Panevėžio rajone DLK viršijo oksitetraciklino ir e-oksitetraciklino suma (185 µg/kg). 2013 m. paimta 11 įtarimo mėginių ir buvo nustatyta tik 1 neatitikimas, medaus mėginyje Šiaulių rajone buvo nustatyta sulfatiazolas (2190,4 µg/kg ir 21,5 µg/kg).

Siekiant užtikrinti veiksmingą medžiagų liekanų stebėseną, teisingą mėginių atrinkimą ir pristatymą laboratoriniams tyrimams, teigiamų atvejų ištyrimą, buvo organizuoti mokymai, atlikti kokybės sistemos programų keitimai. Visuomenė buvo informuota apie teigiamus atvejus.

Vykdamas medžiagų liekanų stebėseną per 2013 metus, mėsa priskiriama prie padidintos rizikos. Taip pat atsiranda problema dėl medaus. Padidėja neatitikimai dėl nesteroidinių vaistų nuo uždegimo liekanų. Taip pat yra nustatomos pavienės problemos dėl kokcidiostatikų naudojimo kai kuriuose vištų dedeklių ūkiuose.

Analizuojant teigiamus atvejus galime teigti kad vis dar nėra išlaukiama išlaukos, kad nevedama gydomų gyvūnų apskaita, nevedama veterinarinių vaistų apskaita, karvės serga infekciniais mastitais, nevedama netinkamo pieno apskaita.

Rekomenduojama ir toliau stiprinti antibakterinių ir nesteroidinių medžiagų naudojimo kontrolę, kokcidiostatikų ir antihelmintikų naudojimo kontrolę.

Medžiagų ir gaminių, skirtų liestis su maistu, kontrolė

2013 m. dėl medžiagų ir gaminių, besiliečiančių su maistu, patikrintos:

- Negyvūninio maisto tvarkymo įmonės:
 - patikrintos 26.530 (2012 m. – 4413) negyvūninio maisto gamybos įmonės, iš jų 14.464 (55 %) (2012 m. - 1989 (45 %)) nustatyta pažeidimų;
 - pagrindiniai pažeidimai: netinkamas pakuočių laikymas, gaminiai buvo naudojami be atitikties deklaracijų, susidėvėjęs inventorių, patalpų trūkumas ir netinkamas įrengimas.
- Gyvūninio maisto tvarkymo įmonės:
 - patikrintos 421 (2012 m. – 407) gyvūninio maisto gamybos įmonės, iš jų 28 (6,6%) (2012 m. - 19 (5 %)) nustatyti pažeidimai;
 - pagrindiniai pažeidimai: netinkamas pakuočių laikymas, susidėvėjęs inventorių, patalpų (sandėliavimo) trūkumas ir netinkamas įrengimas.
- Pakavimo ir fasavimo veiklą vykdančios įmonės:

- patikrintos 30 (iš 39) (2012 m. - 28/38) pakavimo ir fasavimo veiklą vykdančios įmonės;
- atlikti 63 (2012 m. – 51) patikrinimai, iš jų 6 (9,5%) (2012 m. - 18 (35 %)) rasti pažeidimai;
- pagrindiniai pažeidimai: netinkamas pakuočių laikymas (sandėliavimas);

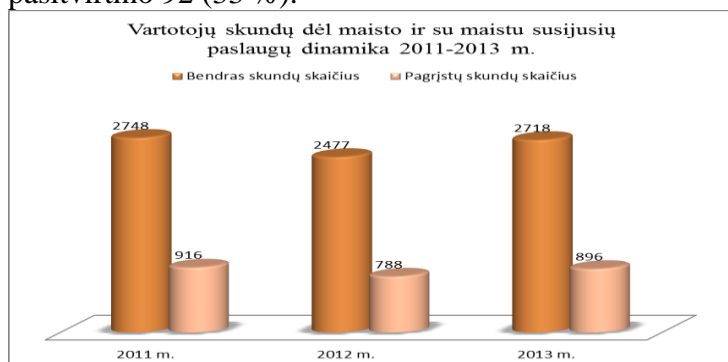
Medžiagų ir gaminių, skirtų liestis su maistu, kontrolė 2012–2013 m.

Rodiklis	Negyvūninio maisto tvarkymo objektai		Gyvūninio maisto tvarkymo objektai		Pakavimo ir fasavimo veiklą vykdančios įmonės	
	2012 m.	2013 m.	2012 m.	2013 m.	2012 m.	2013 m.
Patikrintų objektų skaičius	4413	26.530	407	421	28	30
Objektų, kuriuose nustatyti pažeidimai, skaičius	1989	14.464	19	28	18	6
Taikytų poveikio priemonių skaičius	434	-	1	-	7	-

1.3. Skundai

VMVT nemokamu numeriu ir elektronine skundų pildymo paraiška VMVT internete (<http://vmvt.lt>) bei teritorinėse VMVT, 2013 m. buvo užregistruota ir ištirta 2718 vartotojų skundų, iš jų: 896 (33 %) pasitvirtino. Bendras skundų skaičius, lyginant su 2012 m., padidėjo 9,7 %, pagrįstų skundų padaugėjo 13,7 %.

2013 m. išliko tendencija, kad daugiausiai vartotojų skundų gaunama didžiuosiuose šalies miestuose: Vilniaus VMVT ištyrė 1010 vartotojų skundų, iš kurių pasitvirtino 272 (27 %), Kauno VMVT ištyrė 589, iš kurių pasitvirtino 186 (32 %), Klaipėdos VMVT ištyrė 283, iš kurių pasitvirtino 92 (33 %).

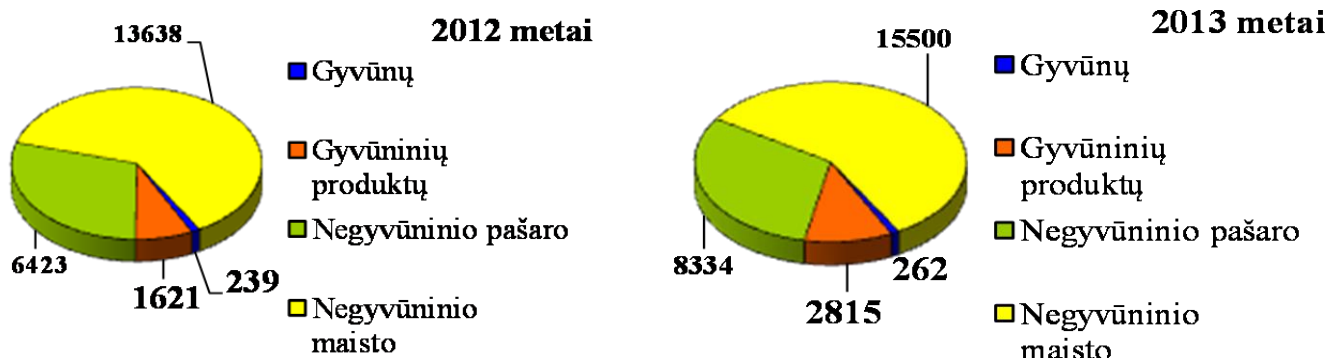
Vartotojai labiausiai buvo nepatenkinti maisto produktų kokybe: skundai dėl kokybės 2013 m. sudarė 48 % visų pagrįstų atvejų (buvo skundžiamasi dėl pakitusio produkto kvapo, konsistencijos, blogų skonio savybių). Skundai dėl higienos pažeidimų sudarė 17 % visų pagrįstų atvejų, dėl maisto produktų su pasibaigusiais tinkamumo vartoti terminais – 14 % visų pagrįstų atvejų, dėl ženklavimo pažeidimų – 6 %.

2. PASIENIO MAISTO IR VETERINARINĖ KONTROLĖ

Importas

2013 m. pasienio veterinarijos postuose (PVP) iš viso buvo patikrinta 26911 (2012 m. – 21921) importo siunta, iš jų:

- gyvūnų – 262 (2012 m. – 239) siuntos,
- gyvūninių produktų – 2815 (2012 m. – 1621),
- pašarų – 8334 (2012 m. – 6423),
- negyvūninio maisto – 15500 (2012 m. – 13638).

2013 m. vykdant importo kontrolę buvo ištirti 714 importuojamų gyvūninių produktų ir negyvūninio pašaro mėginiai ir 1619 negyvūninio maisto, kuriam taikoma sustiprinta kontrolė, mėginiai. Buvo nustatyta 12 nesaugių negyvūninio maisto siuntų (RASFF). Iš jų - 3 siuntos iš Turkijos, 2 iš Rusijos, 2 iš Kinijos, iš JAV, Vietnamo, Indijos, Argentinos, Azerbaidžano – po 1 siuntą (2012 m. buvo nustatytos 24 nesaugios negyvūninio maisto siuntos).

Tranzitas

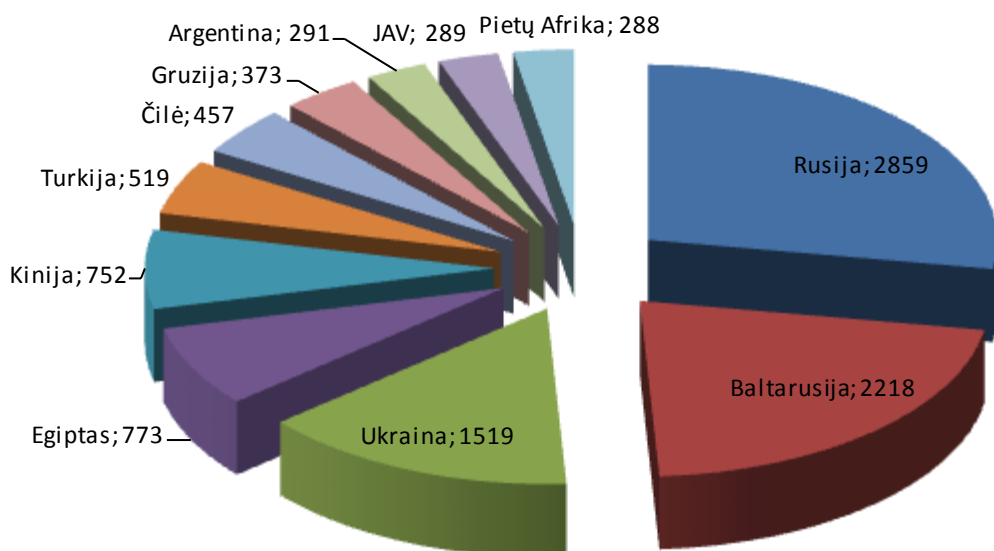
Tranzitu vežamų siuntų skaičius augo, daugiausiai tranzitu buvo gabenamos pašarų siuntos.

	Įvežamų tranzito siuntų skaičius			Išvežamų tranzito siuntų skaičius		
	Gyvūnų	Gyvūninių produktų	Pašarų	Gyvūnų	Gyvūninių produktų	Pašarų
2012 m.	22	45 047	12 389	300	54 652	15 087
2013 m.	54	47 425	17 967	208	51 328	19 060

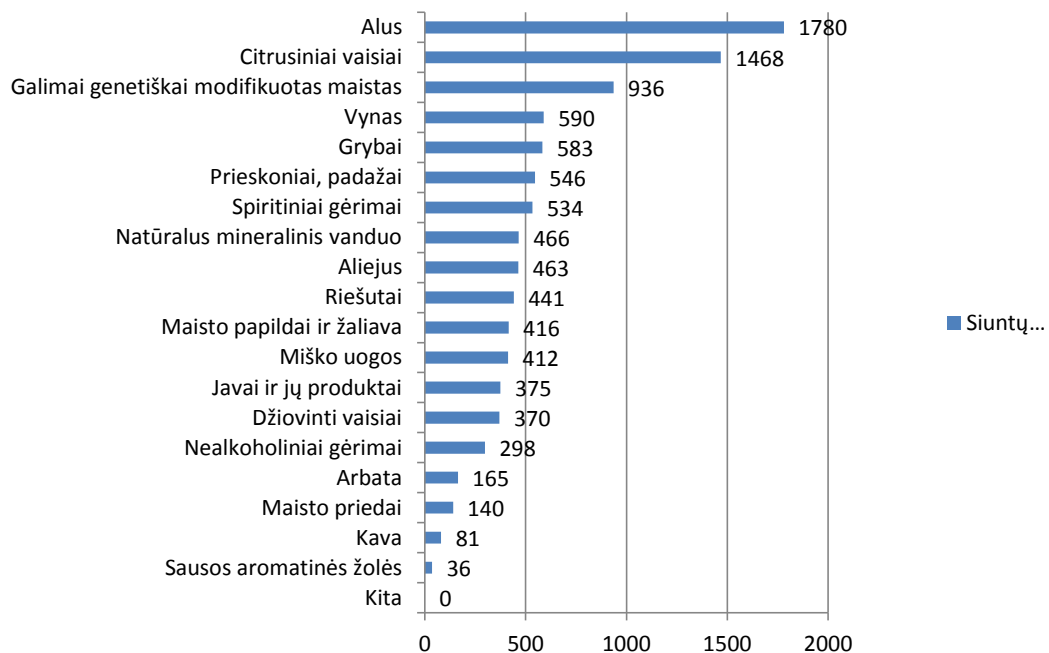
Dėl teisės aktų reikalavimų neatitikimų PVP 2013 m.:

- grąžino į trečiąsias šalis 10 siuntų (2012 m. – 16);
- 5 siuntos buvo sunaikintos (2012 m. – 5).

Siuntų skaičius pagal šalis

Siuntų skaičius

Eksportas

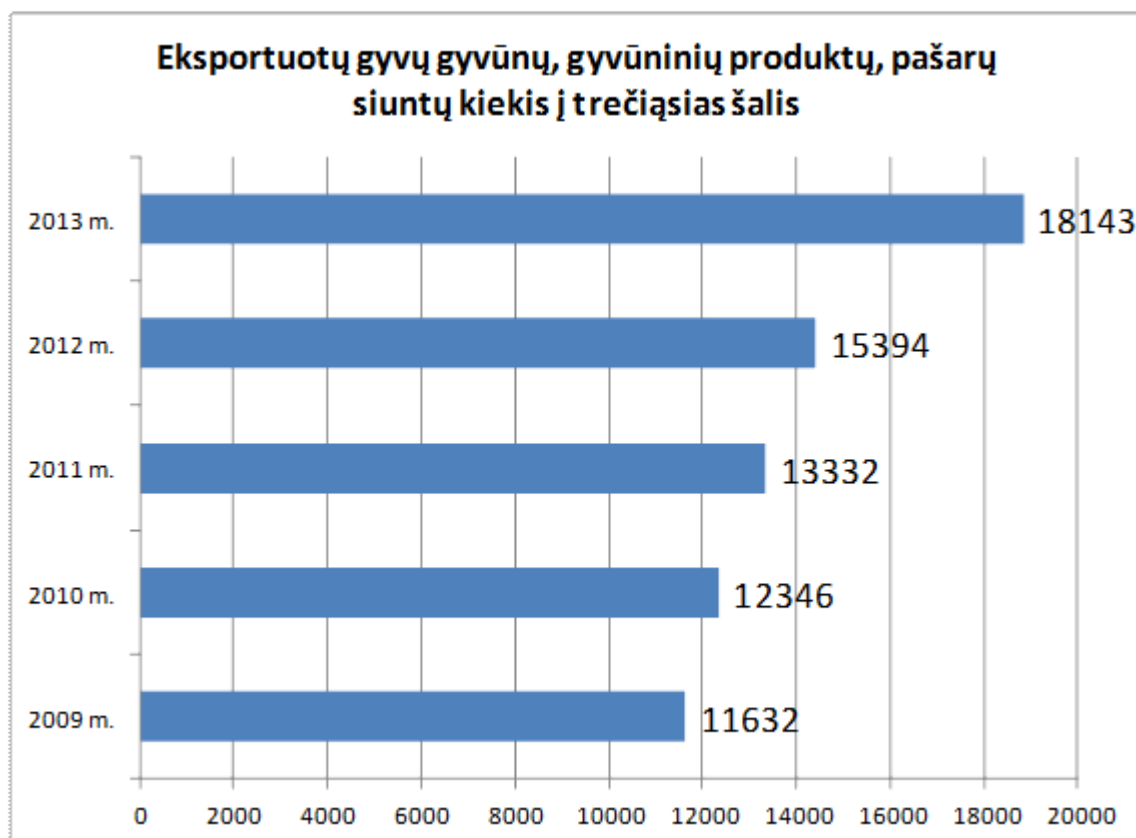
Palyginus 2011–2013 m. duomenis, pastebima eksporto siuntų į trečiąsias šalis augimo tendencija. 2013 m. gyvūnai, gyvūniniai produktai ir pašarai buvo eksportuoti į 93 trečiąsias šalis (2012 m. į 95 šalis, 2011 m. į 86). 2013 m., kaip ir 2012–2011 m., daugiausiai eksportuota pieno ir jo produktų, žuvų ir jų produktų.

2013 m. palyginus su 2012 m. padidėjo kiaulienos (25,65%), paukštienos (15,44%), mėsos gaminių (44,76%), žuvų ir žuvų gaminių (69,65%), (sojos rupinių 429,66%), sumažėjo pieno produktų (15,21%) eksportas į trečiąsias šalis.

Gyvūnų eksportas į trečiąsias šalis (vienetais) per 2012-2013 metus:

	Karvės	Buliai	Prieauglis	Telyčios	Arkliai	Kiaulės	Avys, ožkos
2009		117	7439		117	506930	16
2010		1603	24831	633	118	282963	170
2011		1297	50892	1783	215	123607	
2012		11	39139	562	209	1171	74
2013		6	12182	111	157	611	30

Iš viso 2013 m. buvo išrašyta 18143 eksporto sertifikatai į trečiąsias šalis (2012 m. - 15394)

3. PAŠARŲ KONTROLĖ

Teritorinės VMVT atlieka valstybinę kontrolę visuose pašarų produktų gamybos, tiekimo, pardavimo ir naudojimo etapuose, t. y. visoje pašarų produktų tvarkymo grandinėje. Valstybinė veterinarinė pašarų kontrolė atliekama pagal kokybės sistemos programą KT-2-5 „Valstybinė veterinarinė pašarų kontrolė“, NMVRVI parengtą ir VMVT patvirtintą kasmetinį pašarų stebėsenos planą, NMVRVI pateiktas rekomendacijas importuojamų pašarų mėginių atrinkimui, VMVT nustatytu pašarų tvarkymo subjektų valstybinės kontrolės dažnumu.

Pašarų ūkio subjektai, vykdantys su pašarų produktų, įskaitant genetiškai modifikuotus organizmus (toliau – GMO), gamyba, apdirbimu, sandėliavimu, gabenimu ar platinimu susijusią veiklą, turi būti registruoti arba patvirtinti ir įtraukti į Lietuvos pašarų ūkio subjektų registrą. Pagrindinis įregistravimo ir patvirtinimo tikslas – užtikrinti pašarų atsekamumą nuo pašarų gamintojo iki galutinio naudotojo ir įgyvendinti veiksmingą valstybinę pašarų kontrolę.

Patvirtinti Lietuvos Respublikos pašarų ūkio subjektų registre	Skaičius		
	2011 m.	2012 m.	2013 m.
PT – Tiekti į apyvartą premiksus	139	137	134
PPT – Tiekti į apyvartą pašarų priedus	59	62	64
KPG – Gaminti tiekimui į apyvartą kombinuotuosius pašarus	17	18	18
PG – Gaminti ir tiekti į apyvartą premiksus	3	3	3
KPS – Gaminti savo reikmėms kombinuotuosius pašarus	3	6	6
Įregistruoti Lietuvos Respublikos pašarų ūkio subjektų registre	Skaičius		
	2011 m.	2012 m.	2013 m.
GT – Auginti maisto pramonei gyvūnus	76182	76926	77490
KPS – Gaminti savo reikmėms kombinuotuosius pašarus	74484	74474	74175
AT – Gaminti tiekimui į apyvartą augalininkystės produktus	69408	70509	72666
PGA – Gabenti pašarus	25376	25472	25505
ŽT – Tiekti į apyvartą pašarines žaliavas	599	635	670
KPT – Tiekti į apyvartą kombinuotuosius pašarus	431	488	541
PLA – Laikyti pašarus	266	398	567
ŽG – Gaminti tiekimui į apyvartą pašarines žaliavas	129	139	151
KPG – Gaminti tiekimui į apyvartą kombinuotuosius pašarus	45	43	46
PPT – Tiekti į apyvartą pašarų priedus	51	80	107
PT – Tiekti į apyvartą premiksus	32	38	59
PG – Gaminti ir tiekti į apyvartą premiksus	5	10	16

PPG – Gaminti ir teikti į apyvartą pašarų priedus	3	4	4
---	---	---	---

Valstybinės veterinarinės kontrolės subjektai, išskyrus maisto tvarkymo subjektus:

- Vaistinių pašarų gamybos įmonės – 1 (2012 m. – 3);
- Ūkio subjektai, prekiaujantys pašarais su trečiosiomis šalimis – 30 (2012 m. – 27);
- Ūkio subjektai, naudojantys gyvūninius produktus pašarams gaminti – 7 (2012 m. – 12).

2013 m. Lietuvos Respublikoje veikė 91645 (2012 m. – 89311) registruotų ir 169 (2012 m. – 170) patvirtintų pašarų ūkio subjektų. Teritorinės VMVT, atlikusios 4958 (2012 m. – 4466) įregistruotų ir 128 (2012 m. – 136) patvirtintų pašarų ūkio subjektų patikrinimus, nustatė, kad iš jų veiklą be teisės aktų reikalavimų pažeidimų vykdė atitinkamai 85,28% ir 69,53% (2012 m. – 81,3% ir 48,5%).

Pašarų tvarkymo subjektuose nustatytos neatitiktys: atlikus įregistruotų pašarų ūkio subjektų patikrinimus buvo nustatyti 532 (2012 m. – 563) teisės aktų reikalavimų pažeidimai, iš jų: 21 (2012 m. – 11) kokybės, 45 (2012 m. – 46) saugos, 77 (2012 m. – 84) higienos, 68 (2012 m. – 83) atsekamumo, 5 (2012 m. – 6) žaliavų, 42 (2012 m. – 32) ženklinimo, 32 (2012 m. – 17) savikontrolės, 279 (2012 m. – 284) kito pobūdžio pažeidimai; atlikus patvirtintų pašarų ūkio subjektų patikrinimus buvo nustatyti 50 (2012 m. – 38) teisės aktų reikalavimų pažeidimai, iš jų: 2 (2012 m. – 2) kokybės, 12 (2012 m. – 8) saugos, 3 (2012 m. – 6) higienos, 4 (2012 m. – 1) atsekamumo, 11 (2012 m. – 4) ženklinimo, 4 (2012 m. – 9) savikontrolės ir 15 (2012 m. – 8) kito pobūdžio pažeidimai.

Neatitiktys (proc.) 2012 m.	Įregistruotuose pašarų tvarkymo subjektuose	Patvirtintuose pašarų tvarkymo subjektuose
Dėl kokybės	3,9 %	4 %
Dėl saugos	8,4 %	24 %
Dėl higienos	14,4 %	6 %
Dėl atsekamumo	12,7 %	8 %
Dėl žaliavų	0,9 %	-
Dėl ženklinimo	7,8 %	22 %
Dėl savikontrolės	6 %	8 %
Dėl kitų teisės aktų reikalavimų pažeidimų	52,4 %	30 %

Poveikio priemonės, taikytos pašarų tvarkymo subjektams už pažeidimus 2013 m.	Įregistruotiems pašarų tvarkymo subjektams	Patvirtintiems pašarų tvarkymo subjektams
Įspėjimai	4	-
Baudos	15 (2030 Lt.)	3 (500 Lt.)
Gražinta siuntėjui	0,01 tonos	11,67 tonos
Nukreipta sunaikinti	3,04 tonos	-
Kitos poveikio priemonės (pvz., nukenksminimas)	106	9

Siekiant užtikrinti pašarų saugą ir kokybę, 2013 m. atlikta 2193 Valstybinės veterinarinės pašarų stebėsenos ir valstybinių patvirtinamųjų bei importuojamų pašarų mėginių laboratoriniai

tyrimai, iš jų 34 mėginiai buvo teigiami (nepatenkinami). Tai sudaro 1,6 % nuo bendro mėginių skaičiaus.

Per 2013 m. pagal 2013 m Valstybinės veterinarinės pašarų stebėsenos ir kontrolės planą buvo atrinkti iš kombinuotųjų pašarų ir žaliavų 17 mėginių dėl GMO (2012 m. – 23), iš kurių 8 (2012 m. – 10) tyrimo rezultatai buvo teigiami. Iš importuojamų kombinuotųjų pašarų ir pašarinių žaliavų paimti 28 (2012 m. – 13) mėginiai dėl GMO. 4 tyrimų rezultatai teigiami (2012 m. – 3), t.y. nustatyti neatitikimai teisės aktų reikalavimams.

Atsižvelgiant į valstybinės kontrolės duomenis ir laboratorinių tyrimų rezultatus, 2013 m. numatyta didesnę dėmesį skirti pašarų gamybos ir prekybos sektoriui, skatinti bendradarbiavimą tarp kontrolės institucijų ir asociacijų bei parengti reikalavimus (rekomendacijas) dėl pašarinių grūdų ir jų produktų užkrėstumo aruodiniais kenkėjais.

4. GYVŪNŲ SVEIKATA IR GEROVĖ

Gyvūnų užkrečiamųjų ligų prevencija

2013 m. buvo peržiūrėti ir rengiami neatidėliotinų priemonių planai dėl ypač greitai plintančių gyvūnų pavojingų užkrečiamų ligų (7 planai). Rodiklis įvykdytas 100 %. Imtasi efektyvių ir veiksmingų afrikinio kiaulių maro apsaugos ir prevencijos priemonių. Be to, buvo peržiūrėti ir tobulinami jau parengti neatidėliotinų priemonių planai, kuriais užtikrinamas teritorinių VMVT pasirengimas likviduoti gyvūnų pavojingų užkrečiamųjų ligų protrūkius, vykdoma intensyvi laboratorinė epizootinės situacijos šalyje stebėseną.

Pagal Gyvūnų užkrečiamųjų ligų kontrolės ir stebėsenos programą, 2013 m. atlikta 461603 (2012 m. – 522018) laboratorinių tyrimų, iš kurių teigiamų atvejų nustatyta 2507, t.y. 0,5 % (2012 m. - 3635 (0,7 %)). Daugiausia laboratorinių tyrimų atlikta vykdant galvijų bruceliozės (359 903 laboratoriniai tyrimai) bei enzootinės galvijų leukozės stebėseną (114 433 laboratoriniai tyrimai). Pagal šią programą atlikta: pasiutligės stebėseną - 733 tyrimai, pasiutligės oralinės vakcinacijos efektyvumo įvertinimas - 3208 tyrimai, galvijų bruceliozės stebėseną - 320199 tyrimai, lyginant su 2012 metais tyrimų atlikta 11,03 % mažiau, enzootinės galvijų leukozės stebėseną - 93076 tyrimai, lyginant su 2012 metais tyrimų atlikta 18,66 % mažiau, snukio ir nagų ligos stebėseną - 583 tyrimai, lyginant su 2012 metais tyrimų atlikta 76,98 % mažiau, mėlynojo liežuvio ligos stebėseną - 2979 tyrimai, lyginant su 2012 metais tyrimų atlikta 38,28 % mažiau, klasikinio kiaulių maro stebėseną - 10586 tyrimai, lyginant su 2012 metais tyrimų atlikta 72,4 % daugiau, Afrikinio kiaulių maro stebėseną - 17514 tyrimai, lyginant su 2012 metais tyrimų atlikta 221,95 % daugiau. Dėl Afrikinio kiaulių maro protrūkio Baltarusijoje, Lietuvoje įvesta griežta veterinarinė kontrolė. Tuo tikslu, Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba, vykdė sustiprintą kiaulių ir šernų stebėseną dėl afrikinio kiaulių maro (AKM), kiaulių ir šernų mėginiai buvo tiriami NMVRVI, visi rezultatai neigiami, t.y. afrikinio kiaulių maro užkrato nei viename tirtame mėginyje nenustatyta.

Aujeskio ligos stebėseną - 5627 tyrimai, lyginant su 2012 metais tyrimų atlikta 48,13 % mažiau, kiaulių vezikulinės ligos stebėseną - 1368 tyrimai, lyginant su 2012 metais tyrimų atlikta 40,3 % daugiau, paukščių gripo stebėseną - 912 tyrimų, lyginant su 2012 metais tyrimų atlikta 52,65 % mažiau, Šmalenbergo viruso stebėseną - 138 tyrimų, lyginant su 2012 metais tyrimų atlikta 18,51 % daugiau, bičių ligų stebėseną - 4680 tyrimų, lyginant su 2012 metais tyrimų atlikta 50,65 % mažiau. Lyginant su 2012 metais gyvūnų užkrečiamųjų ligų atliktus laboratorinius tyrimus, pasiutligės atžvilgiu yra sumažėjimas, 2012 metais nustatyti 5 teigiami atvejai, o 2013 tik 1, sumažėjimas būtų 80 %, oralinės vakcinacijos - 2012 metais 82,92 % tirtų laukinių gyvūnų buvo

suėdę jaukus su vakcina nuo pasiutligės ir vakcinacijos efektyvumas pagal antikūnių susidarymą prieš pasiutligės virusą sudarė 50,69 %, 2013 metais – 90,43 % tirtų laukinių gyvūnų buvo suėdę jaukus su vakcina nuo pasiutligės ir vakcinacijos efektyvumas pagal antikūnių susidarymą prieš pasiutligės virusą sudarė 46,75 %. 2013 metais užkrečiamųjų spongiforminių encefalopatijų stebėsenos metu ištirta 52060 galvijų, lyginant su 2012 metais, mėginių ištirta 2,15 % mažiau. 2013 metais tiriant salmoneliozės paplitimą, buvo ištirti 322 paukščių pulkai, lyginant su 2012, ištirta 6,12 % mažiau pulkų. Salmonelių nei paukščių pulkuose, nei paukščių mėginiuose nenustatyta. 2013 metais trichineliozės atžvilgiu buvo ištirta 99 šernienos, 24 kiaulienos mėginiai. 72 šernienos ir 5 kiaulienos mėginiuose nustatytos trichinelijų lervos.

Salmoneliozė. Vykdam valstybinę salmoneliozės stebėseną paukštinkystės ūkiuose, 2013 m. ištirti 322 (2012 m. - 343) paukščių pulkai – nenustatytas nė vienas teigiamas salmoneliozės atvejis.

Ūkinių gyvūnų registravimas ir identifikavimas

2013 m. VMVT atliko 7218 (2012 m. – 6657) patikrinimus dėl gyvūnų registravimo ir identifikavimo reikalavimų laikymosi (iš kurių daugiau kaip 79 % (83% - 2012 m.) buvo be pažeidimų).

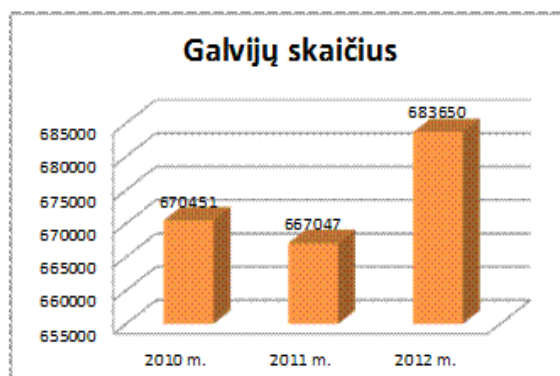
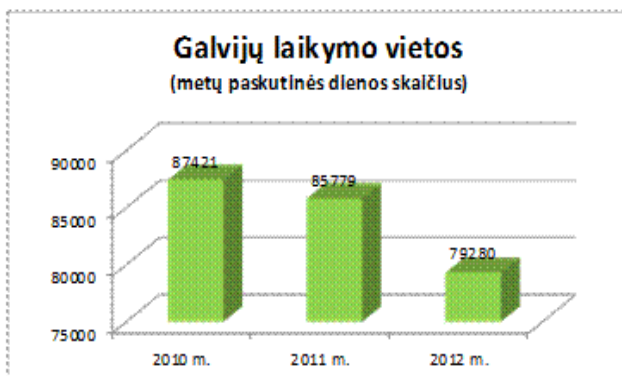
Ūkinių gyvūnų laikymo vietų registravimo ir identifikavimo patikrinimų duomenys 2011–2012 m.

Nr.	Pavadinimas	Ūkinių gyvūnų laikymo vietų patikrinimų skaičius		Ūkinių gyvūnų laikymo vietų, kuriose nustatyti pažeidimai, skaičius	
		2012 m.	2013 m.	2012 m.	2013 m.
1.	Galvijų laikymo vietos	3904	3904	556 (14,5 %)	754 (19,3%)
2.	Avių ir ožkų laikymo vietos	1145	1573	280 (24 %)	305 (19,4 %)
3.	Kiaulių laikymo vietos	1142	1204	213 (19 %)	234 (19,4%)
4.	Arklių laikymo vietos	466	537	94 (20 %)	176 (32,8%)

Dėl ūkinių gyvūnų laikymo vietų registravimo ir jose laikomų ūkinių gyvūnų ženklavimo ir apskaitos tvarkos aprašo reikalavimų laikymosi, 2013 m.:

1. Galvijų laikymo vietose:

- Atlikti 3904 patikrinimai, tai sudarė 4,9 % visų Lietuvoje registruotų galvijų laikymo vietų;
- Patikrinti 153457 (2012 m. – 116204) galvijai; 38 (2012 m – 52) skerdimo įmonės; pakartotinai patikrintos 118 (2012 m. – 73) galvijų laikymo vietų, kuriose buvo nustatyti pažeidimai;
- Nustatyta pažeidimų 754 (2012 m. – 556) galvijų laikymo vietose, tai sudarė 19,6 % (2012 m. - 14,5 %) patikrintų laikymo vietų;
- Galvijų laikytojams taikytos 148 (2012 m. – 134) sankcijos, t. y. 19,6% (2012 m. - 24,1 %) pažeidimų atvejų;
- Registruota 79242 (2012 m. – 79280) galvijų laikymo vietų, kuriose buvo laikoma 683972 (2012 m. 683650) galvijų.

2. Avių ir ožkų laikymo vietose:

- Užregistruota 9598 (2012 m. – 782)1 avių ir ožkų laikymo vieta, kur laikytos 91567 (2012 m. - 67 786) avys ir ožkos;
- Atlikti 1573 (2012 m. – 1145) patikrinimai avių ir ožkų laikymo vietose, tai sudarė 16,3% (2012 m. - 14,6 %) visų Lietuvoje registruotų avių ir ožkų laikymo vietų;
- Patikrintos 32351 (2012 m. - 30 659) avys ir ožkos; patikrinta 15 (2012 m. - 15) skerdimo įmonių, 1 turgavietė; pakartotinai patikrintos 303 (2012 m. - 48) laikymo vietos, kuriose buvo nustatyta pažeidimų;
- Nustatyta 305 (2012 m. – 280) avių ir ožkų laikymo vietų su pažeidimais, tai sudarė 19,4 % (2012 m. - 24,4 %) patikrintų laikymo vietų;
- Bendras taikytų sankcijų skaičius avių ir ožkų laikytojams sudarė 62 (2012 m. – 70), t. y. 20,3% (2012 m. - 25 %) nuo pažeidimų skaičiaus.

3. Kiaulių laikymo vietose:

- Registruota 7208 (2012 m. – 5714) kiaulių laikymo vietų, kuriose laikytos 514031 (2012 m. – 577129) kiaulės;
- Atlikti 1204 (2012 m. – 1142) patikrinimai kiaulių laikymo vietose, tai sudarė 16,7 % (2012 m. - 20 %) visų Lietuvoje registruotų kiaulių laikymo vietų;
- Patikrintos 40 skerdimo įmonių 636408 (2012 m. – 435453) kiaulės; patikrinta 40 (2012 m. – 47) skerdimo įmonių, 5 (2012 m. - 7 turgavietės); pakartotinai patikrinta 61 (2012 m. – 60) laikymo vietų, kuriose buvo nustatyta pažeidimų;
- Nustatyta 234 (2012 m. – 213) kiaulių laikymo vietų su pažeidimais, tai sudarė 19,4% (2012 m. 18,7 %) patikrintų laikymo vietų;
- Kiaulių laikytojams taikyta 29 (2012 m. – 21) sankcijos, t. y. 12,4 % (2012 m. - 9,9 %) pažeidimų skaičiaus.

4. Arklių laikymo vietose:

- Registruota 7817 (2012 m. – 6580) arklių laikymo vietų, kuriose laikyta 15339 (2012 m. – 14601) arklys;
- Atlikti 537 (2012 m. – 466) patikrinimai arklių laikymo vietose, tai sudarė 6,7% (2012 m. - 7,1 %) visų Lietuvoje registruotų arklių laikymo vietų;
- Nustatytos 176 (2012 m. – 94) arklių laikymo vietos su pažeidimais, tai sudarė 32,8 % (2012 m. - 20,2 %) patikrintų laikymo vietų skaičiaus;
- Arklių laikytojams taikyta 82 (2012 m. – 10) sankcijų, tai sudarė 46,6% (2012 m. - 10,6%) pažeidimų skaičiaus.

Gyvūnų gerovė

2013 m. buvo patikrintos 8472 ūkinių gyvūnų laikymo vietos dėl laikymą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimų įgyvendinimo. 1687 ūkinių gyvūnų laikymo vietose (18 %) nustatyta pažeidimų, tuo tarpu 2012 m. buvo patikrintos 9427 ūkinių gyvūnų laikymo vietos, iš kurių 1687 ūkinių gyvūnų laikymo vietose (18 %) nustatyta pažeidimų.

Metai	Patikrinimų dėl ūkinių gyvūnų laikymo atitikties teisės aktų reikalavimams skaičius	Patikrinimų be pažeidimų skaičius
2012 m.	9427	7740 (82 %)
2013 m.	8472	6785 (82%)

2013 m. VMVT ir jos teritoriniuose padaliniuose gauti 763 (2012 m. – 676) pranešimai apie gyvūnų gerovės ir sveikatingumo pažeidimus. 235 pasitvirtino (44,50 proc.), o 78 pranešimai buvo nenagrinėti. Lyginant su 2012 m. gautų pranešimų skaičiumi pagal gyvūnų rūšis, išlieka tendencija, kad daugiausia pranešimų apie gyvūnų gerovės ir sveikatingumo pažeidimus gaunama dėl gyvūnų augintinių (60,79 proc.), ūkinių gyvūnų (28,99 proc.), laukinių gyvūnų (2,81 proc.).

Dažniausiai pažeidimų atvejų apie gyvūnų gerovės pažeidimus tiek ūkinės paskirties gyvūnų, tiek gyvūnų augintinių nustatoma dėl netinkamos laikymo vietos. Antroje vietoje pagal pažeidimus nustatomi pažeidimai, kuomet gyvūnai kenčia alkį bei troškulį.

2013 m. VMVT pareigūnai bendradarbiavo su kitomis institucijomis ir perdavė joms nagrinėti 159 (2012 m. – 171) pranešimus. Tai sudarė penktadalį visų pranešimų.

2013 m. tiriant pranešimus, buvo taikytos atitinkamos poveikio priemonės. Įspėjimai buvo taikyti 24 (2012 m. – 24) kartus, baudų pagal Administracinių teisės pažeidimų kodeksą, 3 (2012 m. – 6) bylos buvo perduotos teismui.

VMVT valstybinės veterinarinės priežiūros subjektų (išskyrus maisto tvarkymo subjektus) registre užregistruotos 4 (2012 m. – 4) bandomųjų gyvūnų veisimo įmonės, 2 (2012 m. – 2) bandomųjų gyvūnų tiekimo įmonės, 8 (2012 m. – 8) bandomųjų gyvūnų naudojimo įmonės.

Nuo 2013 m. sausio 1 d. įsigaliojo 2010 m. rugsėjo 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2010/63/ES dėl mokslo tikslais naudojamų gyvūnų apsaugos perkeltantys ir šios direktyvos nuostatas įgyvendinantys Mokslo ir mokymo tikslais naudojamų gyvūnų laikymo, priežiūros ir naudojimo reikalavimai, patvirtinti Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos 2012 m. spalio 31 d. įsakymų Nr. B1-866 (Žin., 2012, Nr. 130-6595) ir Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2012 m. lapkričio 6 d. įsakymas Nr. B1-870 „Dėl Lietuvos bandomųjų gyvūnų naudojimo etikos komisijos prie Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos sudarymo ir jos darbo reglamento patvirtinimo“ (Žin., 2012, Nr. 130-6597). Taip pat, siekiant užtikrinti vienodą bandymo su gyvūnais projektų santraukų pateikimo tvarką ir įvesti aiškumo pateikiant ūkio subjektams dokumentų, kuriuos jie privalo pateikti, formų pavyzdžius, 2013 m. lapkričio 25 d. Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus įsakymu Nr. B1-761 (Žin., 2013, Nr. 122-6218) patvirtinta Bandymo su gyvūnais projekto santraukos forma, kurią, bandomųjų gyvūnų naudojimo įmonės kartu su prašymu dėl leidimo atlikti bandymo su gyvūnais projektą išdavimo turi pateikti VMVT.

Per ataskaitinį laikotarpį Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba, pagal pateiktus prašymus, vadovaujantis Mokslo ir mokymo tikslais naudojamų gyvūnų laikymo, priežiūros ir naudojimo reikalavimais ir remiantis Lietuvos bandomųjų gyvūnų naudojimo etikos komisijos prie Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos posėdžių protokolų išvadomis išdavė 6 (2012 m. – 20) leidimus atlikti bandymo su gyvūnais procedūros projektus

Vykdamas vežamų gyvūnų apsaugos prevenciją, VMVT vykdo vežamų gyvūnų gerovės reikalavimų kontrolę: 2013 m. teritorinės VMVT atliko 8554 (2012 m. – 9582) transporto priemonių, vežančių gyvūnus, patikrinimus (6543 – paskirties vietoje, 73 – transportuojant kelio transportu) ir nustatė 73 (2012 m. - 62) gyvūnų gerovės pažeidimus transportavimo metu. 13 (2012 m. – 15) asmenų nubausta administracine tvarka, kitais atvejais apsiribota įspėjimais ir nedelsiamu trūkumų šalinimu.

Šalutiniai gyvūniniai produktai (ŠGP)

2013 m. veiklą vykdė 336 subjektai, kurie buvo tikrinti 384 kartus. Nustatyta 120 pažeidimų: higienos, sanitarijos 30, savikontrolės 13, dokumentacijos 24, atsekamumo 20, transportavimo 4, ženklavimo 13, kitų 16.

2012 m. veiklą vykdė 248 subjektai, kurie buvo tikrinti 326 kartus. Nustatyti 142 pažeidimai: 18 dėl ženklavimo, 7 dėl savikontrolės programų vykdymo, 23 dokumentacijos vedimo, 29 biologinio saugumo (higienos, sanitarijos), 3 patalpų valymo ir dezinfekavimo.

Metai	ŠGP tvarkymo įmonių skaičius	ŠGP tvarkymo įmonių patikrinimų skaičius	Patikrinimų be pažeidimų skaičius
2012	248	326	184 (56 %)
2013	336	384	264 (69%)

Įvertinus valstybinės kontrolės duomenis, padėtis ŠGP tvarkymo subjektuose vis dar nėra patenkinama: apie 69 % tokių subjektų vykdo veiklą laikydamiesi teisės aktų reikalavimų. Siekiant pagerinti ŠGP įmonių veterinarinę kontrolę ir laiku atlikti teritorinių VMVT pareigūnų darbo verifikavimą, 2013 m. pabaigoje parengta ir pradėta įdiegti šalutinių gyvūninių produktų ir jų gaminių tvarkymo įmonių oficialios valstybinės veterinarinės kontrolės patikrinimo aktų duomenų suvedimo kompiuterinė programa.

Veterinarinių vaistų ir biocidų valstybinė veterinarinė kontrolė

Lietuvos Respublikos veterinarinių vaistų registro duomenimis, registruotų veterinarinių vaistų skaičius padidėjo. 2014 m. sausio 1 d. iš viso užregistruoti 1279 veterinariniai vaistai (2013 m. - 1242; 2012 m. – 1177).

2013 m. laikotarpiu iš 62 užregistruotų veterinarinių vaistų, 3 veterinariniams vaistams buvo taikyta nacionalinė registravimo procedūra, 10 veterinarinių vaistų – savitarpio pripažinimo procedūra, 49 veterinariniams vaistams – decentralizuota procedūra. Atkreiptinas dėmesys, kad 10 veterinarinių vaistų užregistruoti pagal centralizuotą registravimo procedūrą, t. y. veterinarinių vaistų kokybę, saugumą ir efektyvumą vertino Europos vaistų agentūra.

Didžiąją dalį registruotų vaistų sudarė antiparazitiniai (32 %) bei antimikrobiniai preparatai (30 %).

Veterinarinių vaistų registracijos duomenys 2012-2013 m.

<i>Metai</i>	<i>Registruotų veterinarinių vaistų skaičius</i>	<i>Atnaujinta veterinarinių vaistų registracija</i>	<i>Veterinarinių vaistų sąrankų keitimai</i>
--------------	--	---	--

2012 m.	60	46	612
2013 m.	62	48	643

Veterinarinės paskirties biocidų sąrašė 2014 m. sausio 1 d. buvo 125 (2013 m. - 105; 2012 m. – 94) biocidai:

61 % – 3 tipo veterinarinės paskirties biocidai (2013 m. - 65%),

19 % – 4 tipo maisto ir pašarų dezinfekantai (2013 m. – 20%),

13 % – 18 tipo insekticidai, akaracidai ir kiti nariuotakojų kontrolės biocidai (2013 m. - 8%),

2 % – 19 tipo repelentai ir antraktantai (2013 m. – 3%),

1% – 20 tipo maisto ir pašarų antiseptikai.

3 % - 14 tipo rodenticidai.

Veterinarinės paskirties biocidų autorizavimo duomenys 2012–2013 m.

<i>Metai</i>	<i>Autorizuotų veterinarinės paskirties biocidų skaičius</i>	<i>Atnaujintas veterinarinės paskirties biocidų autorizavimas</i>
2012 m.	15	9
2013 m.	27	16

Veterinarinių vaistų tvarkymo veikla užsiimančių juridinių asmenų skaičius 2013 m. išliko beveik nepakitęs – 175 juridiniai asmenys (2012 m. – 174). 2013 m. 883 (2012 m. – 807) asmenys turėjo galiojančias fizinių asmenų veterinarinės farmacijos licencijas ir 1 662 (2012 m. – 1662) asmenys – galiojančias veterinarinės praktikos licencijas.

Juridiniams asmenims išduotų veterinarinės veiklos licencijų skaičius 2012 – 2013 m.

<i>Metai</i>	<i>Veterinarijos vaistinės veiklos licencijos</i>	<i>Didmeninės veterinarinių vaistų prekybos licencijos</i>	<i>Veterinarinių vaistų gamybos licencijos</i>	<i>Viso</i>
2012 m.	135	38	1	174
2013 m.	137	37	1	175

Iš viso 2013 m. laikotarpiu buvo atlikti 3294 (2012 m. - 2 921) didmeninės veterinarinių vaistų prekybos įmonių, veterinarijos vaistinių, veterinarijos paslaugų teikėjų ir maistinius gyvūnus laikančių ūkio subjektų patikrinimai. Už teisės aktų reikalavimų pažeidimus skirta: 11 įspėjimų, 20 baudų, 1 ūkio subjektui sustabdyta veikla.

Veterinarinių vaistų tvarkymo įmonių kontrolės duomenys 2012–2013 m.

<i>Metai</i>	<i>Patikrinimų skaičius</i>	<i>Patikrinimų, kurių metu nebuvo nustatyta pažeidimų, skaičius</i>
2012 m.	2921	2489 (85,2 %)
2013 m.	3294	2831 (85,9%)

Kontrolės metu nustatomų pažeidimų pobūdis nekito. 2013 m., kaip ir 2012 metais, daugiausiai buvo nustatoma apskaitos pažeidimų, nepriklausomai nuo kontrolės subjektų tipo. Pagal patikrinimų statistikos duomenis galima teigti, kad didmeninėse veterinarinių vaistų prekybos įmonėse pažeidimų nustatoma dažniau nei kitose veterinarinių vaistų tvarkymo įmonėse.

1. RASFF

2013 m. Europos Komisija išplatino 2940 (2012 m. – 3165) skubius pranešimus apie nesaugų maistą (dėl nesaugių maisto produktų buvo gauti 1563 (2012 m. – 1559) skubūs pranešimai apie pažeidimus, nustatytus rinkos kontrolės metu, ir 1377 (2012 m. – 1606) skubūs pranešimai apie pažeidimus, nustatytus importo kontrolės metu). Dėl maisto produktų iš Lietuvos gauta 11 (2012 m. – 13).

Lietuva Europos Komisijai išsiuntė 31 skubų pranešimą: 28 skubius pranešimus dėl nesaugaus maisto ir 3 skubius pranešimus dėl pašarų (2012 m. – 52 skubūs pranešimai, iš jų 48 – dėl nesaugaus maisto ir 4 – dėl nesaugių pašarų).

Rizikos faktorius	Pranešimų skaičius
Alergenai (<i>laktozė</i>)	1
Klastotės	2
Mikotoksinai	3
Virusai (<i>noro virusas</i>)	1
Radiacija (<i>apšvitinimas jonizuojančia spinduliuote</i>)	2
Medžiagų migracija	4
Pesticidai	3
Netaisyklingas ženklavimas	3
Neleistina medžiaga	2
Cheminis užterštumas	1
Neleistinas produktas ES	1
Neleistinas maisto priedas ES	3
Svetimkūniai	1
Konservantai	1

Skubūs pranešimai dėl nesaugių maisto produktų ir pašarų pagal kilmės šalį:

Šalis	Pranešimų skaičius
Bulgarija	1
Latvija	3
Kinija	5
Rusija	2
JAV	3
Vietnamas	1
Lenkija	3
Azerbaidžanas	1
Indija	1
Paragvajus	1
Turkija	4
Argentina	1
Nyderlandai	2

Skubūs pranešimai dėl nesaugių maisto produktų ir pašarų pagal rizikos faktorių:

Rizikos faktorius	Pranešimų skaičius
Alergenai (<i>laktozė</i>)	1

Klastotės	2
Mikotoksinai	3
Virusai (<i>noro virusas</i>)	1
Radiacija (<i>apšvitinimas jonizuojančia spinduliuote</i>)	2
Medžiagų migracija	4
Pesticidai	3
Netaisyklingas ženklėjimas	3
Neleistina medžiaga	2
Cheminis užterštumas	1
Neleistinas produktas ES	1
Neleistinas maisto priedas ES	3
Svetimkūniai	1
Konservantai	1

2. ŪKIO SUBJEKTŲ PRIEŽIŪRA

VMVT nuo 2012 m. birželio mėn. įdiegė veiklos efektyvumo (rezultatyvumo) rodiklius, kaip vieną iš priežiūros funkcijų optimizavimo priemonių, padedančių siekti pagrindinio VMVT užsibrėžto tikslo – mažinti gyvūnų užkrečiamųjų ligų paplitimą ir užtikrinti maisto saugą bei kokybę. Pažymėtina tai, kad VMVT taikoma veiklos efektyvumo (rezultatyvumo) rodiklių sistema yra sietina su VMVT strateginio planavimo procesu. Susiejant veiklos efektyvumo (rezultatyvumo) rodiklių sistemą ir strateginio planavimo dokumentuose nustatytus prioritetus, VMVT veiklos tikslų pasiekimui įvertinti naudojami efekto bei rezultato rodikliai:

1. Žmonių grupinių ūmių žarnyno infekcinių susirgimų (protrūkių) skaičius.
2. Saugus ir kokybiškas maistas, t. y. vertinama nesaugių ir nekokybiškų maisto produktų mėginių dalis palyginus su visais atliktais maisto produktų mėginiais.
3. Gyvūnų užkrečiamųjų ligų stebėsenos metu nustatytų teigiamų tyrimų dalis, t. y. vertinama, kokią dalį sudaro tyrimų dalis, kurių metu nustatyta gyvūnų užkrečiamųjų ligų, palyginus su bendru atliktų tyrimų skaičiumi.
4. Pasiutligės atvejų mažėjimas.
5. Galvijų bandų sveikatingumo didėjimas.
6. Maisto tvarkymo subjektų, tinkamai vykdančių teisės aktų nuostatas, augimas.
7. Kenksmingų medžiagų liekanų (pavyzdžiui, antimikrobinių medžiagų, veterinarinių vaistų, sunkiųjų metalų ir kt.) gyvūniniuose produktuose mažėjimas.
8. Skubiųjų pranešimų apie Lietuvos Respublikoje nustatytus pavojingus maisto produktus skaičius.

Siekiant informuoti visuomenę apie vykdomos veiklos rezultatus, veiklos efektyvumo (rezultatyvumo) rodiklių vertinimo duomenys ir vykdomos maisto ir veterinarinės kontrolės (veiklos) ataskaitos yra skelbiamos viešai Tarnybos interneto svetainėje:

<http://www.vmvt.lt/uploads/VMVT%20veiklos%20vertinimo%20kriteriju%20dinamika.pdf>
<http://www.vmvt.lt/lt/top/veikla/veiklos.ataskaitos/>.

Įvertinus finansinių ir žmogiškųjų išteklių pasiskirstymą, nustatyta, kad didžiausia dalis (40 proc.) išteklių skiriama rizikos vertinimui, planavimui ir analizei. Atitinkamai išteklių dalis

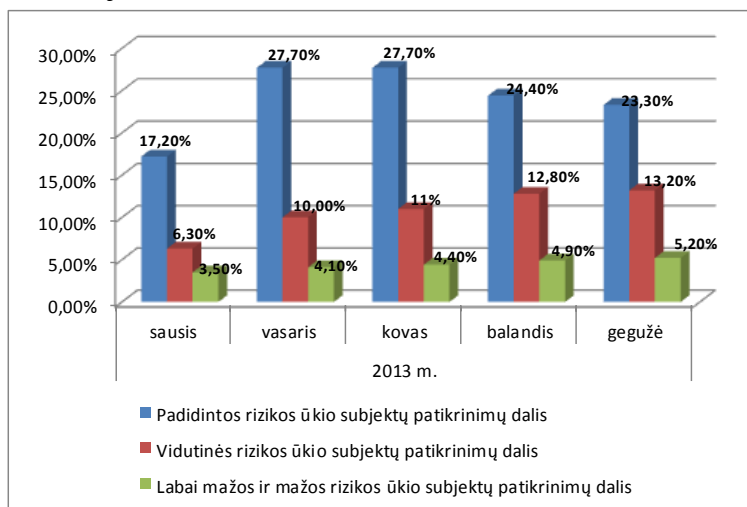
fiziniam patikrinimams sudarė apie 25 proc., konsultavimui ir informavimui – 35 proc. Siekiant prisidėti prie verslo priežiūros pertvarkos tikslo įgyvendinimo bei kuo mažiau trikdyti prižiūrimų ūkio subjektų veiklą, didesnis dėmesys skirtas tinkamam planavimo organizavimui, valstybinės veterinarinės ir maisto kontrolės planų rengimui bei jų įgyvendinimo priežiūrai (kontrolei).

Siekdama racionaliai panaudoti turimus finansinius ir žmogiškuosius išteklius ir taikant proporcingos priežiūros naštos principą, VMVT visuose 33 kontrolės sektoriuose vykdo priežiūrą, pagrįstą rizikos vertinimu. Teritorinių VMVT patikrinimai planuojami ir vykdomi atsižvelgiant į VMVT direktoriaus patvirtintą tikrinimų dažnumą. VMVT prižiūrimų ūkio subjektų rizikingumo vertinimo sistema veikia nuo 2006 m. ir yra nuolat peržiūrima, atnaujinama. VMVT yra patvirtinta procedūra, kurioje nustatyta rizikos rodiklių sistema. Skiriami šie pagrindiniai riziką identifikuojantys kriterijai:

1. Veiklos pobūdis;
2. Veiklos apimtys;
3. Ūkio subjekto savikontrolės sistemos funkcionavimas;
4. Atliktų patikrinimų rezultatai;
5. Išoriniai veiksniai (pavyzdžiui, pranešimai).

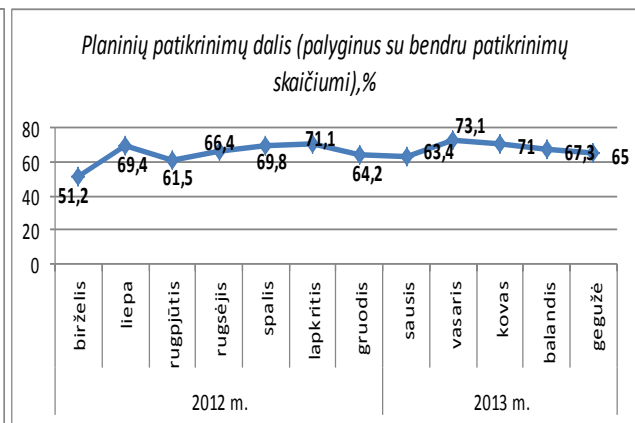
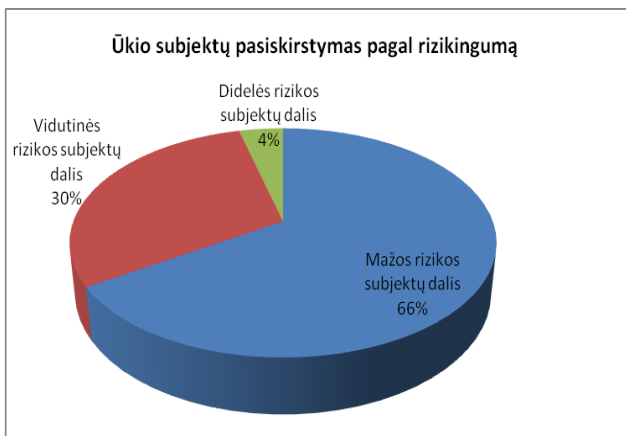
Kiekvienas ūkio subjektas yra vertinamas atskirai pagal jo veiklos rūšį ir atitinkamai veiklai numatytus vertinimo kriterijus (balų sistemą). Ūkio subjektų priskyrimo atitinkamai rizikos grupei medžiaga (skaičiavimai, išvados) yra saugoma nustatyta tvarka ir suvedama į atitinkamas informacines duomenų sistemas. Duomenys apie konkretaus maisto tvarkymo subjekto suskirstymą pagal rizikos grupes yra viešai prieinami bei skelbiami VMVT interneto svetainėje <http://www.vet.lt/mts/>

Norint užtikrinti, kad vykdoma priežiūra pirmiausia būtų skirta didžiausios rizikos atvejams šalinti ir kad padidintos rizikos ūkio subjektai būtų tikrinami dažniau nei mažesnės rizikos ūkio subjektai, VMVT kas mėnesį vertina, kokią dalį patikrinimų sudaro patikrinimai atitinkamos rizikos ūkio subjektuose, ir duomenis skelbia VMVT interneto svetainėje:

<http://www.vmvt.lt/uploads/VMVT%20veiklos%20vertinimo%20kriteriju%20dinamika.pdf>
<http://vmvt.lt/lt/top/veikla/ukio.subjektu.prieziura/>

Įvertinus rezultatus nustatyta, kad padidintos rizikos ūkio subjektai tikrinami vidutiniškai 3 kartus dažniau nei mažos ir vidutinės rizikos ūkio subjektai (t. y. tinkamai įgyvendinantys teisės aktų nuostatas, vykdančios mažesnės apimties veiklą ir pan.). Didžiausią dalį prižiūrimų subjektų sudaro mažos ir vidutinės rizikos grupei priskirti ūkio subjektai. Didelės rizikos grupei priskirti ūkio subjektai sudaro apie 4 proc. visų kontroliuojamų subjektų. Planinių patikrinimų dalis, palyginus su bendru atliekamų patikrinimų skaičiumi, sudaro apie 65 proc.

Šiuo metu, vykdant valstybinę maisto ir veterinarinę kontrolę, vadovaujamosi 87 klausimynais (2012 m. – 84 klausimynais). Didžiąją jų dalį (53 proc.) sudaro maisto kontrolės srities klausimynai, kitą dalį – veterinarinės kontrolės klausimynai (40 proc.) bei bendri kelioms kontrolės sritims skirti klausimynai (7 proc.).

VMVT taiko dviejų teisės aktų įsigaliojimo datų taisyklę verslui, t. y. VMVT, priimdama teisės aktus, įtvirtinančius naują arba keičiančius esamą ūkio subjektų veiklos reglamentavimą ir (ar) priežiūros teisinį reguliavimą, nustato, kad jie įsigalioja gegužės 1 dieną arba lapkričio 1 dieną bei priima ir paskelbia juos ne vėliau kaip prieš tris mėnesius iki jų įsigaliojimo, t. y. iki vasario 1 d. arba rugpjūčio 1 d.

3. VŠĮ „EKOAGROS“ SERTIFIKAVIMAS IR KONTROLĖ

VšĮ „Ekoagros“ yra pelno nesiekiantis juridinis asmuo, veikiantis ekologinės gamybos ir išskirtinės kokybės produktų sertifikavimo ir kontrolės srityse. VšĮ „Ekoagros“ pavesta vykdyti sertifikavimo įstaigos funkcijas pagal patvirtintas Ekologinio žemės ūkio taisykles. VšĮ „Ekoagros“ įtraukta į patvirtintų sertifikavimo įstaigų sąrašą pagal Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2092/91 9 straipsnį. Nuo 2005 m. spalio 18 d. šiai viešajai įstaigai suteikta nacionalinė akreditacija pagal LST EN 45011:2000 atlikti ekologinės gamybos sertifikavimo ir kontrolės darbus. Nuo 2008 m. rugpjūčio mėn. VšĮ „Ekoagros“ leista sertifikuoti išskirtinės kokybės žemės ūkio ir maisto produktus, pagal nustatytus reikalavimus.

VšĮ „Ekoagros“ tikrina visus ūkio subjektus, pateikusius būtinus dokumentus ekologinės gamybos ūkio ar įmonės sertifikavimui:

Metai	Patikrų skaičius	
	Viso	Nesertifikuota sričių / ūkio subjektų
2011 m.	2787	37
2012 m.	2644	27
2013 m.	2830	26

Nr.	Objektas	Kasmetinių patikrų skaičius		Nesertifikuota sričių / ūkio subjektų		Papildomų patikrinimų skaičius*	
		2012 m.	2013 m.	2012 m.	2013 m.	2012 m.	2013 m.
1.	Ekologinės gamybos ūkiuose	2493	2609	12	11	438	378

2.	Ekologinės tvarkybos įmonėse arba ūkiuose	86	117	14	14	24	28
3.	Išskirtinės kokybės ūkiuose	65	104	1	1	3	-
Iš viso:		2644	2830	27	26	405	406

* – 5 ekologinės gamybos ūkiams ir 1 įmonei 2013 m. po papildomos patikros buvo anuliuotas patvirtinamasis dokumentas ir (ar) nutarimo išrašas.

Iš visų 2013 m. pageidaujančių sertifikuotis ūkio subjektų buvo paimti 108 ėminiai, iš kurių buvo ištirti 101. Papildomai ištirti 79 pieno mėginiai.

Nr.	Objektas	2012 m.	2013 m.
1	2	3	4
1.	Paimtų ėminių skaičius	102	108
2.	Ištirtų ėminių skaičius	95	101
3.	Papildomai ištirtų pieno mėginių skaičius	202	79

2013 m. atliktas VŠĮ „Ekoagros“ vidinis auditas, kurio metu vertinta, ar įstaigos veikla atitinka bendruosius LST EN 45011:2000 reikalavimus. Neatitikčių nei administracijos, nei filialų, nei skyrių vykdomame darbe nenustatyta.

4. AUGALŲ APSAUGA

Valstybinė augalininkystės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos (toliau – VATŽŪM) pagal kompetenciją įgyvendina valstybės politiką fitosanitarijos, augalų apsaugos, trąšų kontrolės, augalų veislių tyrimo ir sėklininkystės bei grūdų ir jų produktų kokybės gerinimo srityse ir užtikrina įstatymų ir kitų su minėtomis veiklos sritimis susijusių teisės aktų vykdymą.

Šiuo metu Lietuvos Respublikoje profesionaliajam naudojimui įregistruota 290 augalų apsaugos produktų: 145 herbicidai, 21 insekticidas, 80 fungicidų, 18 beicu, 10 augimo reguliatorių, 16 kitų (2 augimo inhibitoriai, 2 defoliantai, 6 fumigantai, 1 dezinfekcijos priemonė, 2 biologiniai preparatai, 2 repelentai, 1 moliuskocidas). Neprofesionaliajam naudojimui įregistruoti 37 augalų apsaugos produktai: 3 insekticidai, 8 fungicidai, 23 herbicidai ir 2 repelentai ir 1 moliuskocidas.

Nr.	Objektas	2012 m.	2013 m.
1	2	4	3
1.	Profesionaliam naudojimui įregistruotų augalų apsaugos produktų skaičius	288	290
2.	Neprofesionaliam naudojimui įregistruotų augalų apsaugos produktų skaičius	36	37

2013 metais atliktas augalų apsaugos produktų ir jų veikliųjų medžiagų tapatumo, fizikinių ir cheminių savybių, analizės metodų galiojimo, toksikologinių ir metabolizmo tyrimų (rizikos operatoriams, pašaliečiams, darbininkams), likučių augaluose, augaliniuose produktuose, cheminių medžiagų išlikimo ir pasiskirstymo aplinkoje (dirvoje, paviršiniame ir gruntiniame vandenyje, ore), ekotoksikologinių tyrimų (rizikos paukščiams, žinduoliams, dirvos makro ir mikro organizmams, bitėms, netiksliniams nariuotakojams) vertinimas ir priimti sprendimai dėl 40 (planuota 40) augalų apsaugos produktų: įregistruotas 21 augalų apsaugos produktas, 9 augalų apsaugos produktai perregistruoti, 10 – pakeisti naudojimo reglamentai ir išplėstas naudojimas.

Taip pat priimti šie sprendimai: įregistruotos 4 papildomos augalų apsaugos produktų pakuotės, 1 – augalų apsaugos produktui pakeistas klasifikavimas, 11 – pratęsti registracijos terminai, 1 – panaikinta registracija, 2 – pakeistas pavadinimas.

Nr.	Objektas	2012 m.	2013 m.
1	2	4	5
1.	Priimtų sprendimų dėl augalų apsaugos produkto skaičius	41	40
2.	Įregistruotų augalų apsaugos produktų profesionaliajam naudojimui skaičius	31	21
3.	Įregistruotų augalų apsaugos produktų neprofesionaliajam naudojimui skaičius	2	
4.	Perregistruotų augalų apsaugos produktų skaičius	2	9
5.	Augalų apsaugos produktų neregistruotų dėl nepriimtinos rizikos aplinkai skaičius	1	
6.	Pakeistų naudojimo reglamentų skaičius	5	10
7.	Įregistruotų papildomų augalų apsaugos produktų pakuočių skaičius	7	4
8.	Augalų apsaugos produktų, kuriems pakeistas klasifikavimas, skaičius	2	1

2013 metais išnagrinėtos 33 paraiškos dėl analogiškų augalų apsaugos produktų prekybos leidimų. Išduota 16 leidimų, iš jų: 8 herbicidams, 4 fungicidams 2 insekticidams, 1 augalų augimo reguliatoriui ir 1 desikantui. 17 leidimų neišduota, nes nepateikti visi reikalingi duomenys leidimams prekybai analogiškais augalų apsaugos produktais išduoti. Kitoms ES šalims pateikta informacija dėl 50 analogiškų augalų apsaugos produktų sudėties, veikliosios medžiagos, gamintojų, gamyklų adresų ir pakuotės dydžių.

Kadangi augalų apsaugos produktų veiksmingumo ir (arba) atrankumo bandymus gali atlikti institucijos, turinčios *Geros augalų apsaugos produktų veiksmingumo ir (arba) atrankumo bandymų praktikos* (toliau – GBP) sertifikatus, todėl **Augalų apsaugos produktų registravimo skyriaus** (toliau – AAPR skyrius) specialistai organizuoja ir koordinuoja GBP veiklą. 2013 metais buvo atlikti Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centro filialų, t. y. Žemdirbystės instituto, Sodininkystės ir daržininkystės instituto, Joniškėlio bandymų stoties metiniai tikrinimai, įvertinta, kaip laikomasi GBP taisyklių. Tikrinimo metu nustatyta, kad minėtos institucijos atitinka GBP taisyklių reikalavimus.

Vadovaudamasi Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1107/2009 dėl augalų apsaugos produktų pateikimo į rinką ir panaikinančiu Tarybos direktyvas 79/117/EEB ir 91/414/EEB (toliau – reglamentas (EB) Nr. 1107/2009) Augalininkystės tarnyba išduoda leidimus atlikti neregistruotų augalų apsaugos produktų mokslinius tyrimus. 2013 metais išnagrinėtos 66 paraiškos ir išduoti leidimai atlikti neregistruotų augalų apsaugos produktų tyrimus Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centro filialuose, t. y. Žemdirbystės institute, Sodininkystės ir daržininkystės institute, Joniškėlio bandymų stotyje.

2013 metais AAPR skyriaus specialistai parengė 2 Žemės ūkio ministro įsakymams projektinius pasiūlymus: *Dėl Augalų apsaugos produktų registracijos patariamojo komiteto sudarymo ir jo darbo reglamento pakeitimo ir Dėl Augalų apsaugos produktų įvežimo, vežimo, saugojimo, naudojimo tiekimo rinkai taisyklių pakeitimo*

VATŽŪM regioninių skyrių specialistai, vykdydami augalų apsaugos produktų įvežimo, vežimo, saugojimo, naudojimo ir tiekimo rinkai priežiūrą, 2013 metais atliko 3 315 ūkio subjektų patikrinimų (planuota 3 200). Tikrinant ūkio subjektų veiklą, susijusią su augalų apsaugos produktų priežiūros sritimi, kai kuriais atvejais (jeigu buvo įmanoma) vieno patikrinimo metu buvo tikrinamos kelios sritys, pvz.: augalų apsaugos produktų saugojimas ir tiekimas rinkai, todėl pagal veiklos sritis užpildyti 3 635 kontroliniai klausimynai. Atlikti 1 136 augalų apsaugos produktų tiekimo rinkai (iš jų – 33 galimose prekybos vietose) patikrinimai (planuota 1 080), 632 augalų

apsaugos produktų saugojimo patikrinimai (planuota 430), 1 867 augalų apsaugos produktų naudojimo (iš jų – 7 dėl *Geros ūkininkavimo praktikos reikalavimų* laikymosi) patikrinimai (planuota 1 680).

Patikrinimų metu pas 582 ūkio subjektus buvo nustatyti pažeidimai. Atsakingiems asmenims pagal ATPK 107³ straipsnį buvo surašyti 65 administraciniai teisės pažeidimų protokolai ir paskirtos baudos, 441 ūkio subjektas pažeidimus ištaisė iki pakartotinio patikrinimo, 76 ūkio subjektai neištaisė pažeidimų dėl objektyvių priežasčių (žr. toliau). Dalis pažeidimų buvo mažareikšmiai.

Nr.	Objektas	2012 m.	2013 m.
1	2	3	4
1.	Bendras atliktų patikrinimų skaičius (augalų apsaugos produktų įvežimas, saugojimas, prekyba, pakavimas, ženklavimas ir naudojimas)	3412	3315
1.1.	Planinių patikrinimų skaičius	3002	3200
1.2.	Neplaninių patikrinimų skaičius	410	115
2.	Ūkio subjektų, kuriuos patikrinus nustatyta pažeidimų, skaičius	505	582
3.	Surašytų administracinių teisės pažeidimų protokolų ir paskirtų baudų, skaičius	69	65

Vykdamas augalų apsaugos produktų tiekimo rinkai priežiūrą prekybos vietose, iš viso buvo atlikti 1136 patikrinimai. Patikrinimų metu 120 tikrinimo vietų buvo nustatyti pažeidimai. Pagal ATPK 107³ straipsnį surašyti 8 administracinių teisės pažeidimų protokolai ir skirtos baudos, 100 prekybos vietų pažeidimai buvo ištaisyti iki pakartotinio patikrinimo, 12 ūkio subjektų neištaisė pažeidimų dėl augalų apsaugos kursų baigimo pažymėjimo neturėjimo arba pasibaigusio galiojimo laiko ir neturėjusių galimybių juos gauti 2013 metais, kadangi nebuvo organizuojami kursai pagal augalų apsaugos produktų platintojų profesionaliems arba neprofesionaliesiems naudotojams mokymo programą.

Nr.	Objektas	2012 m.	2013 m.
1	2	3	4
1.	Bendras atliktų patikrinimų skaičius (prekybos kontrolė)	698	1136
2.	Ūkio subjektų, kuriuos patikrinus nustatyti pažeidimai, skaičius	81	120
3.	Surašytų administracinių teisės pažeidimų protokolų ir paskirtų baudų, skaičius	12	8

Dėl neatitikties teisės aktų reikalavimams prekybos augalų apsaugos produktais vietose nustatyti tokie pažeidimai:

13,3% – buvo ne visiškai užpildyti pirkėjų registracijos žurnalai (trūko duomenų) (2012 m. – 29 %);

23,5 % – juridinio asmens darbuotojai, tiesiogiai vykdantys veiklą, susijusią su augalų apsaugos produktų tiekimu rinkai, dirbantys pagal darbo sutartį, ar asmenys, su kuriais yra sudaryta civilinė sutartis, neturėjo augalų apsaugos kursų baigimo pažymėjimų (2012 m. – 13,5 %);

9,4% – augalų apsaugos produktai prekybos vietoje buvo saugomi neužrakintoje spintoje su neįrengta mechanine ventiliacija (2012 m. – 11%);

9 % – prekiaavo neturėdami leidimo prekybai augalų apsaugos produktais (2011 m. – 11,3 %);

6 % – prekiaavo neregistruotais augalų apsaugos produktais (2011 m. – 10,7 %);

27,5 % – prekiavo augalų apsaugos produktais, kurių etiketė neatitiko nustatytų etiketės reikalavimų (2012 m. – 10%);

6% - prekybos leidimo turėtojo darbuotojai neaprūpinti asmens apsaugos priemonėmis;

12,1 % . – augalų apsaugos produktų pardavėjai, pasibaigus kalendorinių metų ketvirčiui, per 10 darbo dienų nepateikė Augalininkystės tarnybai informacijos apie parduotus profesionaliajam naudojimui skirtus augalų apsaugos produktus ir juos pirkusius ūkio subjektus;

8,2 % – kiti pažeidimai (2012 m. – 9 %).

Vykdamt augalų apsaugos produktų naudojimo kontrolę pažeidimai nustatyti 382 ūkio subjektams. Pagal ATPK 107³ straipsnį buvo surašyti 52 administracinių teisės pažeidimų protokolai ir skirtos baudos; 269 ūkio subjektai pažeidimus ištaisė iki pakartotinio patikrinimo; 61 ūkio subjektas pažeidimų neištaisė dėl augalų apsaugos kursų baigimo pažymėjimo ar produktų purškimo įrangos (purkštuvu) pažymėjimo neturėjimo arba pasibaigusio galiojimo laiko ir neturėjo galimybių juos gauti 2013 m., kadangi nebuvo organizuojami kursai pagal augalų apsaugos produktų profesionaliųjų naudotojų mokymo programas.

Nr.	Objektas	2012 m.	2013 m.
1	2	3	4
1.	Bendras atliktų patikrinimų skaičius (naudojimo kontrolė)	1508	1867
2.	Ūkio subjektų, kuriuos patikrinus nustatyti pažeidimai, skaičius	303	382
3.	Surašytų administracinių teisės pažeidimų protokolų ir paskirtų baudų skaičius	46	52

Nustatyti augalų apsaugos produktų naudojimo pažeidimai dėl neatitikties teisės aktų reikalavimams:

22,7 % – profesionalūs naudotojai dirbo su lauko purkštuvais, kuriems nebuvo atlikta techninė apžiūra ir nebuvo šios apžiūros pažymėjimo (2012 m. – 22,3 %);

28,4 % – ne visiškai užpildytas arba nebuvo pildomas nustatytos formos augalų apsaugos produktų naudojimo apskaitos žurnalas (2012 m. – 48,5 %);

23,4 % – profesionalūs naudotojai neturėjo arba buvo pasibaigęs augalų apsaugos kursų baigimo pažymėjimo galiojimo laikas (2012 m. – 15 %);

4,6 % – augalų apsaugos produktų laikymo patalpos neatitiko nustatytų reikalavimų arba ūkio subjektas šių patalpų apskritai neturėjo (2012 m. – 7 %);

2,5 % – prieš naudodami augalų apsaugos produktus nepranešė prieš 2 dienas raštu asmenims, kurie turi bičių 1 km atstumu nuo purškiamo žemės sklypo (2012 m. – 4,5%);

6,1 % – profesionalusis naudotojas, naudodamas augalų apsaugos produktus, nenaudoja jų etiketėse nurodytų asmens apsaugos priemonių;

8,7 % – augalų apsaugos produktai naudojami nesilaikant reikalavimų, nurodytų Lietuvoje registruotų augalų apsaugos produktų etiketėse (naudojimo normų, termino iki derliaus nuėmimo, naudojimo pagal paskirtį ir kt.);

3,6 % – kiti augalų apsaugos produktų naudojimo pažeidimai (2012 m. – 2,7%).

Vykdamt augalų apsaugos produktų saugojimo kontrolę, patikrinimų metu nustatyti 80 pažeidimų. Pagal ATPK 107³ straipsnį buvo surašyti 5 administraciniai teisės pažeidimų protokolai ir skirtos baudos, 72 augalų apsaugos produktų saugojimo vietose pažeidimai buvo ištaisyti iki pakartotinio patikrinimo, 3 ūkio subjektai pažeidimų neištaisė, nes atsakingi už produktų saugojimą asmenys neturėjo arba buvo pasibaigęs augalų apsaugos kursų baigimo pažymėjimų galiojimo laikas ir neturėjo galimybių juos gauti 2013 m., kadangi nebuvo organizuojami kursai pagal augalų apsaugos produktų platintojų profesionaliems ir neprofesionaliesiems naudotojams mokymo programas..

Nr.	Objektas	2012 m.	2013 m.
-----	----------	---------	---------

1	2	3	4
1.	Bendras atliktų patikrinimų skaičius (saugojimo kontrolė)	760	632
2.	Ūkio subjektų, kuriuos patikrinus nustatyti pažeidimai, skaičius	102	80
3.	Surašytų administracinių teisės pažeidimų protokolų ir paskirtų baudų, skaičius	11	5

2013 metais dėl neatitikties teisės aktų reikalavimams augalų apsaugos produktų saugojimo vietose išaiškinti pažeidimai:

- 16,5 % – sandėliai nepaženklinti įspėjamaisiais ženklais (2012 m. – 11 %);
- 7,3 % – netinkamai saugomi saugos duomenų lapai (2012 m. – 3 %);
- 5,5 % – augalų apsaugos produktų saugojimo patalpos neatitinka nustatytų reikalavimų (2012 m. – 18,5 %);
- 5,5 % – nesukomplektuotos asmens apsaugos ir kenksmingumo šalinimo priemonės (2012 m. – 10 %);
- 15,6 % – augalų apsaugos produktai sandėliuojami kartu su trąšomis (2012 m. – 27 %);
- 14,7 % – atsakingi asmenys neturėjo augalų apsaugos kursų baigimo pažymėjimų (2012 m. – 2 %);
- 2,8 proc. – augalų apsaugos produktų saugojimo patalpa buvo neužrakinta;
- 22 proc. – augalų apsaugos produktai prekybos paskirties patalpoje laikomi ne pagal nustatytus reikalavimus, neturi užrakinamos spintos (prekybos stendo arba juose neįrengtas mechaninis vėdinimas, augalų apsaugos produktai buvo sudėti ne pagal fizinį būvį bei paskirtį;
- 3,7 proc. – augalų apsaugos produktai saugojimo patalpoje laikomi ant medinių padėklų arba lentynose, kurios nepadengtos ugniai atspariomis medžiagomis;
- 6,4 % – kiti augalų apsaugos produktų saugojimo reikalavimų pažeidimai (2012 m. – 15,2%).

2013 metais buvo atliekama žemės savininkų ir kitų žemės naudotojų neprižiūrimų ir piktžolėtų žemės sklypų laukų priežiūra. Buvo tikrinami žemės sklypai rajonų ir miestų savivaldybių teritorijose, prie magistralinių kelių. Pažeidėjams pagal ATPK 107 straipsnį buvo surašyti 726 administraciniai teisės pažeidimų protokolai, iš jų – 419 pažeidėjams skirti įspėjimai, o pinigineis baudomis nubausti 307 asmenys.

VATŽŪM išduoda leidimus prekiauti augalų apsaugos produktais bei vienkartiniais leidimus įvežti produktus iš ne ES valstybių narių ir ne Europos ekonominės erdvės valstybių. 2013 metais išduota 114 leidimų prekiauti augalų apsaugos produktais. Be to, buvo išduoti 7 vienkartiniai leidimai produktus įvežti ne iš ES valstybių narių ir ne iš Europos ekonominės erdvės valstybių. Iš jų – 6 vienkartiniai leidimai buvo išduoti įvežti Lietuvos Respublikoje registruotus augalų apsaugos produktus ir 1 leidimas – įvežti augalų apsaugos produktams, kurie skirti moksliniams–registraciniams tyrimams atlikti.

Vykdančią trąšų naudojimo, laikymo ir apskaitos reikalavimų priežiūrą, 2013 metais buvo atlikti 664 patikrinimai. Tai sudarė apie 0,57 proc. ūkio subjektų, vykdančių ūkinę veiklą žemės ūkio srityje. Buvo patikrinta 601 ūkininkų ūkis, 33 – žemės ūkio bendrovės ir 30 kitų ūkio subjektų.

Išanalizuoti 664 patikrinimo aktai ir parengtos patikrinimų metu gautų duomenų suvestinės. Remiantis tikrinimo aktų duomenimis, per metus įvertinti ir dėl trąšų laikymo, naudojimo ir apskaitos konsultuoti 300 augalininkystės ūkių, 321 mišrus ūkis (augalininkystė ir gyvulininkystė) ir 34 ekologiniai augalininkystės ūkiai.

Tarp tikrintų ūkio subjektų buvo 103 ūkiai, turintys daugiau kaip 85 sutartinius gyvulius ir tręšiantys 50 arba daugiau ha žemės ūkio naudmenų organinėmis trąšomis. 61,98 proc. šių ūkių turėjo parengę nustatytus reikalavimus atitinkančius tręšimo planus (su tręšiamų laukų žemėlapiais, dirvožemių tyrimų duomenimis, tręšimo kalendoriniu grafiku, numatomu panaudoti mėšlo ir srutų kiekiu) ir juos įgyvendino.

Analizuojant patikrinimų aktus nustatyta, kad 2013 metais 391 žemės ūkio subjektas pildė nustatytos formos trąšų naudojimo apskaitos žurnalą, o tai sudaro 58,89 proc. visų tikrintų ūkių.

2013 metais buvo parengti 7 pasiūlymai dėl teisės aktų projektų, reglamentuojančių Lietuvos Respublikos tiekiamų rinkai trąšų įstatymo įgyvendinimą.

2013 m. parengta 12 informacijos suvestinių bei metinė suvestinė apie importuojamų ir vežamų tranzitu trąšų kiekius per fitosanitarijos postus. 2013 metais per fitosanitarijos postus (išskyrus Klaipėdos pasienio kontrolės punkto fitosanitarijos postą) iš trečiųjų šalių (daugiausia iš Baltarusijos) įvežta trąšų:

- į Lietuvos Respubliką – 514 857,791 t,
- į ES valstybes – 1 321 867,285 t,
- tranzitu vežta – 5 883 397,103 t.

Bendras importuojamų ir vežamų tranzitu trąšų kiekis 2013 metais lyginant su 2012 metais sumažėjo apie 6 proc. Didžiausias trąšų kiekis vežtas per Vaidotų pasienio kontrolės punkto fitosanitarijos postą – 6 151 592,645 t (importas į Lietuvos Respubliką – 106 837,024 t, importas į ES šalis – 1 255 677,890 t, tranzitas – 4 789 077,731 t). Į Lietuvos Respubliką daugiausia importuota: kompleksinių trąšų (NPK trąšos) – 1244 410,822 t, diamonio fosfato – 94 322,688 t, azofoskos – 83 202,832 t ir karbamido – 56 036,653 t. Į ES šalis per Lietuvos Respubliką daugiausia įvežta kalio chlorido – 931 204,190 t. Pagrindinis kalio chlorido srautas 2013 metais buvo per Vaidotų pasienio kontrolės punkto fitosanitarijos postą į Norvegiją (327 862,800 t), Belgiją (256 220,990 t), Lenkiją (196 996,38 t) ir Prancūziją (170 440,95 t). Didžiausi tranzitu vežti trąšų kiekiai per Lietuvos Respublikos minėtą fitosanitarijos postą yra kalio chlorido – 4 162 830,871 t (daugiausiai į Braziliją – 1 239 838,131 t, Indiją – 763 398,720 t ir Kiniją – 728 599,310 t).

Nuo 2013 m. gegužės mėnesio Augalininkystės tarnyba, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2013 m. balandžio 10 d. įsakymu Nr. 3D-245 „Dėl ekologinio žemės ūkio taisyklių patvirtinimo“, vykdo naują patvirtinimų funkciją, kad tam tikro pavadinimo trąšos ir (ar) dirvožemio gerinimo priemonė yra tinkamos naudoti ekologinėje gamyboje, išdavimą. 2013 metais buvo išduoti patvirtinimai dėl 7 trąšų tinkamumo naudoti ekologiniuose ūkiuose. Jeigu ūkio subjektas pateikia Augalininkystės tarnybai informaciją apie ekologinėje gamyboje tinkamas naudoti trąšas ir (ar) dirvožemio gerinimo priemones, kurioms išduotas ES šalies patvirtinimo dokumentas, ši informacija skelbiama Augalininkystės tarnybos svetainėje. Per 2013 metus buvo paskelbta informacija apie 80 trąšų ar dirvožemio gerinimo priemonių, kurių tinkamumą naudoti ekologinėje gamyboje patvirtino ES šalių sertifikavimo įstaigos.

Funkcijas, susijusias su fitosanitarinių priemonių taikymu, siekiant nustatyti prevencines priemones, kad į Lietuvos Respubliką nebūtų įvežami ir šalies viduje nepaplistų augalams ir augaliniams produktams kenksmingieji organizmai, vykdo Augalininkystės tarnybos fitosanitarijos postai bei regioniniai skyriai, koordinuojami **Fitosanitarijos skyriaus**.

2013 metais fitosanitarijos postų specialistai dėl netvarkingų fitosanitarinių dokumentų ir dėl medinės pakavimo medžiagos (toliau – MPM) neatitikties Tarptautinio fitosanitarinių priemonių standarto Nr. 15 „Nurodymai medinei pakavimo medžiagai tarptautinėje prekyboje“ reikalavimams sulaukė 356 krovinius. Už nustatytus grubius fitosanitarinių reikalavimų pažeidimus 163 kroviniai gražinti į šalį siuntėją.

Didžiausia dalis sulaikytų krovinių neatitiko Tarptautinio fitosanitarinių priemonių standarto Nr. 15 reikalavimų. Apie kiekvieną tokį atvejį buvo siunčiami informaciniai pranešimai valstybėms narėms, trečiosioms šalims bei Europos ir Viduržemio jūros baseino šalių augalų apsaugos organizacijai (*European and Mediterranean Plant Protection Organization*, toliau – EPPO).

Augalinės kilmės produkcijos importo į Lietuvos Respubliką ir kitas ES valstybes 2012–2013 m. duomenų palyginimas

Eil.	Produkcijos pavadinimas	Mato	2012 metai	2013 metai	Proc. 2013 m.
------	-------------------------	------	------------	------------	---------------

Nr.		vnt.			lyginant su 2012 metais
1.	Šviežios daržovės	t	1 151,97	1 430,39	124,16
2.	Švieži vaisiai	t	54 607,16	75 789,73	138,79
3.	Kiti maistiniai kroviniai	t	99,11	355,82	359,01
4.	Sėklos	t	62,75	61,51	98,02
5.	Sodinamoji medžiaga	t	20,00	39,60	198,00
		vnt.	516	13	2,52
6.	Techninės kultūros	t	58,98	59,56	100,98
7.	Mediena	m ³	112 504,86	115 917,20	103,03
		vnt.	24,00	2 487,00	10362,50
8.	Medienos gaminiai	vnt.	994 252,00	1 770 838,00	178,11
		m ³	1 861,14	1 729,57	92,93
		t	0,04	-	-
9.	Vazoninės gėlės	vnt.	-	10 720,00	-
10.	Durpės	t	3 879,97	2565,30	66,11
Atliktų tikrinimų skaičius			17352	17234	99,32

Pažymėtina, kad 2013 metais į Lietuvos Respubliką ir kitas ES šalis daugiau nei 2012 metais buvo importuota šviežių daržovių ir vaisių, kitų maistinių krovinių, techninių kultūrų, medienos ir medienos gaminių (vienetais). Taip pat reikia pažymėti, kad pirmą kartą po daugelio metų iš trečiųjų šalių ir iš viso pirmą kartą iš Kinijos buvo importuota vazoninių gėlių.

2013 metais augalinių produktų vežta iš 49 pasaulio šalių, o 2012 metais iš 44 šalių.

2013 metais intensyviai buvo vykdoma eksportuojamų krovinių kontrolė. 2013 metais užregistruoti augalinių produktų eksporto į trečiąsias šalis srautai tik patvirtina, kad Lietuvos Respublika yra svarbi tranzitinė valstybė. 2013 metais augalinių produktų buvo išvežta 8,76 proc. daugiau nei 2012 metais (3 lentelė).

Pašarinių grūdų eksportas ir reeksportas palyginti su 2012 metais išaugo daugiau kaip 2,3 karto ir 63,31 proc. pašarinių grūdų eksporto ir reeksporto sudarė sojos rupiniai, kurių 51,62 proc. viso eksportuojamų ir reeksportuojamų sojos rupinių kiekio išvežta į Rusijos Federaciją.

Maistinių grūdų eksportas lyginant su 2012 metais išaugo 62,31 proc. ir net 94,45 proc. visų eksportuojamų maistinių grūdų sudarė kviečiai. Daugiau kaip 54 proc. visų eksportuojamų maistinių grūdų buvo eksportuota į Iraną, 28,16 proc. į Saudo Arabiją.

Augalinės produkcijos eksporto į trečiąsias šalis 2011–2012 metais duomenų palyginimas

Eil. Nr.	Produkcijos pavadinimas	Mato vnt.	2012 metai	2013 metai	Proc. 2013 m. lyginant su 2012 metais
1.	Pašariniai grūdai	t	144 551,65	344 230,39	238,13
2.	Maistiniai grūdai	t	1 162 777,43	1 887 400,91	162,31
3.	Šviežios daržovės	t	232 973,04	292 530,61	125,56
4.	Švieži vaisiai	t	304 347,73	304 869,87	100,17
5.	Kiti maistiniai kroviniai	t	45 073,08	52 820,40	117,18
6.	Sėklos	t	1 210,22	1 258,93	104,02
		vnt.	71 039	42 900	60,38
7.	Sodinamoji medžiaga	t	841,34	1303,11	154,88

		vnt.	146 646 529	226 498 972	154,45
8.	Techninės kultūros	t	13 169,37	18 727,48	142,20
9.	Mediena	m ³	189 206,86	432 355,22	228,51
		m ²	902,05	28,08	3,11
10.	Medienos gaminiai	vnt.	763712	1 731 822	226,76
		m ²	211 335,13	292 763,34	138,53
		m	102 835,57	194 417,25	189,05
		m ³	5 996,09	7 459,02	124,39
		t	618,00	691,92	111,96
11.	Grybiena substrate	t	9 394,64	11 392,90	121,27
12.	Durpės	m ³	1 075,95	-	-
		t	153 250,41	191585,05	125,01
13.	Skintos gėlės	vnt.	636 920 280	424 071 307	66,58
14.	Vazoninės gėlės	vnt.	23 445 657	30 823 167	131,46
15.	Kiti kroviniai	t	2 803,62	4 841,69	172,69
		vnt.	24 161 734	20 523 773	84,94
		pak.	115 406	223 182	193,38
		m ³	1,90	344,31	18 121,57
Išduota eksporto sertifikatų		vnt.	54 981	60 041	109,20
Išduota reeksporto sertifikatų		vnt.	2 922	2 937	100,51
Išduota sertifikatų iš viso:		vnt.	57 903	62 978	108,76

Nepaisant to, kad Rusijos Federacija nuo 2013 m. liepos 1 d. uždraudė sėklinių ir maistinių bulvių bei sodinamosios medžiagos importą iš visų ES šalių, į Rusijos Federaciją 2013 metais buvo eksportuota 88,28 proc. visų eksportuotų šviežių daržovių kiekio, tačiau beveik 9 proc. mažiau negu 2012 metais. Šviežių vaisių taip pat daugiausia buvo eksportuota į Rusijos Federaciją – 64,20 proc. viso eksportuoto jų kiekio, tačiau net 14,36 proc. mažiau negu 2012 metais. Daugiau nei 12,3 tūkst. t šviežių vaisių eksportuota į Kazachstaną, per 9,5 tūkst. t – į Baltarusiją.

Sodinamosios medžiagos į Rusijos Federaciją išvežta 99,42 proc. viso eksportuoto kiekio, vazoninių gėlių 93,68 proc., skintų gėlių 84,83 proc., o grybiena substrate eksportuota vien tik į Rusijos Federaciją.

Augalininkystės tarnybos regioniniuose skyriuose ir Klaipėdos jūrų uosto pasienio kontrolės punkto fitosanitarijos poste 2013 metais atlikti 62 978 eksportuojamos ir reeksportuojamos augalinės produkcijos fitosanitariniai tikrinimai, arba 8,76 proc. daugiau negu 2012 metais. Patikrintai produkcijai surašyta 60 041 eksporto fitosanitarinis sertifikatas ir 2 937 reeksporto fitosanitariniai sertifikatai.

2013 metais net 60,44 proc. visų Augalininkystės tarnybos išduotų sertifikatų buvo surašyti į Rusijos Federaciją vežtiems augalinės kilmės kroviniams, tačiau tai 4,83 proc. mažiau negu 2012 metais.

2013 metais, kaip ir 2012 metais, augaliniai produktai eksportuoti į 68 pasaulio šalis.

Nuolatos vykdant nacionalinę kenksmingųjų organizmų fitosanitarinę stebėseną, kuri atliekama ne vien augalininkystės ūkiuose ar šios srities mokslo įstaigose, bet ir natūraliose augavietėse bei parkuose, kiekvienais metais peržiūrimas Lietuvai aktualių kenksmingųjų organizmų sąrašas. 2013 metais taip pat buvo parengtas toks sąrašas, kuriame buvo įrašyti 29 kenksmingieji organizmai, dėl kurių turi būti atliekama fitosanitarinė stebėseną. Iš jų – net 12 kenksmingųjų organizmų, kurie kenkia auginamoms bulvėms.

2013 metais Fitosanitariniame registre buvo įregistruota 350 registro objektų. Atsižvelgus į tai, kad gamybos vietose nebuvo aptikta kenksmingųjų organizmų bei nustatyta galiojančių teisės aktų pažeidimų, 117 registruotų ūkio subjektų buvo leista patiems išsirašyti augalų pasus.

Ūkio subjektams, kurie ketina laikyti augalinės kilmės produkciją prekių saugojimo ir muitinio tikrinimo vietose, yra būtinas pažymėjimas, kuris išduodamas atlikus minėtų vietų vertinimą. 2013 metais iš viso buvo išduoti 39 tokie pažymėjimai, iš kurių anksčiau išduotuose 25 pažymėjimuose duomenys papildyti.

Vykdamas kenksmingųjų organizmų fitosanitarinę stebėseną Augalininkystės tarnybos regioninių skyrių specialistai paėmė ir į **Fitosanitarinių tyrimų laboratoriją (skyrių)** (toliau – FT(S) laboratorija) pristatė mėginius tyrimams dėl užkrėtimo kenksmingaisiais organizmais atlikimo. FT(S) laboratorijoje atlikus pristatytų mėginių tyrimus 27 mėginiuose buvo nustatytas auksinis bulvinis nematodas (*Globodera rostochiensis*), 21 mėginiuose – bulvių žiedinis puvinys (*Clavibacter michiganensis* subsp. *sepedonicus*), 1 mėginyje – slyvų raupai (*Plum pox virus*), 32 mėginiuose – *Mycosphaerella* spp., 16 mėginių – bakterija, sukelianti vaismedžių bakterinę degligę. 2013 metais atliekant stebėseną dėl galimo užkrėtimo bakterine deglige (*Erwinia amylovora* (Burr.) Winsl. et al.), buvo patikrina 115 sodų (bendras plotas 652 ha), 85 vaismedžių medelynai (bendras plotas 351 ha), 8 dekoratyvinių augalų ir vaismedžių medelynai (bendras plotas 1 260 ha), 9 dekoratyvinių ir miško augalų medelynai (bendras plotas 1,5 ha), 18 miško augalų medelynų (bendras plotas 5 ha), 67 dekoratyvinių augalų medelynai (bendras plotas 2 852 ha) bei 44 kitos teritorijos (bendras plotas 23 ha). Buvo paimti 186 mėginiai, kuriuos ištyrus nustatyta 14 bakterinės degligės židinių. Trylika iš jų sunaikinti, viename užkrėsti augalai vis dar naikinami.

2013 metais prieš sėklinių bulvių sodinimą buvo atlikti lauko dirvožemio tyrimai, paimti ir ištirti mėginiai iš 130 ha ploto. Šiuose laukuose bulvinių cistas sudarančių nematodų nebuvo nustatyta. Atliekant maistinėms bulvėms auginti skirtų laukų dirvožemio tyrimus, buvo ištirta 2 864 ha, iš kurių tik 16,65 ha ploto buvo užkrėsta bulviniais cistas sudarančiais nematodais. Užkrėstuose plotuose buvo uždrausta auginti bulves.

Dėl bulvių žiedinio (*Clavibacter michiganensis* subsp. *sepedonicus*) ir rudojo (*Ralstonia solanacearum*) puvinų buvo ištirta 3 537 t sėklinių bulvių gumbų. Dėl šių bakterinių ligų buvo ištirta taip pat ir 29 163 t maistinių bulvių, iš kurių 569 t užkrėstos žiediniu puvinu. Visos užkrėstos maistinės bulvės buvo sunaikintos užkasant arba termiškai apdorojus panaudotos gyvulių pašarui. Bulvių rudojo puvinio nebuvo nustatyta.

2013 metais buvo stebimi ir Lietuvos miškai – vien dėl pušinio stiebinio nematodo (*Bursaphelenchus xylophilus*) buvo paimta ir ištirta 114 mėginių iš 286 ha ploto, tačiau šio kenksmingojo organizmo nustatyta nebuvo. Dėl *Gibberella circinata* buvo paimti ir ištirti 85 mėginiai iš 176 ha miškų, parkų, medelynų ir pušų sėklinių plantacijų, tačiau šis kenksmingasis organizmas taip pat neaptiktas. Dėl *Mycosphaerella* spp. paimti ir ištirti 147 mėginiai iš 137 ha ploto ir 32 mėginiuose šis kenksmingasis organizmas buvo nustatytas. Dėl šio kenksmingojo organizmo Europos Komisijoje vyksta svarstymai dėl jo karantininio statuso panaikinimo, nes šis kenkėjas yra plačiai paplitęs daugumoje šalių.

2013 metais fitosanitarijos postų specialistai iš importuojamos produkcijos paėmė ir į FT(S) laboratoriją pristatė 28 mėginius dėl kenksmingųjų organizmų identifikavimo, tačiau karantininiai kenksmingieji organizmai nebuvo nustatyti.

Vykdamas šviežių vaisių ir daržovių kokybės kontrolę, 2013 metais buvo atlikti 3 327 patikrinimai (planuota 3 200) dėl Lietuvos rinkai tiekiamų šviežių vaisių ir daržovių atitikties prekybos standartams. Atliekant 90 proc. šių tikrinimų buvo vertinama vien trečiųjų šalių produkcija.

Pagal prekybos standartus 2013 metais daugiausia buvo patikrina citrusinių vaisių. Jų bendras kiekis sudarė daugiau kaip pusę viso patikrinto šviežių vaisių ir daržovių kiekio.

2013 metais prekiautojai, pažeisdami prekybos standartus, mėgino realizuoti 174 šviežių vaisių ir daržovių siuntas. Daugiausiai pažeidimų nustatyta prekiaujant egzotiniais vaisiais.

Viena dažniausiai pasitaikiusių prekybos šviežiais vaisiais ir daržovėmis pažeidimų priežasčių buvo informacijos apie tiekiamus produktus stoka. Bemaž mažiausiai neatitiktųjų buvo užregistruota dėl ligų ir puvinio sužalotų vaisių. Dėl šių priežasčių prekiautojai vaisius ir daržoves rūšiavo, klijavo naujas etiketes, o maistui netinkamus produktus – naikino.

Vadovaudamiesi Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-543 „Dėl įvežamų į Lietuvos Respubliką, vežamų per ją į kitas Europos Sąjungos šalis, taip pat vežamų tranzitu žmonių maistui ir gyvūnų pašarams neskirtų augalų, augalinių produktų ir dauginamosios medžiagos, kurie galėjo būti genetiškai modifikuoti, stebėsenos taisyklių patvirtinimo“, Augalininkystės tarnybos fitosanitarijos postų specialistai vykdė GMO atsiradimo rizikos kultūrų stebėseną. Per 2013 m. pasienyje buvo paimtas 31 mėginys. Tirti sėjamųjų linų (*Linum usitatissimum* L.), rapsų (*Brassica napus* L.) ir paprastųjų moliūgų (*Cucurbita pepo* L.) kroviniai, gabenti iš Kazachstano, Ukrainos ir Rusijos. Nė viename iš tirtų mėginių nenustatyta genetinė modifikacija.

Ūkio subjektams, gaminantiems medinę pakavimo medžiagą, buvo surengti 3 mokymai–seminarai, siekiant supažindinti su naujovėmis, susijusiomis su teisės aktų pakeitimais.

Įvežamų, išvežamų ir Lietuvos Respublikoje auginamų augalų ir augalinės kilmės produktų fitosanitarinius tyrimus pagal tarptautinius standartus, žemės ūkio ministro ir Augalininkystės tarnybos direktoriaus patvirtintas metodikas vykdo FT(S) laboratorija. FT(S) laboratorijoje atliekami grybų, bakterijų, virusų, viroidų, fitoplazmų, vabzdžių, erkių, piktžolių, nematodų rūšių nustatymo tyrimai augaluose ir augalinės kilmės produktuose, siekiant užtikrinti veiksmingą fitosanitarinę kontrolę visuose augalų sodinimo, auginimo, produktų laikymo, perdirbimo bei pardavimo etapuose.

2013 metais buvo tiriami į FT(S) laboratoriją pristatyti mėginiai iš medelynų, mokslo tyrimo įstaigų, sėklininkystės, gėlių ir dekoratyvinių augalų ūkių, plotų, paskelbtų tarpiniu karantinu, gamybinių pasėlių, sodų ir kitų sklypų, siekiant išaiškinti, ar naudota sėklinė ir sodinamoji medžiaga nėra užkrėsta karantinėmis organizmų rūšimis.

2013 metais FT(S) laboratorija regioniniams skyriams ir fitosanitarijos postams pateikė 3 348 karantininės ekspertizės liudijimus (planuota 3 800), iš kurių 102 karantininės ekspertizės liudijimuose pateikė išvadą apie nustatytą kenksmingąjį organizmą. Bendra ištirtų mėginių ir atliktų tyrimų suvestinė pateikta 4 lentelėje.

4 lentelė. 2013 metais FT(S) laboratorijoje ištirtų mėginių ir atliktų tyrimų skaičius

Eil. Nr.	Tyrimų rūšis / kryptis	Iš viso		Ištirtų įvežtos produkcijos mėginių skaičius	Ištirtų mėginių, paimtų vykdant nacionalinę priežiūrą, skaičius	Mėginių, užkrėstų kenksmingaisiais organizmais*, skaičius		
		Ištirtų mėginių skaičius	Atliktų tyrimų skaičius			Iš viso	Įvežtos produkcijos mėginių skaičius	Mėginių, paimtų vykdant nacionalinę priežiūrą, skaičius
1.	Bakteriologija	1 478	3 411	98	1 380	40	0	40
2.	Entomologija	1 377	2 203	116	1 261	0	0	0
3.	Nematologija	4 802	5 530	104	4 698	28	0	28
4.	Herbologija	359	359	10	349	0	0	0
5.	Mikologija	505	1 253	38	467	35	0	35
6.	Virusologija	112	31 245	14	98	2	1	1
7.	Viroidai Fitoplazmos	23	480	12	11	0	0	0

	Iš viso:	8 656	44 481	392	8 264	105	1	104
--	-----------------	--------------	---------------	------------	--------------	------------	----------	------------

* **Mėginiai, kuriuose nustatyta kenksmingųjų organizmų:**

- augintojų savo ūkyje užauginta ir asmeninėms reikmėms naudojama bulvių sėkla, kurioje nustatyta ir identifikuota bakterija, sukianti bulvių žiedinį puvinį;
- maistinės bulvės, kuriose nustatyta ir identifikuota bakterija, sukianti bulvių žiedinį puvinį;
- sėklinės bulvės, kuriose nustatytas stiebinis bulvinis nematodas;
- dirvožemis, kuriame nustatytas auksinis bulvinis nematodas;
- slyvos (sodai), kuriose nustatytas slyvų raupligės virusas (Šarka);
- pomidorai (vaisiai), kuriuose nustatytas kiauliuogės mozaikos virusas;
- kalnapušės (pušynai), kuriose nustatytas grybas, sukiantis raudonkraštę spyglių dėmėtligę;
- obelys, kriaušės ir gudobelės, kuriose nustatyta ir identifikuota bakterija, sukianti vaismedžių bakterinę degligę.

FT(S) laboratorijos specialistai 2013 metais parengė 4 mėginių ėmimo metodines rekomendacijas: sraigių (*Gastropoda: Ampullariidae*) rūšims, pušiniams stiebiniams nematodams, bulvių gumbų verpstiškumo viroidui, bulvių virusams ir bulvių gumbų verpstiškumo viroidui sėklinėse bulvėse nustatyti.

PRIEDAS

Lietuvos Respublikos Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba

VMVT atstovas
spaudai

Direktorius Dr. Jonas Milius

Nacionalinis maisto ir veterinarijos
rizikos vertinimo institutas

Direktoriaus pavaduotojas
Dr. Vidmantas Paulauskas
administravimo sritis:
gyvūnų sveikatos, sveikatingumo, pašarų, ŠGP, pasienio maisto ir veterinarinės kontrolės, veterinarinių vaistų, ūkinių gyvūnų registravimo ir identifikavimo, gyvūnų užkrečiamųjų ligų kontrolės, gyvūninio maisto tvarkymo įmonių, veterinarinės ir farmacinės praktikos licenzijavimo kontrolės, mokslinių rizikos vertinimų ir laboratorijų klausimai.

Direktoriaus pavaduotojas
Zenonas Stanevičius
administravimo sritis:
negyvūninio maisto tvarkymo, vartotojų teisių apsaugos maisto ir su maistu susijusių paslaugų srityje reklamos įstatymo, Produktų saugos įstatymo pažeidimų tyrimo, ūmių žmonių susirgimų kilusių dėl nesaugaus maisto koordinavimas, maisto tvarkymo subjektų registravimo duomenų valdymo organizavimas

Direktoriaus pavaduotojas
Daiva Švelnienė
administravimo sritis:
tarptautinių projektų rengimo ir įgyvendinimo, finansinės kontrolės, mokesčių tarptautinėms organizacijoms, tarptautinio bendradarbiavimo, rengiamų mokymo programų organizavimo, atstovavimo Tarnybai ES institucijoms, tarptautinėms organizacijoms koordinavimas. Personalo valdymo ir žmogiškųjų išteklių politikos; informacinių sistemų ir technologijų vystymo ir plėtros koordinavimas

Direktoriaus pavaduotojas
Virginijus Jauga
administravimo sritis:
teritorinių VMVT vykdomos kontrolės, Nacionalinio maisto ir veterinarijos rizikos vertinimo instituto vykdomos veiklos, viešųjų pirkimų procedūrų, bendrųjų reikalų administravimo priežiūros koordinavimas.

Gyvūnų sveikatingumo
ir gerovės skyrius

Veterinarijos
sanitarijos skyrius

Skubios veiklos skyrius

Pasienio maisto ir
veterinarinės kontrolės
skyrius

13 pasienio veterinarijos
postų

Maisto skyrius

Teisės skyrius

Finansų ir biudžeto
skyrius

Vidaus audito
skyrius

Maisto ir
veterinarinės
kontrolės poskyrius

Tarptautinių klausimų
skyrius

Strateginio planavimo
ir kokybės valdymo
skyrius

Informacinių sistemų
skyrius

Personalo skyrius

Bendrųjų reikalų
skyrius

Viešųjų pirkimų
skyrius

51 VMVT teritorinė VMVT